

Bruksela, 30 maja 2018 r.
(OR. en)

9511/18

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2018/0196 (COD)

FSTR 22
REGIO 30
FC 23
SOC 326
PECHE 185
CADREFIN 49
JAI 529
SAN 172
CODEC 895

WNIOSEK

Od:	Sekretarz Generalny Komisji Europejskiej, podpisał dyrektor Jordi AYET PUIGARNAU
Data otrzymania:	30 maja 2018 r.
Do:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Sekretarz Generalny Rady Unii Europejskiej
Nr dok. Kom.:	COM(2018) 375 final
Dotyczy:	Wniosek dotyczący ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu i Migracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu na rzecz Zarządzania Granicami i Wiz

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2018) 375 final.

Załącznik: COM(2018) 375 final

KOMISJA
EUROPEJSKA

Strasburg, dnia 29.5.2018
COM(2018) 375 final

2018/0196 (COD)

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu i Migracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu na rzecz Zarządzania Granicami i Wiz

UZASADNIENIE

1. KONTEKST WNIOSKU

Dnia 2 maja 2018 r. Komisja przyjęła wniosek dotyczący kolejnych wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027¹. W dokumencie otwierającym debatę na temat finansów UE, a także w ocenie *ex post* oraz konsultacjach publicznych, za główny cel uznano uproszczenie administracyjne. Z doświadczenia wynika, że przepisy są nadmiernie skomplikowane i rozdrobnione (zbyt wiele funduszy i form finansowania), co skutkuje niepotrzebnym obciążeniem podmiotów zarządzających programami i beneficjentów końcowych.

W niniejszym wniosku dotyczącym rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów określa się wspólne przepisy dotyczące siedmiu funduszy objętych zarządzaniem dzielonym. Niniejszy wniosek nie zastąpi istniejącego rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, które będzie nadal obowiązywało w odniesieniu do programów przyjętych w latach 2014–2020. We wniosku ogranicza się rozdrobnienie przepisów poprzez stworzenie wspólnych przepisów dla siedmiu funduszy:

- FS: Fundusz Spójności
- EFMR: Europejski Fundusz Morski i Rybacki
- EFRR: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
- EFS+: Europejski Fundusz Społeczny Plus²
- FAM: Fundusz Azylu i Migracji³
- IZGW: Instrument na rzecz Zarządzania Granicami i Wiz⁴
- FBW: Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego

We wnioskach ustawodawczych przewiduje się, że ich stosowanie rozpocznie się 1 stycznia 2021 r. Są one przedstawiane Unii składającej się z 27 państw członkowskich, zgodnie z notyfikacją o zamiarze wystąpienia z Unii Europejskiej i Euratomu przekazaną przez Zjednoczone Królestwo na podstawie art. 50 Traktatu o Unii Europejskiej, otrzymaną przez Radę Europejską w dniu 29 marca 2017 r.

2. PODSTAWA PRAWNA, POMOCNICZOŚĆ I PROPORCJONALNOŚĆ

• Podstawa prawna

Art. 317 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) stanowi, że Komisja wykonuje budżet we współpracy z państwami członkowskimi zgodnie z przepisami rozporządzeń wydanych na podstawie art. 322 TFUE. Art. 322 ust. 1 lit. a) TFUE stanowi podstawę prawną do przyjmowania rozporządzeń ustanawiających zasady finansowe określające w szczególności warunki uchwalania i wykonywania budżetu oraz przedstawiania i kontrolowania rachunków. Zasada pomocniczości nie odnosi się do przepisów finansowych, w przypadku których zrozumiałe jest, że tylko Unia może, a nawet musi podjąć działania.

¹ COM(2018) 322 final, 2.5.2018.

² Z wyjątkiem programu na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych oraz programu w dziedzinie zdrowia.

³ Tylko komponenty objęte zarządzaniem dzielonym.

⁴ Fundusz Zintegrowanego Zarządzania Granicami składa się z instrumentu na rzecz zarządzania granicami i wiz oraz z instrumentu na rzecz sprzętu do kontroli celnej.

Działanie UE w zakresie europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych jest uzasadnione celami określonymi w art. 174 TFUE. Prawo do podejmowania działań jest ustanowione w art. 175 TFUE, który wyraźnie wzywa UE do wdrożenia tej polityki za pomocą funduszy strukturalnych, oraz w związku z art. 177, który określa rolę Funduszu Spójności. Cele EFS, EFRR i Funduszu Spójności są określone odpowiednio w art. 162, 176 i 177 TFUE. Działania związane z rybołówstwem są uzasadnione na mocy art. 39 TFUE.

Art. 174 TFUE stanowi, że szczególną uwagę poświęca się obszarom wiejskim, obszarom podlegającym przemianom przemysłowym i regionom, które cierpią na skutek poważnych i trwałych niekorzystnych warunków przyrodniczych lub demograficznych. Należą do nich najbardziej na północ wysunięte regiony o bardzo niskiej gęstości zaludnienia oraz regiony wyspiarskie, transgraniczne i górskie.

W art. 349 TFUE postanowiono, że wprowadzone zostaną szczególne środki w celu uwzględnienia strukturalnej sytuacji gospodarczej i społecznej regionów najbardziej oddalonych, pogorszonej przez niektóre szczególne cechy, które poważnie szkodzą ich rozwojowi.

Rozporządzenie ustanawiające Fundusz Azylu i Migracji opiera się na art. 78 ust. 2 i art. 79 ust. 2 i 4 TFUE. Rozporządzenie ustanawiające, w ramach Funduszu Zintegrowanego Zarządzania Granicami, instrument wsparcia finansowego na rzecz zarządzania granicami i wiz opiera się na art. 77 ust. 2 TFUE. Rozporządzenie ustanawiające Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego opiera się na art. 82 ust. 1, 84 i 87 ust. 2 TFUE. Art. 317 TFUE stanowi podstawę prawną wspólnego zbioru przepisów dotyczących wykonania budżetu we współpracy z państwami członkowskimi. Art. 322 TFUE definiuje zakres i procedury ustanowienia takiego zbioru przepisów.

Zasady pomocniczości i proporcjonalności dla poszczególnych funduszy omówiono w uzasadnieniu dla każdego z funduszy oddzielnie. W rozporządzeniu w sprawie wspólnych przepisów dodaje się jednak:

- jeżeli chodzi o pomocniczość – promowanie zarządzania dzielonego: o ile programy nie są zarządzane bezpośrednio przez Komisję Europejską, lecz wdrażane we współpracy partnerskiej z państwami członkowskimi.
- jeżeli chodzi o proporcjonalność – ujednolicenie i konsolidację przepisów (a zatem zmniejszenie obciążenia zainteresowanych podmiotów).

Art. 11 TFUE stanowi, że wymogi ochrony środowiska muszą być brane pod uwagę przy ustalaniu i realizacji polityk i działań Unii, w szczególności w celu wspierania zrównoważonego rozwoju. Jest to uwzględnione w niniejszym rozporządzeniu.

3. WYNIKI OCEN EX POST, KONSULTACJI Z ZAINTERESOWANYMI STRONAMI I OCEN SKUTKÓW

Sporządzono oddzielne oceny dla poszczególnych funduszy i wiele ustaleń jest istotnych przede wszystkim w kontekście rozporządzeń szczegółowych. Poniżej przedstawiono najważniejsze ustalenia mające zastosowanie do rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

1. Uproszczenie: potrzeba zmniejszenia obciążeń administracyjnych. Było to najważniejsze i powtarzające się ustalenie w ocenie wszystkich funduszy:

- Oceny *ex post* EFRR i Funduszu Spójności wykazały, że systemy zarządzania, kontroli i audytu były nadmiernie złożone. Wynikiem tego była niepewność

administracyjna i opóźnienia w realizacji. Złożoność była zwłaszcza problemem w państwach UE-15, w których finansowanie było stosunkowo małe. Stąd potrzeba proporcjonalności.

- W ocenie EFS stwierdzono, że uproszczenia wymaga zarówno struktura finansowania (zakres i zestaw instrumentów), jak i proces realizacji.
- W ocenie EFMR stwierdzono również, że obciążenie administracyjne jest zbyt wysokie. Na etapie składania wniosków jest to czynnik zniechęcający do występowania o wsparcie. Ponadto złożoność niektórych projektów zniechęcała potencjalnych beneficjentów, w szczególności w przypadku zaangażowania dużej sieci partnerów.
- W ocenach okresowych odpowiednich komponentów FAM, IZGW i FBW również wykazano potrzebę uproszczenia. W szczególności zalecono korzystanie z uproszczonych form kosztów.

Punkt ten uwzględniono w całym rozporządzeniu w sprawie wspólnych przepisów. Przykładowo: w tytule V (uproszczone formy kosztów, płatności oparte na warunkach, likwidacja szczególnych zasad dotyczących dużych projektów i inwestycji przynoszących dochody), w tytule VI (uproszczone i bardziej proporcjonalne zasady kontroli i audytu).

2. Potrzeba elastyczności w reagowaniu na nowe potrzeby:

- Z oceny *ex post* EFRR i Funduszu Spójności wynika, że możliwość dostosowania programów w sytuacji kryzysu gospodarczego była jednym z sukcesów w latach 2007–2013 i należy skorzystać z tych pozytywnych doświadczeń.
- W ocenie *ex post* EFS wskazano, że elastyczność jest jednym z najważniejszych punktów do poprawy.
- Z ocen okresowych funduszy poprzedzających FAM, IZGW i FBW wynika, że dobrze poradziły sobie one z odpowiedzią na kryzysy w zakresie migracji i bezpieczeństwa. Potrzebne są jednak bardziej elastyczne mechanizmy alokacji finansowania.

Kwestia ta została uwzględniona w tytule III (który umożliwia stosunkowo niewielkie transfery bez konieczności modyfikacji programu) oraz w tytule II (alokacje w ramach programu ustalone na pięć pierwszych lat, a na kolejne 2 lata na podstawie oceny). Odpowiednie przepisy dla FAM, IZGW i FBW zostały określone w szczegółowych rozporządzeniach dotyczących tych funduszy. Ponadto możliwość korzystania z instrumentu gwarancyjnego InvestEU zwiększa elastyczność dla państw członkowskich.

3. Potencjał instrumentów finansowych:

- W toku oceny *ex post* EFRR i Funduszu Spójności wykazano, że instrumenty finansowe mają potencjał skuteczniejszego finansowania inwestycji w niektórych obszarach polityki, ale występują opóźnienia w realizacji i trudno jest upowszechnić ich stosowanie.
- W ocenie śródkresowej EaSI stwierdzono, że rozbieżne przepisy utrudniają wykorzystanie komplementarności między funduszami. W ocenie zalecono ulepszenie i ujednolicenie przepisów dotyczących instrumentów finansowych.

Punkt ten został omówiony w tytule V, w którym upraszcza się wdrażanie instrumentów finansowych oraz ujednolica się szereg przepisów z przepisami dotyczącymi dotacji.

- **Konsultacje publiczne**

Komisja przeprowadziła następujące konsultacje publiczne:

- Fundusze UE w dziedzinie polityki spójności (od 10 stycznia 2018 r. do 9 marca 2018 r.)
- Konsultacje z zainteresowanymi stronami w kontekście oceny *ex post* EFMR (luty–maj 2016 r.).
- Fundusze UE w dziedzinie migracji (od 10 stycznia 2018 r. do 9 marca 2018 r.)
- Fundusze UE w dziedzinie bezpieczeństwa (od 10 stycznia 2018 r. do 9 marca 2018 r.)

Z konsultacji z zainteresowanymi stronami wynikają podobne wnioski jak z ocen *ex post* – najważniejszym postulatem jest uproszczenie przepisów (zwłaszcza procedur audytu i kontroli), a następnie elastyczność:

- W konsultacjach na temat polityki spójności wśród przeszkód utrudniających sukces zainteresowane strony zdecydowanie najczęściej wymieniały skomplikowane procedury, a następnie uciążliwe wymogi w zakresie audytu i kontroli, brak elastyczności, trudności w zapewnieniu stabilności finansowania oraz opóźnienia w płatnościach.
- W przypadku EFMR jako największe słabości wymieniono skomplikowane procedury administracyjne i wiele zainteresowanych stron domaga się radykalnego uproszczenia i uelastycznienia przepisów. Logika interwencji została uznana za zbyt sztywną – nie pozwala ona państwom członkowskim na uwzględnienie ich własnej specyfiki.
- W konsultacjach w obszarach migracji i bezpieczeństwa wykazano, że respondenci zdecydowanie popierają uproszczenie i większą elastyczność (szczególnie w odniesieniu do zdolności reagowania na kryzysy związane z migracją i bezpieczeństwem).

Uwagi zgłaszane przez zainteresowane strony uwzględniono w różnych uproszczeniach w całym rozporządzeniu (zob. poniżej).

- **Wiedza ekspercka i koszty administracyjne**

Jeśli chodzi o wiedzę ekspercką, powołano „grupę wysokiego szczebla”, która miała zadanie omówić uproszczenie polityki spójności. Ustalenia tej grupy były następujące⁵:

- Dostosowanie zasad w różnych funduszach UE. Problem ten został częściowo w ramach zakresu niniejszego rozporządzenia.
- Mniej liczne oraz bardziej klarowne i krótsze przepisy. Jak wspomniano powyżej, niniejsze rozporządzenie zawiera liczne uproszczenia.

⁵ Pełny tekst zaleceń grupy wysokiego szczebla:
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/newsroom/pdf/simplification_proposals_key.pdf

- Faktyczne zachowanie zasad pomocniczości i proporcjonalności: korzystanie z krajowych systemów i procedur zarządzania i kontroli w znacznie większym zakresie. Uwagę tę uwzględniono w tytule VI (zob. poniżej).
- Stabilne i elastyczne ramy: nie ma potrzeby ponownego wyznaczania instytucji na kolejny okres programowania. Powinno również możliwe być łatwiejsze modyfikowanie programów. Kwestie te uwzględniono odpowiednio w tytule VI i III.
- Zasada pojedynczego audytu: rozszerzenie zasady pojedynczego audytu. Kwestię tę uwzględniono w tytule VI.

Istnieją dowody wskazujące na znaczne koszty administracyjne związane z programami EFRR i Funduszu Spójności – w niedawnym badaniu⁶ oszacowano je w przypadku EFRR na poziomie średnio 3 % kosztów programu, a w przypadku Funduszu Spójności – 2,2 %. Obciążenie administracyjne beneficjentów (w tym MŚP) jest wyższe.

Trudno jest obliczyć z góry wartość finansową szeregu uproszczeń wprowadzonych w rozporządzeniu w sprawie wspólnych przepisów, z badania wynikają jednak następujące szacunki:

- Częstsze stosowanie uproszczonych opcji kosztów (lub płatności opartych na spełnieniu warunków) w przypadku EFRR i Funduszu Spójności może znacznie obniżyć całkowite koszty administracyjne – o 20–25 %, jeżeli rozwiązania te będą stosowane powszechnie.
- Bardziej proporcjonalne podejście do kontroli i audytów oznaczałoby znaczne zmniejszenie liczby weryfikacji i obciążenia audytowego w przypadku programów o „niskim poziomie ryzyka”, co ograniczyłoby łączne koszty administracyjne EFRR i Funduszu Spójności o 2–3 %, a koszty konkretnych programów o znacznie większą wartość.

• **Ocena skutków**

Samo rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów nie jest przedmiotem oceny skutków, ponieważ określa ono wspólne zasady i mechanizm realizacji w odniesieniu do innych polityk. Do poszczególnych funduszy dołączono oddzielne oceny skutków.

• **E-spójność i wymiana danych**

W okresie programowania na lata 2014–2020 (z wyjątkiem funduszy poprzedzających FAM, IZGW i FBW) wymagany był system elektronicznej wymiany danych między beneficjentami a instytucjami zarządzającymi oraz między różnymi organami w ramach systemu zarządzania i kontroli. Bieżące rozporządzenie korzysta z tych doświadczeń i poszerza pewne aspekty gromadzenia danych. Wszystkie dane niezbędne do monitorowania postępów w realizacji działań, w tym rezultatów i wyników programów, będą obecnie przekazywane Komisji drogą elektroniczną co dwa miesiące, co oznacza, że otwarta platforma danych będzie aktualizowana niemal w czasie rzeczywistym.

Dane dotyczące beneficjentów i operacji będą również podawane do wiadomości publicznej w formie elektronicznej na specjalnej stronie internetowej prowadzonej przez instytucję zarządzającą. Dzięki temu osiągnięcia będą lepiej widoczne i poprawi się komunikacja.

⁶ Spatial Foresight & t33, New assessment of administrative costs and burden in ESI Funds, preliminary results.

- **Prawa podstawowe**

Dzięki wprowadzeniu warunku podstawowego dotyczącego przestrzegania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej niniejsze rozporządzenie będzie miało pozytywny wpływ na poszanowanie i ochronę wszystkich praw podstawowych w ramach zarządzania wszystkimi siedmioma funduszami.

Poszanowanie praworządności jest przedmiotem odrębnego rozporządzenia opartego na art. 322 TFUE.

4. WPLYW NA BUDŻET

Wniosek Komisji dotyczący wieloletnich ram finansowych przewiduje kwotę w wysokości 330 mld EUR na lata 2021–2027 na cele spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej.

Pula środków na EFRR, Fundusz Spójności i EFS+ na lata 2021-27 (w mln)

Polityka spójności ogółem	330 624
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR)	200 629
• Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu	190 752
• Europejska współpraca terytorialna	8 430
• Regiony najbardziej oddalone i obszary słabo zaludnione	1 447
Fundusz Spójności	41 349
• w tym wkład do instrumentu „Łącząc Europę” – sieci transportowe	10 000
Europejski Fundusz Społeczny+ (1)	88 646

(1) Kwota ta nie obejmuje kwoty na opiekę zdrowotną, zatrudnienie i innowacje społeczne (1 042 mln EUR).

Są to największe finansowane obszary objęte rozporządzeniem w sprawie wspólnych przepisów. Propozycja Komisji dotycząca finansowania EFRR, FAM, IZGW i FBW będzie zawarta w rozporządzeniach dotyczących poszczególnych funduszy w odniesieniu do każdego funduszu z osobna.

5. STRESZCZENIE ROZPORZĄDZENIA

Główne cele struktury i przepisów proponowanego rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów są następujące:

1. Znaczne ograniczenie zbędnych obciążeń administracyjnych dla beneficjentów i podmiotów zarządzających, przy jednoczesnym utrzymaniu wysokiego poziomu pewności co do legalności i prawidłowości wydatków. Jest to zasada przewodnia reformy i wyraża się ona w formie wielu uproszczeń i dostosowań w poszczególnych rozporządzeniach, w szczególności w następując sposób:
 - i. Utrzymanie systemów zarządzania i kontroli (i innych środków, które ułatwiają uruchomienie programu). Powszechniejsze zastosowanie „proporcjonalnych rozwiązań” w programach niższego ryzyka, w których można korzystać więcej z systemów krajowych.

- ii. Stosowanie uproszczonych form kosztów i płatności opartych na spełnieniu warunków.
 - iii. Instrumenty finansowe.
2. Zwiększenie elastyczności w możliwościach dostosowania celów programu i dostępnych zasobów do zmieniających się okoliczności, a także umożliwienie dobrowolnych wkładów do instrumentów na poziomie UE w zarządzaniu bezpośrednim.
3. Lepsze dopasowanie programów do priorytetów UE i poprawa ich skuteczności. Między innymi:
 - i. Dostosowanie logiki interwencji i sprawozdawczości do działów wieloletnich ram finansowych oraz zwiększenie wymogów, jeśli chodzi o skupienie się na obszarach priorytetowych.
 - ii. Ścisły związek z procedurą europejskiego semestru.
 - iii. Ustalenie bardziej konkretnych warunków podstawowych, które muszą być utrzymane przez cały okres realizacji.

Tytuł I: Cele i ogólne wsparcie

Rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów obejmuje siedem funduszy europejskich realizowanych w ramach zarządzania dzielonego. Celem jest stworzenie wspólnego zestawu uproszczonych i skonsolidowanych przepisów, zmniejszenie obciążenia administracyjne dla instytucji programu i beneficjentów.

Określono tutaj podstawę dla silnego nacisku na zarządzanie dzielone i partnerstwo – motyw ten powtarza się we wszystkich rozporządzeniach. Artykuł 5 określa podstawę zarządzania dzielonego, a artykuł 6 – partnerstwa z władzami lokalnymi i regionalnymi, władzami miast, organami publicznymi, partnerami gospodarczymi i społecznymi, społeczeństwem obywatelskim, organizacjami promującymi włączenie społeczne, prawa podstawowe, równouprawnienie płci, niedyskryminację oraz prawa osób niepełnosprawnych.

We wniosku Komisji dotyczącym wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027 ustalono bardziej ambitny cel uwzględniania kwestii klimatu we wszystkich programach UE – docelowy poziom unijnych wydatków przyczyniających się do wypełniania celów klimatycznych ma wynieść 25 %. Wkład tego programu w osiągnięcie tego celu ogólnego będzie śledzony za pomocą unijnego systemu wskaźników klimatycznych na odpowiednim poziomie dezagregacji, w tym przy użyciu, w miarę dostępności, bardziej precyzyjnych metod. Komisja nadal będzie przedstawiała informacje pod kątem środków na zobowiązania w ujęciu rocznym, w kontekście rocznego projektu budżetu.

Aby wspierać pełne wykorzystanie potencjału programu w realizacji celów klimatycznych, Komisja postara się wskazywać odpowiednie działania podczas procesów przygotowania, wdrażania, przeglądu i oceny programu.

Tytuł II: Podejście strategiczne

W niniejszym rozporządzeniu dokonano uproszczenia jedenastu celów tematycznych z lat 2014–2020, sprowadzając je do pięciu jasnych celów polityki:

1. Bardziej inteligentna Europa – innowacyjna i inteligentna transformacja gospodarcza.
2. Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa.

3. Lepiej połączona Europa – mobilność i regionalne połączenia teleinformatyczne.
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym – wdrażanie Europejskiego filaru praw socjalnych.
5. Europa bliżej obywateli – zrównoważony i zintegrowany rozwój obszarów miejskich, wiejskich i przybrzeżnych w ramach inicjatyw lokalnych.

Ponadto cele strategiczne FAM, IZGW i FBW zostały określone w rozporządzeniach dotyczących poszczególnych funduszy.

Uproszczenie to umożliwi synergię i elastyczność między poszczególnymi komponentami w ramach danego celu, eliminując sztuczne rozróżnienia między różnymi obszarami polityki przyczyniającymi się do osiągnięcia tego samego celu. Będzie ono również stanowiło podstawę dla koncentracji tematycznej w EFRR i EFS.

„Warunki wstępne” z okresu 2014–2020 zastępuje się „warunkami podstawowymi”. Jest ich jednak mniej, są bardziej ukierunkowane na cele danego funduszu i – w przeciwieństwie do okresu 2014–2020 – są monitorowane i stosowane przez cały okres. Zasada ta zostanie wzmocniona: Państwa członkowskie nie będą deklarować wydatków związanych z celami szczegółowymi, dopóki nie zostaną spełnione warunki podstawowe. Dzięki temu wszystkie współfinansowane operacje będą zgodne z ramami polityki UE.

Na podstawie dobrych praktyk ukierunkowania na etap wykonania proponuje się utrzymanie ram wykonania w usprawnionym i jaśniejszym zakresie. Utrzymuje się również warunkowość w powiązaniu z europejskim semestrem, ale w uproszczony sposób. Zalecenia dla poszczególnych krajów będą w szczególności brane pod uwagę przy programowaniu co najmniej dwukrotnie: na początku okresu programowania i w trakcie przeglądu śródkresowego.

Utrzymano środki mające na celu promowanie należytego zarządzania gospodarczego. Zawieszenia będą jednak powiązane wyłącznie ze zobowiązaniami, a nie z płatnościami, tak aby uniknąć pogorszenia kryzysów gospodarczych.

W rozporządzeniu w sprawie wspólnych przepisów wprowadza się elastyczność w odniesieniu do EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności. Początkowo programowanie obejmie tylko pierwsze 5 lat. Alokacje na ostatnie 2 lata zostaną określone na podstawie gruntownego i dogłębnego przeglądu śródkresowego prowadzącego do odpowiedniego przeprogramowania w 2025 r. W ramach przeglądu ponownej analizie zostaną poddane pierwotne priorytety i cele programu, z uwzględnieniem: postępów w realizacji celów przed końcem 2024 r., zmian w sytuacji społeczno-gospodarczej, nowych wyzwań wskazanych w zaleceniach dla poszczególnych krajów. Opiera się to na koncepcji ram wykonania i rezerwy wykonania; podkreśla się przy tym dodatkowo aspekt wykonania w realizacji polityki, między innymi przez przeprogramowanie. Odchodzi się jednak od koncepcji rezerwy wykonania.

Wspierane będą synergie między różnymi instrumentami UE w procesie planowania strategicznego, w którym określone zostaną wspólne cele i obszary działań w ramach różnych programów, np. w ramach: wspólnej polityki rolnej (WPR), programu „Horyzont Europa”, instrumentu „Łącząc Europę”, programu „Cyfrowa Europa”, programu Erasmus+, funduszu InvestEU, programu LIFE, Erasmus+ w oraz instrumentu zewnętrznego.

Tytuł III: Programowanie

Treść programów zostanie poprawiona i nadany jej zostanie bardziej strategiczny charakter. W celu zharmonizowania i przyspieszenia procesu programowania i realizacji na początku okresu, do niniejszego rozporządzenia załączono wspólny wzór programu dla EFRR,

Funduszu Spójności, EFS+ i EFMR oraz oddzielny wzór dla FAM, IZGW i FBW, zgodnie z załącznikami do niniejszego rozporządzenia. Aby zapewnić większą elastyczność w zakresie programowania, wprowadza się próg 5 % na poziomie priorytetu, poniżej którego możliwe będzie dostosowanie alokacji w ramach programu bez konieczności wprowadzania zmian formalnych w programie.

Odpowiedzią na szczególne wyzwania na poziomie podregionalnym i lokalnym jest wprowadzenie w rozporządzeniu uproszczonego podejścia do rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (w tym możliwość wyznaczenia funduszu głównego, zmniejszenie obciążenia administracyjnego beneficjentów). Harmonizuje się też podejście do innych narzędzi terytorialnych, w tym do istniejących zintegrowanych inwestycji terytorialnych.

W rozporządzeniu zawarto również przepisy umożliwiające dobrowolny transfer środków na rzecz pięciu obszarów w ramach instrumentów InvestEU, tak aby możliwe było skorzystanie z mechanizmu gwarancji budżetowej na szczeblu UE. Ponadto państwa członkowskie mogą wnioskować o przesunięcie do 5 % alokacji finansowych dla programu z dowolnego z podanych funduszy do dowolnego innego funduszu w ramach zarządzania dzielonego lub do dowolnego instrumentu w ramach zarządzania bezpośredniego lub zarządzania pośredniego. Powinno to ułatwić osiągnięcie celów programów w trakcie ich realizacji.

Podejście do pomocy technicznej dla państw członkowskich zostało uproszczone. Wprowadza się mechanizm ryczałtowania, który umożliwia uzupełnienie każdej płatności okresowej o wartość procentową od 2,5 % do 6 % w zależności od funduszu, a tym samym uzależnia wypłatę pomocy technicznej z UE od postępu w realizacji. Ponadto działania na rzecz budowania zdolności administracyjnych mogą być kontynuowane w formie płatności opartych na spełnieniu warunków.

Tytuł IV: Monitorowanie, ocena, informacje i komunikacja

Dzięki danym elektronicznym możliwe jest zarówno uproszczenie, jak i przejrzystość. W latach 2014–2020 (z wyjątkiem funduszy poprzedzających FAM, IZGW i FBW) wymagane było utworzenie systemu elektronicznej wymiany danych między beneficjentami a instytucjami zarządzającymi oraz między różnymi organami w ramach systemu zarządzania i kontroli. W niniejszym rozporządzeniu wymóg ten zostaje utrzymany i rozwinięty w odniesieniu do pewnych aspektów gromadzenia danych. Wszystkie dane niezbędne do monitorowania postępów w realizacji działań, w tym rezultatów i wyników programów, będą obecnie przekazywane drogą elektroniczną co dwa miesiące, co oznacza, że otwarta platforma danych będzie aktualizowana niemal w czasie rzeczywistym.

Proponuje się, aby komitety monitorujące odgrywały ważniejszą rolę w nadzorze nad wynikami programu i wszystkimi czynnikami mającymi wpływ na te wyniki. W celu zapewnienia przejrzystości dokumenty przedkładane komitetom monitorującym będą musiały być udostępniane publicznie.

W przypadku wszystkich funduszy roczny przegląd realizacji celów będzie okazją do dialogu politycznego na temat najważniejszych spraw dotyczących realizacji programu i jego wyników. Częste przekazywanie danych umożliwia uproszczenie procedury przeglądu realizacji celów. W przypadku funduszy polityki spójności umożliwia to wyeliminowanie sprawozdania rocznego – coroczne spotkanie przeglądowe będzie opierało się na najnowszych wynikach i ograniczonej ilości informacji jakościowych.

Wprowadzono dodatkowe obowiązki dla instytucji programu oraz beneficjentów, jeśli chodzi o eksponowanie i komunikację. Wspólne wymogi dotyczące komunikacji, przejrzystości

i eksponowania zapewniają, że działania komunikacyjne są bardziej spójne, skuteczne i wydajne.

Oceny będą przeprowadzane zgodnie z pkt 22 i 23 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 13 kwietnia 2016 r.⁷, w którym trzy instytucje potwierdziły, że ocena obowiązującego ustawodawstwa i polityk powinna stanowić podstawę dla oceny skutków poszczególnych wariantów dalszych działań. Ocenie będą podlegać wyniki programów w terenie i będzie się ona opierać na wskaźnikach i poziomach docelowych oraz szczegółowej analizie stopnia, w jakim program jest odpowiedni, skuteczny, wydajny, spójny z innymi strategiami UE i zapewnia wartość dodaną UE. Ocena będzie obejmować wnioski, problemy i możliwości dalszej poprawy działań i ich skutków.

Tytuł V: Wsparcie finansowe

Aby zmniejszyć obciążenie administracyjne, w bieżącym rozporządzeniu usystematyzowano i zwiększono stosowanie uproszczonych form kosztów, tj. zryczałtowanego zwrotu kosztów, standardowych stawek jednostkowych i kwot ryczałtowych. Aby ułatwić stosowanie tego rodzaju rozwiązań, w rozporządzeniu uproszczono zasady i metody obliczeń oraz udostępniono gotowe rozwiązania oparte na ogólnym wniosku Komisji dotyczącym zasad finansowych⁸.

Płatności oparte na spełnieniu warunków przyczynią się do ukierunkowania na wyniki, dzięki czemu płatności będą opierać się na osiągniętych i zweryfikowanych wynikach.

W okresie 2021–2027 instrumenty finansowe będą głównym mechanizmem realizacji inwestycji przynoszących dochody lub dających oszczędności kosztów. Zasady korzystania z nich zostały ulepszone i zaktualizowane w celu zapewnienia lepszego i łatwiejszego wdrożenia, jak również szybszego powstawania instrumentów.

- Instrumenty finansowe zostaną lepiej zintegrowane od samego początku z procesem programowania i realizacji, a ocena *ex ante* zostanie odpowiednio udoskonalona.
- Instytucje zarządzające będą miały takie same podstawowe elastyczne możliwości realizacji – zarządzanie w ramach odpowiedzialności instytucji zarządzającej lub zarządzanie bezpośrednie przez instytucję zarządzającą. Odpowiednie warunki zostały jednak uproszczone.
- Połączenie środków UE będzie możliwe na podstawie jednego zbioru zasad. Nie będą powtarzać się sytuacje, w których istniały różne reguły mające zastosowanie do podobnych przypadków.
- Proponuje się elastyczne podejście do łączenia dotacji z instrumentami finansowymi.
- Objasniono zasady kwalifikowalności oraz uproszczono zasady dotyczące kosztów zarządzania i opłat, przy jednoczesnym utrzymaniu ich uzależnienia od wyników, aby wspierać skuteczne zarządzanie.
- Zasady dotyczące płatności zostały znacznie uproszczone, przy czym utrzymano ścisły związek między płatnościami na rzecz instrumentów

⁷ Porozumienie międzyinstytucjonalne pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej i Komisją Europejską z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa (Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1).

⁸ [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016PC0605\(01\)&rid=1](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016PC0605(01)&rid=1)

finansowych a odpowiadającymi im wypłatami na rzecz ostatecznych odbiorców.

- Skodyfikowano środki powracające i powtórne wykorzystanie funduszy, tak aby możliwe było płynniejsze przechodzenie między okresami.
- Nie będzie dodatkowej odrębnej sprawozdawczości w przypadku instrumentów finansowych, ponieważ są one włączane do tego samego systemu sprawozdawczego, co wszystkie inne formy finansowania.

Dodatkowe uproszczenia obejmują:

- Połączenia różnych funduszy – oraz instrumentów i dotacji finansowych – zostały skodyfikowanych w formie prostych zasad.
- Przestaną obowiązywać szczególne zasady dotyczące inwestycji przynoszących dochody.
- Nie będzie procedur dla dużych projektów (zamiast tego komitet monitorujący będzie nadzorował projekty strategiczne).
- Finansowanie zostanie uproszczone, na przykład przez podejście oparte na pieczęci doskonałości.

Aby uniknąć marnowania dotacji, wzmocniono przepisy dotyczące przenoszenia przedsiębiorstw.

Tytuł VI: Zarządzanie i kontrola

Zadania i obowiązki różnych organów w systemie zarządzania i kontroli zostały określone w sposób bardziej przejrzysty. Nie ma wymogu przeprowadzania procedury wyznaczania. W przepisach zachęca się do utrzymania istniejących systemów i upraszcza się zasady identyfikacji nowych organów.

Dzięki określonym wymogom kwalifikowalności wsparcie będą mogły otrzymać tylko działania wysokiej jakości, które najlepiej przyczyniają się do realizacji uzgodnionych celów i charakteryzują się dobrym stosunkiem kosztów do korzyści. Proponuje się również systematyczną kontrolę, czy dana operacja jest zrównoważona pod względem finansowym i czy jej kontrola wpływu na środowisko opiera się na najnowszych wymogach.

Liczba kontroli i audytów zostanie znacznie ograniczona. Zmniejszy to obciążenie administracyjne dla instytucji programu i beneficjentów. Oprócz przepisów zawartych w poprzednich tytułach, które zmniejszają obciążenie związane z audytem, w tytule tym dodatkowo zmniejsza się obciążenie przez:

- rozszerzenie zasady pojedynczego audytu,
- mniejszą liczbę kontroli,
- w przypadku programów, w których poziom błędu jest niski, ulepszone proporcjonalne podejście oparte na dobrze funkcjonującym systemie krajowym i minimalny system audytu na potrzeby poświadczenia wiarygodności.

Propozycje projektów, które uzyskały pieczęć doskonałości w ramach programu „Horyzont Europa”, nie będą musiały po raz kolejny przechodzić procedury składania wniosków i wyboru, jeśli są one zgodne ze strategią inteligentnej specjalizacji programu. Ogranicza to obciążenie zarówno dla zarządzających programami, jak i dla beneficjentów. Podejście to można również rozszerzyć na inne instrumenty UE, takie jak LIFE+ lub Erasmus+.

Tytuł VII – Zarządzanie finansami, składanie i analiza zestawień i korekty finansowe

Utrzymany zostaje system rocznych sprawozdań finansowych, w tym zatrzymanie 10 % kwot zadeklarowanych w płatnościach okresowych. Składanie wniosków o płatność będzie odbywało się zgodnie ze stałym harmonogramem, cztery razy w roku. Zgłoszenie zerowe nie będzie wymagało przeprowadzenia procedury.

W sekcji tej zawarto również zasady umarzania zobowiązań. Jako że uproszczenia przepisów pomogą w zmniejszeniu opóźnień w programach, jak również w celu wspierania należytego zarządzania finansami i terminowej realizacji, w rozporządzeniu w sprawie wspólnych przepisów zawarto zasadę „n +2”. Z tego samego powodu poziom płatności zaliczkowych został obniżony w skali rocznej do poziomu 0,5 % w oparciu o całkowite wsparcie z funduszy. W związku z tym, aby zapewnić wystarczające zasoby, niezbędna może okazać się zmiana zasad rocznych płatności zaliczkowych obowiązujących w latach 2014–2020 w przypadku EFRR, EFS+, Funduszu Spójności i EFMR.

Tytuł VIII – ramy finansowe

W rozdziale tym określono alokacje finansowe oraz *współfinansowanie zależnie od kategorii regionów*. Ma on zastosowanie do EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności.

W rozporządzeniu przywraca się również stopy współfinansowania dla tych trzech funduszy do poziomów sprzed kryzysu finansowego. Stopy współfinansowania UE dla tych trzech funduszy wzrosły w okresie 2007–2013. Była to reakcja na kryzys finansowy. Miały być w ten sposób utrzymane niezbędne inwestycje w czasach napiętych budżetów publicznych. Wysokie stopy współfinansowania UE nie są już konieczne. Niższe stopy przyczyniają się również do wzrostu odpowiedzialności za projekty. Niższe stopy współfinansowania UE zwiększają również ogólny budżet polityki spójności, z uwzględnieniem wkładów krajowych. Zwiększa to również elastyczność finansową państw członkowskich, ponieważ stopy współfinansowania na poziomie programu i priorytetu mogą być określane w sposób elastyczny.

Tytuł IX – przekazanie uprawnień, przepisy wykonawcze, przejściowe i końcowe

Aby zapewnić szybkie rozpoczęcie wdrażania w kolejnym okresie, wszystkie niezbędne przepisy zostaną włączone do pakietu legislacyjnego (w rozporządzeniu w sprawie wspólnych przepisów lub w rozporządzeniach dotyczących poszczególnych funduszy).

Liczba przekazanych uprawnień została znacznie ograniczona do niezbędnego minimum. Pozwoli to zapobiec ewentualnym opóźnieniom w przygotowaniu i przyjmowaniu prawa wtórnego. Zapewniona zostanie również wewnętrzna spójność przepisów prawnych i przewidywalność prawa dla zainteresowanych stron, ponieważ wszystkie przepisy UE będzie można znaleźć w jednym miejscu.

Wprowadzone zostały warunki dla operacji, które są wdrażane w etapach, aby zapewnić jasność i pewność prawa w odniesieniu do okoliczności, w których realizacja w etapach jest dozwolona.

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu i Migracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu na rzecz Zarządzania Granicami i Wiz

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego 177, art. 322 ust. 1 lit. a) i art. 349,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego⁹,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów¹⁰,

uwzględniając opinię Trybunału Obrachunkowego¹¹,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Art. 174 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) stanowi, że w celu wzmocnienia swej spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej Unia zmierza do zmniejszenia dysproporcji w poziomach rozwoju różnych regionów oraz zacofania regionów najmniej uprzywilejowanych lub wysp oraz że szczególną uwagę należy zwrócić na obszary wiejskie, obszary podlegające przemianom przemysłowym i regiony, które cierpią na skutek poważnych i trwałych niekorzystnych warunków przyrodniczych lub demograficznych. Art. 175 TFUE wymaga, aby Unia wspierała osiągnięcie tych celów przez działania, które podejmuje za pośrednictwem Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej – Sekcji Orientacji, Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Banku Inwestycyjnego oraz innych instrumentów. Art. 322 TFUE stanowi podstawę prawną do przyjęcia zasad finansowych określających warunki uchwalania i wykonywania budżetu oraz przedstawiania i kontrolowania sprawozdań finansowych, jak również zasad, które organizują kontrolę odpowiedzialności podmiotów finansowych.
- (2) Aby zwiększyć w dalszym stopniu koordynację i harmonizację wprowadzania w życie funduszy unijnych wdrażanych w ramach zarządzania dzielonego, a mianowicie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), Funduszu Spójności, środków finansowanych w ramach zarządzania dzielonego z Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR), Funduszu Azylu i Migracji (FAM), Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego (FBW) i Funduszu Zintegrowanego

⁹ Dz.U. C [...] z [...], s. [...].

¹⁰ Dz.U. C [...] z [...], s. [...].

¹¹ Dz.U. C [...] z [...], s. [...].

Zarządzania Granicami (IZGW), należy w odniesieniu do wszystkich tych funduszy („fundusze”) ustanowić przepisy finansowe w oparciu o art. 322 TFUE, jasno określając zakres stosowania poszczególnych przepisów. Należy ponadto ustanowić wspólne przepisy na podstawie art. 177 TFUE obejmujące szczególne przepisy dotyczące danej polityki w odniesieniu do EFRR, EFS+, Funduszu Spójności oraz EFMR.

- (3) Ze względu na specyfikę poszczególnych funduszy przepisy szczegółowe mające zastosowanie do każdego z nich oraz do celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg) w ramach EFRR należy określić w odrębnych rozporządzeniach („rozporządzenia dotyczące poszczególnych funduszy”) w celu uzupełnienia przepisów niniejszego rozporządzenia.
- (4) Regiony najbardziej oddalone i północne regiony słabo zaludnione powinny korzystać ze szczególnych środków oraz dodatkowego finansowania zgodnie z art. 349 TFUE oraz art. 2 Protokołu nr 6 do Aktu przystąpienia z 1994 r.
- (5) Przy wdrażaniu funduszy należy przestrzegać zasad horyzontalnych, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) oraz w art. 10 TFUE, w tym zasad pomocniczości i proporcjonalności określonych w art. 5 TUE, z uwzględnieniem Karty praw podstawowych Unii Europejskiej. Państwa członkowskie powinny również przestrzegać zobowiązań wynikających z Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych oraz zapewnić dostępność zgodnie z art. 9 tej konwencji oraz przepisami prawa Unii harmonizującymi wymogi w zakresie dostępności towarów i usług. Państwa członkowskie i Komisja powinny dążyć do wyeliminowania nierówności i promowania równości kobiet i mężczyzn, oraz do uwzględniania perspektywy płci, a także do zwalczania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. Fundusze nie powinny wspierać żadnych działań przyczyniających się do jakichkolwiek form segregacji. Cele funduszy powinny być osiągane w zgodnie z założeniami koncepcyjnymi dotyczącymi zrównoważonego rozwoju oraz unijnym wspieraniem celu zachowania, ochrony i poprawy jakości środowiska naturalnego, zgodnie z art. 11 i art. 191 ust. 1 TFUE, z uwzględnieniem zasady „zanieczyszczający płaci”. W celu ochrony integralności rynku wewnętrznego operacje, których beneficjentami są przedsiębiorstwa, powinny być zgodne z unijnymi zasadami pomocy państwa, określonymi w art. 107 i art. 108 TFUE.
- (6) Do niniejszego rozporządzenia zastosowanie mają horyzontalne przepisy finansowe przyjęte przez Parlament Europejski i Radę na podstawie art. 322 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Przepisy te, ustanowione rozporządzeniem finansowym, określają w szczególności procedurę ustanawiania i wykonania budżetu w drodze dotacji, zamówień, nagród i wykonania pośredniego oraz przewidują kontrole wykonywania obowiązków przez podmioty upoważnione do działań finansowych. Przepisy przyjęte na podstawie art. 322 TFUE dotyczą również ochrony budżetu Unii w przypadku uogólnionych braków w zakresie praworządności w państwach członkowskich, jako że poszanowanie praworządności jest niezbędnym warunkiem wstępnym należytego zarządzania finansami i skutecznego unijnego finansowania.
- (7) W przypadku gdy Komisji wyznaczono termin na podjęcie jakiegokolwiek działania wobec państw członkowskich, powinna ona uwzględnić wszelkie niezbędne informacje i dokumenty w sposób terminowy i skuteczny. W przypadku gdy informacje przekazywane przez państwa członkowskie są niekompletne lub nie spełniają wymogów niniejszego rozporządzenia lub rozporządzeń dotyczących poszczególnych funduszy, co uniemożliwia Komisji podjęcie działań w pełni opartych na merytorycznej ocenie, należy zawiesić bieg wyznaczonego terminu do momentu, kiedy państwa członkowskie zastosują się do wymogów regulacyjnych.

- (8) Aby przyczynić się do realizacji unijnych priorytetów należy skoncentrować wsparcie z funduszy na ograniczonej liczbie celów polityki zgodnie z właściwymi dla poszczególnych funduszy zadaniami i ich celami określonymi w Traktatach. Cele polityki w odniesieniu do FAM, FBW i IZGW należy określić w odpowiednich rozporządzeniach dotyczących poszczególnych funduszy.
- (9) Odzwierciedlając znaczenie przeciwdziałania zmianie klimatu zgodnie ze zobowiązaniami Unii na rzecz realizacji porozumienia paryskiego i celów zrównoważonego rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych, fundusze przyczynią się do uwzględnienia działań w dziedzinie klimatu i do osiągnięcia celu ogólnego, w ramach którego wydatki na realizację celów klimatycznych w budżecie UE mają sięgnąć 25 %.
- (10) Część budżetu Unii przeznaczona na finansowanie funduszy powinna być wykonywana przez Komisję w ramach zarządzania dzielonego z państwami członkowskimi w rozumieniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) [nr nowego rozporządzenia finansowego]¹² („rozporządzenie finansowe”). W związku z tym, wdrażając fundusze w ramach zarządzania dzielonego, Komisja i państwa członkowskie powinny przestrzegać zasad określonych w rozporządzeniu finansowym, takich jak należyte zarządzanie finansami, przejrzystość oraz niedyskryminacja.
- (11) Kluczowym elementem wprowadzania w życie funduszy jest zasada partnerstwa, której podstawę stanowi podejście oparte na wielopoziomowym systemie rządzenia oraz zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego oraz partnerów społecznych. Aby zapewnić ciągłość organizacji partnerstwa, nadal powinno mieć zastosowanie rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 240/2014¹³.
- (12) Na poziomie Unii europejski semestr na rzecz koordynacji polityki gospodarczej zapewnia ramy dla określania krajowych priorytetów w zakresie reform oraz monitorowania ich realizacji. W celu wspierania tych priorytetów państwa członkowskie opracowują krajowe wieloletnie strategie inwestycyjne. Strategie te powinny być przedstawiane wraz z rocznymi krajowymi programami reform jako sposób na określenie i koordynowanie priorytetowych projektów inwestycyjnych, które mają być wspierane ze środków krajowych i unijnych. Mają również pomóc w wykorzystywaniu unijnego finansowania w spójny sposób oraz maksymalizowaniu wartości dodanej wsparcia finansowego otrzymywanego za pośrednictwem funduszy, Europejskiego Instrumentu Stabilizacji Inwestycji oraz InvestEU
- (13) Państwa członkowskie powinny określić sposób, w jaki stosowne zalecenia dla poszczególnych krajów przyjęte zgodnie z art. 121 ust. 2 TFUE i stosowne zalecenia Rady przyjęte zgodnie z art. 148 ust. 4 TFUE („zalecenia dla poszczególnych krajów”) uwzględniane są w pracach nad dokumentami programowymi. W okresie programowania 2021–2027 („okres programowania”) państwa członkowskie powinny regularnie przedstawiać komitetowi monitorującemu i Komisji postępy w realizacji programów służących realizacji zaleceń dla poszczególnych krajów. W trakcie przeglądu śródkresowego państwa członkowskie powinny między innymi rozważyć ewentualną konieczność zmiany programu w celu uwzględnienia odpowiednich zaleceń dla poszczególnych krajów przyjętych lub zmienionych od początku okresu programowania.
- (14) Państwa członkowskie powinny uwzględnić treść swoich projektów planów krajowych w zakresie energii i klimatu, które to projekty państwa członkowskie mają opracować w myśl

¹² Dz.U. L [...] z [...], s. [...].

¹³ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 240/2014 z dnia 7 stycznia 2014 r. w sprawie europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (Dz.U. L 74 z 14.3.2014, s. 1).

rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną¹⁴, a także wynik procesu prowadzącego do wydania zaleceń Unii dotyczących tych planów w odniesieniu do ich programów i potrzeb finansowych związanych z inwestycjami w technologie niskoemisyjne.

- (15) Przygotowane przez państwa członkowskie umowy partnerstwa powinny stanowić strategiczny dokument, na podstawie którego Komisja i dane państwo członkowskie negocjują kształt programu. W celu zmniejszenia obciążeń administracyjnych nie powinna zachodzić konieczność zmiany umowy partnerstwa w okresie programowania. Aby ułatwić programowanie i uniknąć pokrywania się treści dokumentów programowych, można uwzględnić umowy partnerstwa jako część programu.
- (16) Każde państwo członkowskie powinno mieć swobodę wnoszenia wkładu do InvestEU w celu zapewnienia gwarancji budżetowych na potrzeby realizowanych w danym państwie inwestycji.
- (17) Aby zagwarantować spełnienie wymogów niezbędnych do skutecznego i efektywnego wykorzystania unijnego wsparcia z funduszy, należy określić ograniczoną liczbę warunków podstawowych, a także zwięzły i wyczerpujący zbiór obiektywnych kryteriów służących do ich oceny. Każdy warunek podstawowy powinien być powiązany z celem szczegółowym i mieć automatycznie zastosowanie, gdy dany cel wybiera się do objęcia wsparciem. Jeśli wspomniane warunki nie zostaną spełnione, nie należy wydatków dotyczących operacji powiązanych z danym celem szczegółowym nie należy uwzględniać we wnioskach o płatność. W celu utrzymania korzystnych ram inwestycyjnych konieczne jest regularne monitorowanie, czy warunki podstawowe są nadal spełnione. Ważne jest również zapewnienie, aby operacje wybrane do objęcia wsparciem były wdrażane spójnie z obowiązującymi strategiami oraz dokumentami dotyczącymi planowania, na podstawie których określono spełnione warunki podstawowe, co ma służyć zagwarantowaniu, że wszystkie współfinansowane operacje są zgodne z ramami polityki UE.
- (18) Na potrzeby każdego programu państwa członkowskie powinny ustanowić ramy wykonania obejmujące wszystkie wskaźniki, cele pośrednie i cele końcowe, konieczne do monitorowania i oceny wyników programu i informowania na ich temat.
- (19) Państwa członkowskie powinny dokonać przeglądu śródkresowego wszystkich programów wspieranych ze środków EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności. Przegląd ten powinien być okazją do kompleksowej korekty programów w oparciu o osiągnięte wyniki, a także okazją do uwzględnienia nowych wyzwań i stosownych zaleceń dla poszczególnych krajów wydanych w 2024 r. Jednocześnie w 2024 r. Komisja – wraz z wprowadzeniem dostosowań technicznych na 2025 r. – powinna dokonać przeglądu łącznych kwot środków przydzielonych poszczególnym państwom członkowskim w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” objętego polityką spójności na lata 2025, 2026 i 2027, stosując metodę alokacji określoną w odnośnym akcie podstawowym. Wyniki obu tych przeglądów powinny prowadzić do zmiany programu w postaci modyfikacji przydzielonych środków na lata 2025, 2026 i 2027.
- (20) Należy w dalszym stopniu dopracować mechanizmy zapewniające powiązanie unijnej polityki finansowania z zarządzaniem gospodarczym w Unii, dzięki którym Komisja będzie mogła przedstawić Radzie wniosek w sprawie zawieszenia całości lub części zobowiązań w odniesieniu do jednego programu państwa członkowskiego lub większej liczby takich programów, w przypadku gdy dane państwo członkowskie nie podejmie skutecznych działań w ramach procesu zarządzania gospodarczego. Aby zapewnić jednolite wdrażanie i w świetle

¹⁴ [Rozporządzenie w sprawie zarządzania unią energetyczną, zmieniające dyrektywę 94/22/WE, dyrektywę 98/70/WE, dyrektywę 2009/31/WE, rozporządzenie (WE) nr 663/2009, rozporządzenie (WE) nr 715/2009, dyrektywę 2009/73/WE, dyrektywę Rady 2009/119/WE, dyrektywę 2010/31/UE, dyrektywę 2012/27/UE, dyrektywę 2013/30/UE i dyrektywę Rady (UE) 2015/652 oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 525/2013 (COM(2016) 759 final/2 – 2016/0375 (COD)].

zasadniczego znaczenia skutków finansowych przyjmowanych środków, należy powierzyć Radzie – działającej na podstawie wniosku Komisji – uprawnienia wykonawcze. Aby ułatwić przyjmowanie decyzji, które są wymagane w celu zapewnienia skutecznych działań w kontekście procesu zarządzania gospodarczego, należy stosować głosowanie odwróconą kwalifikowaną większością głosów.

- (21) Należy określić wspólne wymogi w odniesieniu do treści programów, biorąc pod uwagę specyfikę poszczególnych funduszy. Wspomniane wspólne wymogi można uzupełnić przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) [XXX]¹⁵ („rozporządzenie w sprawie EWT”) powinno określać przepisy szczegółowe dotyczące treści programów objętych celem „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg).
- (22) Aby zapewnić elastyczność we wdrażaniu programów i zmniejszyć obciążenie administracyjne, należy zezwolić na ograniczone przesunięcia środków finansowych pomiędzy poszczególnymi priorytetami tego samego programu bez konieczności przyjmowania przez Komisję decyzji zmieniającej program. Zmienione tabele finansowe należy przedłożyć Komisji w celu zapewnienia aktualnych informacji na temat środków przydzielonych poszczególnym priorytetom.
- (23) Aby ugruntować podejście oparte na zintegrowanym rozwoju terytorialnym, inwestycje w formie narzędzi terytorialnych takich jak zintegrowane inwestycje terytorialne, rozwój lokalny kierowany przez społeczność oraz inne narzędzia terytorialne objęte celem polityki „Europa bliżej obywateli” wspierające inicjatywy opracowane przez państwa członkowskie jako inwestycje zaplanowane do wsparcia z EFRR powinny opierać się na strategiach rozwoju lokalnego lub terytorialnego. Do celów zintegrowanych inwestycji terytorialnych i narzędzi terytorialnych opracowanych przez państwa członkowskie należy określić minimalne wymogi w odniesieniu do treści strategii terytorialnych. Za opracowanie i zatwierdzenie takich strategii terytorialnych powinny być odpowiedzialne odpowiednie organy lub instytucje. Aby zapewnić zaangażowanie właściwych organów lub instytucji we wdrażanie strategii terytorialnych, takie organy i instytucje powinny być odpowiedzialne za wybór operacji, które mają otrzymać wsparcie, lub też uczestniczyć w tym procesie.
- (24) Aby lepiej zmobilizować potencjał na szczeblu lokalnym, konieczne jest wzmocnienie i ułatwienie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. Powinien on uwzględniać lokalne potrzeby i potencjał, a także istotne charakterystyczne cechy społeczno-kulturowe; powinien również zapewnić zmiany strukturalne, budować potencjał społeczności i stymulować innowacje. Należy wzmocnić bliską współpracę oraz zintegrowane wykorzystanie funduszy ukierunkowane na realizację strategii rozwoju lokalnego. Odpowiedzialność za opracowanie i realizację strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność powinna co do zasady spoczywać na lokalnych grupach działania reprezentujących interesy społeczności. Aby ułatwić skoordynowane wsparcie z poszczególnych funduszy na rzecz strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność oraz ułatwić ich wdrażanie, należy wspierać podejście zakładające wykorzystanie funduszu głównego.
- (25) Aby zmniejszyć obciążenia administracyjne, pomocy technicznej z inicjatywy państwa członkowskiego należy udzielać przy zastosowaniu stawki ryczałtowej w oparciu o dotychczasowe postępy we wdrażaniu programu. Takiej pomocy technicznej mogą towarzyszyć ukierunkowane środki na rzecz budowania zdolności administracyjnej wykorzystujące niepowiązane z kosztami metody zwrotu. Działania oraz rezultaty, jak również

¹⁵ Rozporządzenie (UE) [...] w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg) wspieranego w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz instrumentów finansowania zewnętrznego (Dz.U. L [...] z [...], s. [...]).

odnośne płatności unijne mogą zostać uzgodnione w planie działania i prowadzić do płatności za rezultaty w terenie.

- (26) Należy przy tej okazji wyjaśnić, że w przypadku gdy państwo członkowskie proponuje Komisji, by dany priorytet programu lub jego część był wspierany za pośrednictwem systemu finansowania niepowiązanego z kosztami, uzgodnione działania, rezultaty oraz warunki powinny być związane z konkretnymi inwestycjami realizowanymi w ramach programów objętych zarządzaniem dzielonym w danym państwie członkowskim lub regionie.
- (27) W celu zbadania wyników programów państwo członkowskie powinno utworzyć komitety monitorujące. W przypadku EFRR, ESF+ oraz Funduszu Spójności roczne sprawozdanie z wdrażania powinien zastąpić roczny ustrukturyzowany dialog merytoryczny oparty na najnowszych danych i informacjach dotyczących wdrażania programu przekazanych przez państwa członkowskie.
- (28) Zgodnie z pkt 22 i 23 Porozumienia międzyinstytucjonalnego na rzecz lepszego stanowienia prawa z dnia 13 kwietnia 2016 r.¹⁶ zachodzi potrzeba oceny funduszy w oparciu o informacje zgromadzone w kontekście konkretnych wymogów dotyczących monitorowania, przy czym należy unikać nadmiernej regulacji i obciążeń administracyjnych, zwłaszcza względem państw członkowskich. Wymogi te mogą, w stosownych przypadkach, obejmować mierzalne wskaźniki jako podstawę oceny oddziaływania funduszy w terenie.
- (29) Aby zapewnić kompleksowe i aktualne informacje o realizacji programów, należy wprowadzić wymóg częstszego elektronicznego przekazywania danych ilościowych.
- (30) Aby wspierać przygotowanie odnośnych programów i działań w ramach kolejnego okresu programowania, Komisja powinna dokonać śródkresowej oceny funduszy. Pod koniec okresu programowania Komisja powinna przeprowadzić oceny retrospektywne funduszy, które to oceny powinny się koncentrować na skutkach funduszy.
- (31) Instytucje programu, beneficjenci oraz zainteresowane podmioty w państwach członkowskich powinny rozpowszechniać wiedzę na temat osiągnięć uzyskanych dzięki unijnemu finansowaniu oraz informować o nich społeczeństwo. Działania związane z przejrzystością, komunikacją i eksponowaniem mają podstawowe znaczenie dla zapewnienia widoczności działań Unii w terenie i powinny opierać się na prawdziwych, dokładnych i aktualnych informacjach. Aby wymogi te można było egzekwować, instytucje programu oraz Komisja powinny być w stanie podejmować działania naprawcze w przypadku braku zgodności.
- (32) Instytucje zarządzające powinny publikować uporządkowane informacje na temat wybranych operacji i beneficjentów na stronie internetowej programu, w ramach którego dane operacje są wspierane, uwzględniając przy tym wymogi dotyczące ochrony danych osobowych zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679¹⁷.
- (33) Mając na uwadze uproszczenie wykorzystania funduszy oraz ograniczenie ryzyka błędu, należy określić zarówno formy przekazywania unijnego wkładu państwom członkowskim, jak i formy wsparcia udzielanego przez państwa członkowskie na rzecz beneficjentów.
- (34) Co się tyczy dotacji przekazywanych beneficjentom, państwa członkowskie powinny w coraz większym stopniu korzystać z uproszczonych form kosztów. Próg w odniesieniu do obowiązkowego stosowania uproszczonych form kosztów powinien być powiązany z całkowitym kosztem danej operacji, aby zapewnić identyczne traktowanie wszystkich operacji poniżej tego progu, niezależnie od tego, czy otrzymywane wsparcie ma charakter publiczny czy prywatny.

¹⁶ Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 13.

¹⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 1).

- (35) Aby umożliwić natychmiastowe stosowanie stawek ryczałtowych, wszelkie takie stawki ustanowione przez państwa członkowskie w okresie 2014–2020 na podstawie rzetelnej, sprawiedliwej i weryfikowalnej metody obliczeń powinny być nadal stosowane w odniesieniu do podobnych operacji wspieranych na podstawie niniejszego rozporządzenia bez konieczności stosowania nowej metody.
- (36) Aby zoptymalizować wykorzystanie funduszy wspierających inwestycje w ochronę środowiska, należy zapewnić synergie z Programem działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE), w szczególności za pomocą strategicznych projektów zintegrowanych realizowanych w ramach tego programu oraz strategicznych projektów przyrodniczych.
- (37) Aby zagwarantować pewność prawa, należy określić okres kwalifikowalności w odniesieniu do wydatków lub kosztów związanych z operacjami wspieranymi z funduszy na podstawie niniejszego rozporządzenia oraz ograniczyć wsparcie dla zakończonych operacji. Należy również wyjaśnić, od kiedy wydatki stają się kwalifikowalne i mogą otrzymać wsparcie z funduszy w przypadku przyjęcia nowych programów lub zmian w programach, w tym przewidzieć możliwość wyjątkowego przedłużenia okresu kwalifikowalności od początku klęski żywiołowej, jeśli istnieje pilna potrzeba uruchomienia środków w reakcji na taką katastrofę.
- (38) W celu zapewnienia skuteczności, sprawiedliwości i trwałego oddziaływania funduszy powinny istnieć przepisy gwarantujące trwałość inwestycji w infrastrukturę oraz inwestycji produkcyjnych, pozwalające unikać wykorzystania tych funduszy do osiągnięcia nienależnych korzyści. Instytucje zarządzające powinny zwrócić szczególną uwagę na to, by przy wyborze operacji nie wspierać przeniesienia oraz by nie traktować jako nieprawidłowości kwot, które zostały nienależnie wypłacone na rzecz operacji niespełniających wymogu trwałości.
- (39) W celu poprawy komplementarności i uproszczenia wdrażania powinna istnieć możliwość połączenia wsparcia z Funduszu Spójności i z EFRR ze wsparciem z EFS+ we wspólnych programach w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu”.
- (40) Aby zoptymalizować wartość dodaną wniesioną przez inwestycje finansowane w całości lub w części z budżetu Unii, należy dążyć do synergii, w szczególności między funduszami a instrumentami objętymi zarządzaniem bezpośrednim, z uwzględnieniem Narzędzia Realizacji Reform. Wspomniane synergie należy osiągać za pomocą kluczowych mechanizmów, takich jak uznanie stawek ryczałtowych w odniesieniu do kosztów kwalifikowalnych ze strony programu „Horyzont Europa” na rzecz podobnych operacji, a także możliwość łączenia finansowania z różnych instrumentów unijnych na rzecz jednej operacji, o ile unika się podwójnego finansowania. Niniejsze rozporządzenie powinno zatem ustanawiać zasady dotyczące finansowania uzupełniającego z funduszy.
- (41) Instrumenty finansowe nie powinny być wykorzystywane do wspierania działalności refinansowania, takiej jak zastępowanie istniejących umów pożyczek lub innych form finansowania inwestycji, które zostały już fizycznie ukończone lub w pełni wdrożone w momencie przyjęcia decyzji inwestycyjnej, lecz powinny wspierać wszelkiego rodzaju nowe inwestycje zgodne z odnośnymi celami polityki.
- (42) Podjęcie decyzji o finansowaniu środków wspierających przez instrumenty finansowe powinno zostać oparte na analizie *ex ante*. Niniejsze rozporządzenie powinno określać minimalne obowiązkowe elementy ocen *ex ante* oraz umożliwiać państwom członkowskim korzystanie z ocen *ex ante* przeprowadzonych w odniesieniu do okresu 2014–2020 i w razie potrzeby uaktualnionych, aby uniknąć obciążeń administracyjnych i opóźnień w ustanawianiu instrumentów finansowych.

- (43) Aby ułatwić wdrażanie niektórych rodzajów instrumentów finansowych w przypadkach, w których planowane jest wykorzystanie dodatkowej dotacji, przewidziano możliwość stosowania zasad dotyczących instrumentów finansowych w odniesieniu do takiego połączenia w ramach pojedynczej operacji wspieranej z instrumentu finansowego. Należy ustanowić szczegółowe warunki zapobiegające podwójnemu finansowaniu w takich przypadkach.
- (44) W pełnym poszanowaniu mających zastosowanie zasad pomocy państwa oraz udzielania zamówień publicznych, wyjaśnionych już na potrzeby okresu programowania 2014–2020, instytucje zarządzające powinny móc zdecydować, jakie są najbardziej odpowiednie formy wdrażania instrumentów finansowych dedykowane specyficznym potrzebom wspieranych regionów.
- (45) Zgodnie z zasadą zarządzania dzielonego i regulującymi je przepisami państwa członkowskie i Komisja powinny być odpowiedzialne za zarządzanie programami i za ich kontrolę oraz gwarantować zgodne z prawem i prawidłowe wykorzystanie funduszy. Jako że państwo członkowskie powinny ponosić główną odpowiedzialność za takie zarządzanie i kontrole oraz zapewnić, by operacje wspierane z funduszy były zgodne z obowiązującym przepisami, należy określić ich obowiązki w tym zakresie. Należy również określić uprawnienia i obowiązki Komisji w tym kontekście.
- (46) Aby przyspieszyć rozpoczęcie realizacji programów, należy umożliwić utrzymanie ustaleń dotyczących wdrażania przyjętych w poprzednim okresie programowania. O ile nie zachodzi konieczność wykorzystania nowej technologii, należy korzystać z systemów komputerowych wprowadzonych na potrzeby poprzedniego okresu programowania i odpowiednio dostosowanych.
- (47) Aby usprawnić wykonywanie obowiązków związanych z zarządzaniem programem, należy utrzymać połączenie zadań w zakresie rachunkowości z zadaniami instytucji zarządzającej w odniesieniu do programów wspieranych w ramach FAM, FBW oraz IZGW oraz przewidzieć taką możliwość w przypadku pozostałych funduszy.
- (48) Jako że instytucja zarządzająca ponosi główną odpowiedzialność za skuteczne i efektywne wdrażanie funduszy, a zatem wykonuje znaczną liczbę zadań, należy szczegółowo określić jej obowiązki odnoszące się do wyboru projektów, zarządzania programem oraz wspierania komitetu monitorującego. Wybrane operacje powinny być zgodne z zasadami horyzontalnymi.
- (49) W celu zoptymalizowania synergii między funduszami i instrumentami zarządzanymi bezpośrednio należy ułatwić udzielanie wsparcia na potrzeby operacji, które już otrzymały pieczęć doskonałości.
- (50) W celu zapewnienia odpowiedniej równowagi pomiędzy skutecznym i efektywnym wdrażaniem funduszy a związanymi z tym kosztami i obciążeniami administracyjnymi, częstotliwość, wymiar i zakres kontroli zarządczych powinny opierać się na ocenie ryzyka, uwzględniającej czynniki takie jak rodzaj wdrażanych operacji, beneficjenci, jak również poziom ryzyka stwierdzonego w toku poprzednich kontroli zarządczych i audytów.
- (51) Instytucja audytowa powinna przeprowadzać audyty i dopilnować, by opinie z audytu przedstawiane Komisji były wiarygodne. Opinia z audytu powinna zapewniać Komisji odpowiedni poziom pewności w odniesieniu do trzech kwestii, mianowicie legalności i prawidłowości deklarowanych wydatków, skutecznego funkcjonowania systemów zarządzania i kontroli, a także kompletności, rzetelności i prawdziwości sprawozdań finansowych.
- (52) Zmniejszenie liczby kontroli i wymogów w zakresie audytu powinno być możliwe w przypadkach, gdy istnieje pewność, że program funkcjonuje skutecznie przez co najmniej

dwa lata z rzędu, ponieważ dowodzi to, że fundusze są wdrażane w skuteczny i wydajny sposób w dłuższym okresie.

- (53) Aby ograniczyć obciążenia administracyjne dla beneficjentów oraz koszty administracyjne, w odniesieniu do funduszy należy określić konkretne stosowanie zasady pojedynczego audytu.
- (54) Aby poprawić zarządzanie finansami, należy przewidzieć uproszczony system płatności zaliczkowych. System płatności zaliczkowych powinien zagwarantować, że dane państwo członkowskie posiada środki do zapewnienia wsparcia na rzecz beneficjentów od początku realizacji programu.
- (55) Aby ograniczyć obciążenie administracyjne państw członkowskich oraz Komisji, należy ustanowić obowiązkowy harmonogram kwartalnych wniosków o płatność. Należy utrzymać zasadę, zgodnie z którą 10 % kwoty wypłacanej przez Komisję podlega zatrzymaniu do momentu wypłacenia salda rocznego, kiedy to Komisja będzie mogła stwierdzić, że sprawozdanie finansowe jest kompletne, rzetelne i prawdziwe.
- (56) W celu ograniczenia obciążeń administracyjnych należy uprościć procedury corocznego zatwierdzenia zestawień wydatków dzięki ustanowieniu prostszych zasad wypłacania i odzyskiwania środków, w przypadku gdy nie ma różnicy zdań między Komisją a danym państwem członkowskim.
- (57) W celu ochrony interesów finansowych i budżetu Unii należy wprowadzić i wdrożyć proporcjonalne środki na szczeblu państw członkowskich i Komisji. Komisja powinna mieć możliwość wstrzymania biegu terminów płatności, zawieszenia płatności okresowych i stosowania korekt finansowych, jeżeli spełnione są odpowiednie warunki. Komisja powinna przestrzegać zasady proporcjonalności i uwzględniać charakter, wagę i częstotliwość występowania nieprawidłowości oraz ich skutki finansowe dla budżetu Unii.
- (58) Państwa członkowskie powinny ponadto zapobiegać nieprawidłowościom, w tym nadużyciom finansowym, jakich dopuszczają się beneficjenci, a także skutecznie je wykrywać i zwalczać. Co więcej, zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 883/2013¹⁸ i rozporządzeniem (WE, Euratom) nr 2988/95¹⁹ i nr 2185/96²⁰ Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) może prowadzić dochodzenia administracyjne, w tym kontrole na miejscu i inspekcje, w celu ustalenia, czy miały miejsce nadużycie finansowe, korupcja lub jakiegokolwiek inne nielegalne działanie, naruszające interesy finansowe Unii. Zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2017/1939²¹ Prokuratura Europejska może prowadzić dochodzenia i ścigać nadużycia finansowe i inne przestępstwa naruszające interesy finansowe Unii, jak przewidziano w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371²² w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii. Państwa członkowskie powinny wprowadzić niezbędne środki w celu zagwarantowania, że każda osoba lub podmiot, które otrzymują środki finansowe Unii, w pełni współpracują w celu ochrony

¹⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady i rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1074/1999 (Dz.U. L 248 z 18.9.2013, s. 1).

¹⁹ Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 312 z 23.12.1995, s. 1).

²⁰ Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz.U. L 292 z 15.11.1996, s. 2).

²¹ Rozporządzenie Rady (UE) 2017/1939 z dnia 12 października 2017 r. wdrażające wzmocnioną współpracę w zakresie ustanowienia Prokuratury Europejskiej (Dz.U. L 283 z 31.10.2017, s. 1).

²² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371 z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii (Dz.U. L 198 z 28.7.2017, s. 29).

interesów finansowych Unii, przyznają konieczne prawa i dostęp Komisji, Europejskiemu Urzędowi ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF), Prokuraturze Europejskiej (EPPO) i Europejskiemu Trybunałowi Obrachunkowemu (ETO) oraz zapewniają, aby wszelkie osoby trzecie uczestniczące w wykonaniu środków finansowych Unii przyznały tym organom równoważne prawa. Państwa członkowskie powinny informować Komisję o wykrytych nieprawidłowościach, w tym nadużyciach finansowych, oraz o działaniach następczych, a także o działaniach podjętych w następstwie dochodzeń prowadzonych przez OLAF.

- (59) W celu zachęcenia do dyscypliny finansowej należy określić rozwiązania dotyczące umarzania zobowiązań budżetowych na poziomie programu.
- (60) Cel „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” powinien wspierać wszystkie regiony, tak aby promować zapisane w TFUE cele dotyczące spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej. Aby zapewnić zrównoważone i stopniowe wsparcie oraz odzwierciedlić poziom rozwoju gospodarczego i społecznego, środki z EFRR i EFS + w ramach tego celu należy przydzielić na podstawie klucza do ustalania wkładu, opierającego się w głównej mierze na PKB na mieszkańca. Państwa członkowskie, których dochód narodowy brutto (DNB) na mieszkańca wynosi mniej niż 90 % średniej Unii, powinny korzystać z Funduszu Spójności w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu”.
- (61) Należy ustalić obiektywne kryteria wyznaczania regionów i obszarów kwalifikujących się do wsparcia z funduszy. W tym celu identyfikację regionów i obszarów na poziomie Unii należy oprzeć na wspólnym systemie klasyfikacji regionów ustanowionym rozporządzeniem (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady²³, zmienionym rozporządzeniem Komisji (UE) nr 868/2014²⁴.
- (62) W celu stworzenia odpowiednich ram finansowych na potrzeby EFRR, EFS+ oraz Funduszu Spójności Komisja powinna ustanowić roczny podział dostępnych środków przydzielanych poszczególnym państwom członkowskim w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” wraz z wykazem kwalifikujących się regionów, jak również środków przydzielonych w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna”. Biorąc pod uwagę niepewność prognoz oraz fakt, że przydziały krajowe państw członkowskich powinny być ustalone na podstawie danych statystycznych i prognoz dostępnych w 2018 r., Komisja powinna dokonać przeglądu łącznych alokacji wszystkich państw członkowskich w 2024 r. w oparciu o najbardziej aktualne dostępne wówczas dane statystyczne, a w przypadku gdy wystąpi łączna rozbieżność wynosząca ponad $\pm 5\%$, dostosować te alokacje na lata 2025–2027 w celu zapewnienia, by wyniki przeglądu śródrokresowego i dostosowania technicznego były na bieżąco odzwierciedlane w zmianach do programu.
- (63) Projekty dotyczące transeuropejskich sieci transportowych zgodnie z rozporządzeniem (UE) [nowe rozporządzenie w sprawie instrumentu „Łącząc Europę”]²⁵ powinny nadal być finansowane z Funduszu Spójności w ramach zarówno zarządzania dzielonego, jak i – w przypadku instrumentu „Łącząc Europę” – zarządzania bezpośredniego. W tym celu należy przekazać kwotę 10 000 000 000 EUR z Funduszu Spójności na rzecz instrument „Łącząc Europę”, uwzględniając udane podejście zastosowane w okresie programowania 2014–2020.

²³ Rozporządzenie (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. w sprawie ustalenia wspólnej klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) (Dz.U. L 154 z 21.6.2003, s. 1).

²⁴ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 868/2014 z dnia 8 sierpnia 2014 r. zmieniające załączniki do rozporządzenia (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustalenia wspólnej klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) (Dz.U. L 241 z 13.8.2014, s. 1).

²⁵ Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) [...] z dnia [...] w sprawie [instrumentu „Łącząc Europę”] (Dz.U. L [...] z [...], s. [...]).

- (64) Pewną ilość środków z EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności należy przeznaczyć na cel „Europejska inicjatywa miejska”, który Komisja powinna wdrażać w drodze zarządzania bezpośredniego lub pośredniego.
- (65) W celu zapewnienia odpowiednich alokacji na poszczególne kategorie regionów co do zasady nie powinno być możliwe przesuwanie łącznych środków przydzielonych państwom członkowskim w odniesieniu do regionów słabiej rozwiniętych, regionów w okresie przejściowym i regionów lepiej rozwiniętych między poszczególnymi kategoriami. Niemniej jednak, aby państwa członkowskie mogły stawić czoła szczególnym wyzwaniom, powinny mieć możliwość zwrócenia się o przesunięcie środków ze swojej alokacji dla regionów lepiej rozwiniętych lub regionów w okresie przejściowym na rzecz regionów słabiej rozwiniętych; powinny przy tym uzasadnić swój wybór. Aby zapewnić wystarczające zasoby finansowe regionom słabiej rozwiniętym, należy ustalić pułap w odniesieniu do przesunięć środków na rzecz regionów lepiej rozwiniętych lub regionów w okresie przejściowym. Przesunięcia środków między celami nie powinny być możliwe.
- (66) W kontekście wyjątkowych i szczególnych okoliczności na wyspie Irlandii, mając na względzie współpracę Północ-Południe na podstawie porozumienia wielkopiątkowego, należy kontynuować nowy program transgraniczny PEACE PLUS oraz oprzeć go na doświadczeniach poprzednich programów, Peace i Interreg, między hrabstwami granicznymi Irlandii i Irlandii Północnej. Z uwagi na jego znaczenie praktyczne program ten należy wspierać za pomocą szczególnego przydziału zasobów, co umożliwi dalsze wspieranie działań na rzecz pokoju i pojednania, oraz dopilnować, aby została mu przyporządkowana odpowiednia część środków przydzielonych Irlandii w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg).
- (67) Konieczne jest ustanowienie maksymalnych stóp współfinansowania w obszarze polityki spójności według kategorii regionów w celu zapewnienia przestrzegania zasady współfinansowania przez odpowiedni poziom zarówno publicznego, jak i prywatnego wsparcia krajowego. Stopy te powinny odzwierciedlać stopień rozwoju ekonomicznego regionów pod względem PKB na mieszkańca w stosunku do średniej UE-27.
- (68) W celu uzupełnienia i zmiany niektórych, innych niż istotne, elementów niniejszego rozporządzenia Komisji należy przekazać uprawnienia do przyjęcia aktów zgodnie z art. 290 TFUE w odniesieniu do zmiany niektórych elementów zawartych w załącznikach do niniejszego rozporządzenia, takich jak wymiary i kody kategorii interwencji, wzory umów partnerstwa i wzory formularzy na potrzeby programów, wzory formularzy do przekazywania danych, zasady wykorzystania symbolu Unii, elementy umów o finansowaniu i dokumentów strategicznych, ścieżki audytu, systemy elektronicznej wymiany danych, wzory opisu systemu zarządzania i kontroli, deklaracji zarządczej, opinii z audytu, rocznego sprawozdania z kontroli, strategii audytu, wniosków o płatność, sprawozdań finansowych, jak również wzory formularzy na potrzeby określenia poziomu korekt finansowych.
- (69) Komisji należy ponadto przekazać uprawnienia do przyjęcia aktów zgodnie z art. 290 TFUE w odniesieniu do ustanawiania kryteriów określania nieprawidłowości podlegających obowiązkowi zgłoszenia, w odniesieniu do określania kosztów jednostkowych, płatności ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami mających zastosowanie do wszystkich państw członkowskich, a także w odniesieniu do opracowania standardowych gotowych metod doboru próby.
- (70) Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów, oraz aby konsultacje te prowadzone były zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym w sprawie lepszego stanowienia prawa z dnia 13 kwietnia 2016 r. W szczególności, aby zapewnić udział na równych zasadach Parlamentu Europejskiego i Rady w przygotowaniu aktów delegowanych,

instytucje te otrzymują wszelkie dokumenty w tym samym czasie co eksperci państw członkowskich, a eksperci tych instytucji mogą systematycznie brać udział w posiedzeniach grup eksperckich Komisji zajmujących się przygotowaniem aktów delegowanych.

- (71) W celu zapewnienia jednolitych warunków przyjmowania umów partnerstwa, przyjmowania i zmiany programów, a także stosowania korekt finansowych uprawnienia wykonawcze należy powierzyć Komisji. Uprawnienia wykonawcze dotyczące formatu, który należy stosować do celów zgłaszania nieprawidłowości, zapisywanych i przechowywanych danych elektronicznych oraz wzoru końcowego sprawozdania z realizacji celów powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011²⁶. Mimo że akty te mają charakter ogólny, należy stosować procedurę doradczą, z uwagi na to, że określają one wyłącznie aspekty techniczne, formularze i wzory. Uprawnienia wykonawcze w odniesieniu do podziału alokacji finansowych w ramach EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności powinny być przyjmowane bez procedury komitetowej, ponieważ odzwierciedlają jedynie stosowanie z góry określonych metod obliczeniowych.
- (72) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013²⁷ i wszelkie akty prawne mające zastosowanie do okresu programowania 2014–2020 powinny mieć nadal zastosowanie w odniesieniu do programów i operacji wspieranych z funduszy w ramach okresu programowania 2014–2020. Ponieważ okres stosowania rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 ma rozciągać się na okres programowania objęty niniejszym rozporządzeniem, a także w celu zapewnienia ciągłości realizacji niektórych operacji zatwierdzonych wspomnianym rozporządzeniem, należy ustanowić przepisy dotyczące etapów. Poszczególne etap operacji wdrażanej w kilku etapach, który służy temu samemu celowi ogólnemu, powinien być realizowany zgodnie z zasadami odpowiednich okresów programowania, w ramach którego otrzymuje finansowanie.
- (73) Cele niniejszego rozporządzenia, a mianowicie wzmocnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej oraz ustanowienie wspólnych przepisów finansowych w odniesieniu do części budżetu Unii wykonywanej w ramach zarządzania dzielonego, nie mogą być osiągnięte w wystarczającym stopniu przez państwa członkowskie z uwagi na stopień dysproporcji w poziomach rozwoju poszczególnych regionów, opóźnienia regionów najmniej uprzywilejowanych oraz ograniczone zasoby finansowe państw członkowskich i regionów, z jednej strony, oraz z uwagi na konieczność spójnego wdrażania ram obejmujących kilka unijnych funduszy w ramach zarządzania dzielonego, z drugiej strony. Ponieważ cele te mogą zostać lepiej osiągnięte na poziomie Unii, Unia może przyjąć środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 TUE. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.
- (74) Niniejsze rozporządzenie nie narusza praw podstawowych i jest zgodne z zasadami uznanymi w szczególności w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej,

²⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

²⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 320).

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

TYTUŁ I
CELE I OGÓLNE ZASADY DOTYCZĄCE WSPARCIA

ROZDZIAŁ I
Przedmiot i definicje

Artykuł 1
Przedmiot i zakres stosowania

1. Niniejsze rozporządzenie określa:
 - a) przepisy finansowe na potrzeby Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR), Funduszu Azylu i Migracji (FAM), Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego (FBW) i Instrumentu na rzecz Zarządzania Granicami i Wiz (IZGW) („fundusze”);
 - b) wspólne przepisy mające zastosowanie do EFRR, EFS+, Funduszu Spójności i EFMR.
2. Niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania do komponentów „Zatrudnienie i innowacje społeczne” i „Zdrowie” w ramach EFS+ ani do komponentów EFMR, FAM, FBW oraz IZGW wdrażanych w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego, z wyjątkiem pomocy technicznej z inicjatywy Komisji.
3. Art. 4 i art. 10, tytuł II rozdział III, tytuł III rozdział II oraz tytuł VIII nie mają zastosowania do FAM, FBW i IZGW.
4. Tytuł VIII nie ma zastosowania do EFMR.
5. Tytuł II rozdział II art. 11 i rozdział III art. 15, tytuł III rozdział I, tytuł IV rozdział I art. 33–36 i art. 38 ust. 1–4, rozdział II art. 39, rozdział III art. 45, tytuł VI rozdział II art. 67, 71, 73 i 74 i rozdział III nie mają zastosowania do programów Interreg.
6. Wymienione poniżej rozporządzenia dotyczące poszczególnych funduszy mogą ustanawiać przepisy uzupełniające, które nie mogą być sprzeczne z niniejszym rozporządzeniem. W przypadku wątpliwości dotyczących stosowania przepisów niniejszego rozporządzenia oraz przepisów rozporządzeń dotyczących poszczególnych funduszy, niniejsze rozporządzenie jest nadrzędne:
 - a) rozporządzenie (UE) [...] („rozporządzenie w sprawie EFRR i Funduszu Spójności”)²⁸;
 - b) rozporządzenie (UE) [...] („rozporządzenie w sprawie EFS+”)²⁹;
 - c) rozporządzenie (UE) [...] („rozporządzenie w sprawie EWT”)³⁰;
 - d) rozporządzenie (UE) [...] („rozporządzenie w sprawie EFMR”)³¹;
 - e) rozporządzenie (UE) [...] („rozporządzenie w sprawie FAM”)³²;
 - f) rozporządzenie (UE) [...] („rozporządzenie w sprawie FBW”)³³;

²⁸ Dz.U. L [...] z [...], s. [...].

²⁹ Dz.U. L [...] z [...], s. [...].

³⁰ Dz.U. L [...] z [...], s. [...].

³¹ Dz.U. L [...] z [...], s. [...].

³² Dz.U. L [...] z [...], s. [...].

g) rozporządzenie (UE) [...] („rozporządzenie w sprawie IZGW”)³⁴.

Artykuł 2 **Definicje**

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

1. „stosowne zalecenia dla poszczególnych krajów” oznaczają zalecenia Rady przyjęte zgodnie z art. 121 ust. 2 i art. 148 ust. 4 TFUE odnoszące się do wyzwań strukturalnych, które należy podjąć w ramach wieloletnich inwestycji, które to inwestycje są objęte zakresem interwencji funduszy określonym w rozporządzeniach dotyczących poszczególnych funduszy, jak również stosowne zalecenia przyjęte zgodnie z art. [XX] rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) [*nr rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną*];
2. „obowiązujące przepisy” oznaczają prawo Unii oraz odnoszące się do jego stosowania przepisy prawa krajowego;
3. „operacja” oznacza:
 - a) projekt, umowę, działanie lub grupę projektów wybrane w ramach danego programu;
 - b) w kontekście instrumentów finansowych: wkład z programu do instrumentu finansowego oraz późniejsze wsparcie finansowe świadczone na rzecz ostatecznych odbiorców z tego instrumentu finansowego;
4. „operacja o znaczeniu strategicznym” oznacza operację, która wnosi kluczowy wkład w realizację celów programu i która podlega szczególnym środkom monitorowania i działaniom komunikacyjnym;
5. „priorytet” w kontekście FAM, FBW i IZGW oznacza cel szczegółowy; w kontekście EFMR oznacza „rodzaj obszarów wsparcia”, o których mowa w nomenklaturze ustanowionej w załączniku III do rozporządzenia w sprawie EFMR;
6. „cel szczegółowy” w kontekście EFMR należy rozumieć jako „obszary wsparcia”, o których mowa w załączniku III do rozporządzenia w sprawie EFMR;
7. „instytucja pośrednicząca” oznacza każdy podmiot prawa publicznego lub prywatnego, za którego działania odpowiedzialność ponosi instytucja zarządzająca, bądź każdy podmiot prawa publicznego lub prywatnego, który wykonuje obowiązki lub zadania w imieniu takiej instytucji;
8. „beneficjent” oznacza:
 - a) podmiot prawa publicznego lub prywatnego, podmiot posiadający osobowość prawną lub nieposiadający osobowości prawnej bądź osobę fizyczną, odpowiedzialne za inicjowanie lub inicjowanie i wdrażanie operacji;
 - b) w kontekście partnerstwa publiczno-prywatnego („PPP”) – organ prawa publicznego inicjujący operację PPP lub partnera prywatnego wybranego do jej realizacji;
 - c) w kontekście programów pomocy państwa – przedsiębiorstwo, które otrzymuje pomoc;
 - d) w kontekście instrumentów finansowych – podmiot, który wdraża fundusz zarządzający, lub, jeśli nie istnieje struktura funduszu zarządzającego, podmiot wdrażający fundusz szczegółowy, lub, jeśli instytucja zarządzająca zarządza instrumentem finansowym, instytucję zarządzającą;

³³ Dz.U. L [...] z [...], s. [...].

³⁴ Dz.U. L [...] z [...], s. [...].

9. „fundusz małych projektów” oznacza operację w ramach programu Interreg mającą na celu wybranie i wdrożenie projektów o ograniczonej wartości finansowej;
10. „cel końcowy” oznacza ustaloną wcześniej wartość, jaką należy osiągnąć pod koniec okresu programowania w odniesieniu do wskaźnika przypisanego do danego celu szczegółowego;
11. „cel pośredni” oznacza pośrednią wartość, jaką należy osiągnąć w określonym momencie okresu programowania w odniesieniu do wskaźnika przypisanego do danego celu szczegółowego;
12. „wskaźnik produktu” oznacza wskaźnik do pomiaru konkretnych rezultatów danej interwencji;
13. „wskaźnik rezultatu” oznacza wskaźnik służący do pomiaru skutków wspieranych interwencji w perspektywie krótkoterminowej, mających szczególne znaczenie dla bezpośrednich adresatów, populacji docelowej lub użytkowników infrastruktury;
14. „operacja PPP” oznacza operację wdrażaną w ramach partnerstwa między podmiotami publicznymi i sektorem prywatnym, zgodnie z umową PPP, która to operacja ma na celu świadczenie usług publicznych, poprzez dzielenie ryzyka, wspólne korzystanie ze specjalistycznej wiedzy sektora prywatnego lub dodatkowe źródła kapitału;
15. „instrument finansowy” oznacza strukturę, za pośrednictwem której dostarczane są produkty finansowe;
16. „produkt finansowy” oznacza inwestycje kapitałowe i quasi-kapitałowe oraz kredyty i gwarancje w rozumieniu art. 2 rozporządzenia (UE, Euratom) [...] („rozporządzenie finansowe”);
17. „ostateczny odbiorca” oznacza osobę prawną lub fizyczną, która otrzymuje wsparcie z funduszy za pośrednictwem beneficjenta funduszu małych projektów lub z instrumentu finansowego;
18. „wkład z programu” oznacza wsparcie z funduszy oraz ewentualnego krajowego publicznego i prywatnego współfinansowania na rzecz instrumentu finansowego;
19. „podmiot wdrażający dany instrument finansowy” oznacza podmiot prawa publicznego lub prywatnego realizujący zadania funduszu zarządzającego lub funduszu szczegółowego;
20. „fundusz zarządzający” oznacza fundusz utworzony przez instytucję zarządzającą w ramach co najmniej jednego programu w celu wdrażania instrumentów finansowych za pośrednictwem jednego funduszu szczegółowego lub większej ich liczby;
21. „fundusz szczegółowy” oznacza fundusz utworzony przez instytucję zarządzającą lub fundusz zarządzający mający na celu dostarczanie produktów finansowych ostatecznym odbiorcom;
22. „efekt dźwigni” oznacza kwotę finansowania podlegającego zwrotowi przekazywaną kwalifikującym się ostatecznym odbiorcom, podzieloną przez kwotę wkładu z funduszy;
23. „współczynnik mnożnikowy” w kontekście instrumentów gwarancyjnych oznacza stosunek wartości nowych wypłaconych pożyczek bazowych oraz inwestycji kapitałowych i quasi-kapitałowych do kwoty wkładu z programu odpisanej zgodnie z uzgodnieniami zawartymi w umowach gwarancyjnych na pokrycie oczekiwanych i nieoczekiwanych strat z tytułu tych nowych pożyczek lub inwestycji kapitałowych i quasi-kapitałowych;
24. „koszty zarządzania” oznaczają koszty bezpośrednie lub pośrednie zwracane na podstawie dowodów poniesienia wydatków w związku z wdrażaniem instrumentów finansowych;
25. „opłaty za zarządzanie” oznaczają cenę za wyświadczone usługi określoną w umowie o finansowaniu między instytucją zarządzającą a organem wdrażającym fundusz zarządzający

lub fundusz szczegółowy oraz, w stosownych przypadkach, między organem wdrażającym fundusz zarządzający a organem wdrażającym fundusz szczegółowy;

26. „przeniesienie” oznacza przeniesienie tej samej lub podobnej działalności lub jej części w rozumieniu art. 2 pkt 61a) rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014³⁵ uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 108 i 107 TFUE;
27. „wkład publiczny” oznacza każdy wkład w finansowanie operacji, który pochodzi z budżetu krajowych, regionalnych lub lokalnych organów publicznych lub europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej ustanowionego zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1082/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady³⁶, z budżetu Unii udostępnianego na potrzeby funduszy, z budżetu podmiotów prawa publicznego lub też z budżetu związków organów publicznych lub podmiotów prawa publicznego oraz – do celów określania stopy współfinansowania dla programów lub priorytetów EFS+ – może obejmować wszelkie środki finansowe wspólnie wniesione przez pracodawców i pracowników;
28. „rok obrachunkowy” oznacza okres od dnia 1 lipca do dnia 30 czerwca kolejnego roku, z wyjątkiem pierwszego roku obrachunkowego okresu programowania, w odniesieniu do którego oznacza on okres od rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków do dnia 30 czerwca 2022 r.; w przypadku ostatniego roku obrachunkowego oznacza okres od dnia 1 lipca 2029 r. do dnia 30 czerwca 2030 r.;
29. „nieprawidłowość” oznacza każde naruszenie obowiązujących przepisów, wynikające z działania lub zaniechania podmiotu gospodarczego zaangażowanego we wdrażanie funduszy, które ma lub może mieć szkodliwy wpływ na budżet Unii poprzez obciążenie go nieuzasadnionym wydatkiem;
30. „poważne uchybienie” oznacza uchybienie w skutecznym funkcjonowaniu systemu zarządzania i kontroli danego programu, w odniesieniu do którego konieczne są znaczne udoskonalenia systemów zarządzania i kontroli, jeśli którykolwiek z kluczowych wymogów 2, 4, 5, 9, 12, 13 i 15, o których mowa w załączniku X, lub co najmniej dwa inne kluczowe wymogi zostały wskutek oceny zaszeregowane do kategorii 3 i 4 określonych w tym załączniku;
31. „łączny poziom błędów” jest sumą przewidywanych błędów losowych i (jeśli dotyczy) błędów systemowych i nieskorygowanych błędów nietypowych, dla danej populacji;
32. „poziom błąd resztowego” oznacza łączny poziom błędów pomniejszony o korekty finansowe stosowane przez państwa członkowskie, które mają na celu ograniczenie ryzyka stwierdzonego przez instytucję audytową w ramach audytu operacji;
33. „zakończona operacja” oznacza operację, która została fizycznie ukończona lub w pełni zrealizowana, w odniesieniu do której beneficjenci dokonali wszystkich powiązanych płatności oraz otrzymali odpowiedni wkład publiczny;
34. „jednostka doboru próby” oznacza jedną z jednostek, którymi mogą być operacja, projekt realizowany w ramach danej operacji lub wniosek o płatność przedstawiony przez beneficjenta, na jakie dzielona jest dana populacja do celów doboru próby;
35. „rachunek powierniczy” oznacza w przypadku operacji PPP rachunek bankowy objęty postanowieniami umowy pisemnej zawartej przez podmiot publiczny będący beneficjentem i partnera prywatnego i zatwierdzonej przez instytucję zarządzającą lub pośredniczącą,

³⁵ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz.U. L 187 z 26.6.2014, s. 1).

³⁶ Rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT) (Dz.U. L 210 z 31.7.2006, s. 19).

wykorzystywany do przekazywania płatności w trakcie okresu kwalifikowalności lub po jego upływie;

36. „uczestnik” oznacza osobę fizyczną, która odnosi korzyści z realizowanej operacji, ale nie otrzymuje wsparcia finansowego z funduszy;
37. „uodparnianie na klimat” oznacza proces mający na celu zapewnienie odporności infrastruktury na negatywne skutki zmiany klimatu zgodnie z przepisami i wytycznymi krajowymi, o ile istnieją, lub normami uznanymi na szczeblu międzynarodowym.

Artykuł 3

Obliczanie terminów reakcji Komisji

W przypadku gdy wyznaczono termin na podjęcie działań przez Komisję, liczy się on od momentu, kiedy państwo członkowskie przedłoży wszystkie informacje zgodnie z wymogami określonymi w niniejszym rozporządzeniu oraz rozporządzeniach dotyczących poszczególnych funduszy.

Termin ten zawiesza się od dnia następującego po dniu, w którym Komisja wysłała do państwa członkowskiego swoje uwagi lub wniosek o przesłanie poprawionego dokumentu, do momentu, gdy dane państwo członkowskie odpowie Komisji.

ROZDZIAŁ II

Cele polityki i zasady dotyczące wsparcia z funduszy

Artykuł 4

Cele polityki

1. EFRR, EFS+, Fundusz Spójności i EFMR wspierają następujące cele polityki:
 - b) bardziej inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej;
 - c) bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetyki, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, przystosowania się do zmiany klimatu oraz zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem;
 - d) lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności i udoskonaleniu regionalnych połączeń teleinformatycznych;
 - e) Europa o silniejszym wymiarze społecznym – wdrażanie Europejskiego filaru praw socjalnych;
 - f) Europa bliżej obywateli dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich, wiejskich i przybrzeżnych w ramach inicjatyw lokalnych.
2. EFRR, EFS+ oraz Fundusz Spójności wnoszą wkład w działania Unii prowadzące do wzmocnienia jej spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej zgodnie z art. 174 TFUE dzięki dążeniu do osiągnięcia następujących celów:
 - a) „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” w państwach członkowskich i regionach – cel wspierany z EFRR, EFS+ oraz Funduszu Spójności; oraz
 - b) „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg) – cel wspierany z EFRR.
3. Państwa członkowskie dostarczają informacje na temat wsparcia celów dotyczących środowiska i klimatu z wykorzystaniem metodyki opartej na rodzajach interwencji

w odniesieniu do każdego funduszu. Metodyka ta obejmuje przypisywanie konkretnej wagi udzielonemu wsparciu na poziomie odzwierciedlającym stopień, w jakim wsparcie takie przyczynia się do osiągnięcia celów środowiskowych i klimatycznych. W przypadku EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności przypisywana waga powinna być związana z wymiarem i kodem rodzaju interwencji określonym w załączniku I.

4. Państwa członkowskie i Komisja zapewniają koordynację, komplementarność i spójność funduszy z innymi unijnymi instrumentami takimi jak Program wspierania reform, w tym z Narzędziem Realizacji Reform oraz Instrumentem Wsparcia Technicznego. Optymalizują mechanizmy koordynacji pomiędzy odpowiedzialnymi podmiotami, aby uniknąć powielania działań w trakcie planowania i realizacji.

Artykuł 5 **Zarządzanie dzielone**

1. Państwa członkowskie i Komisja wykonują budżet Unii przeznaczony na fundusze w ramach zarządzania dzielonego zgodnie z art. [63] rozporządzenia (UE, Euratom) [numer nowego rozporządzenia finansowego] („rozporządzenie finansowe”).
2. Komisja wdraża jednak: kwotę wsparcia z Funduszu Spójności przekazaną na instrument „Łącząc Europę”; Europejską inicjatywę miejską; międzyregionalne innowacyjne inwestycje; kwotę wsparcia z EFS+ przekazaną na współpracę transnarodową; kwoty przekazane na InvestEU³⁷ oraz pomoc techniczną z inicjatywy Komisji w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego zgodnie z [art. 62 ust. 1 lit. a) i lit. c)] rozporządzenia finansowego.
3. Komisja może wdrażać współpracę regionów najbardziej oddalonych w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg) w ramach zarządzania pośredniego.

Artykuł 6 **Partnerstwo i wielopoziomowy system rządzenia**

1. Każde państwo członkowskie organizuje partnerstwo z właściwymi organami regionalnymi i lokalnymi. Partnerstwo takie obejmuje co najmniej następujących partnerów:
 - a) władze miejskie i inne organy publiczne;
 - b) partnerów gospodarczych i społecznych;
 - c) właściwe podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji.
2. Zgodnie z podejściem opartym na wielopoziomowym systemie rządzenia państwa członkowskie angażują partnerów w przygotowywanie umów partnerstwa oraz w trakcie przygotowywania i wdrażania programów, w tym poprzez ich udział w komitetach monitorujących zgodnie z art. 34.
3. Organizacja i wdrażanie partnerstwa przebiega zgodnie z rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) nr 240/2014³⁸.

³⁷ [Rozporządzenie (UE) [...] w sprawie [...] (Dz.U. L [...] z [...], s. [...])].

³⁸ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 240/2014 z dnia 7 stycznia 2014 r. w sprawie europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (Dz.U. L 74 z 14.3.2014, s. 1).

4. Co najmniej raz w roku Komisja konsultuje się z organizacjami reprezentującymi partnerów na poziomie Unii w sprawie wdrażania programów.

TYTUŁ II

PODEJŚCIE STRATEGICZNE

ROZDZIAŁ I

Umowa partnerstwa

Artykuł 7

Przygotowanie i przedłożenie umowy partnerstwa

1. Każde państwo członkowskie przygotowuje umowę partnerstwa, w której określa warunki efektywnego i skutecznego korzystania z funduszy na okres od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2027 r.
2. Państwo członkowskie przekazuje Komisji umowę partnerstwa w momencie przedłożenia pierwszego programu lub przed jego przedłożeniem.
3. Umowę partnerstwa można przedłożyć wraz z odnośnym rocznym krajowym programem reform.
4. Państwo członkowskie sporządza umowę partnerstwa według wzoru podanego w załączniku II. Może zawrzeć umowę partnerstwa w jednym ze swoich programów.
5. Programy Interreg można przedłożyć Komisji przed przedłożeniem umowy partnerstwa.

Artykuł 8

Treść umowy partnerstwa

Umowa partnerstwa zawiera następujące elementy:

- a) wybrane cele polityki wskazujące, ze środków których funduszy i w ramach jakich programów będą one osiągane, wraz z podaniem uzasadnienia, a w stosownych przypadkach wraz z uzasadnieniem korzystania z narzędzia realizacji funduszu InvestEU, biorąc pod uwagę odnośne zalecenia dla poszczególnych krajów;
- b) w odniesieniu do poszczególnych wybranych celów polityki, o których mowa w lit. a):
 - (i) podsumowanie wyborów w zakresie polityki i głównych rezultatów zakładanych w odniesieniu do poszczególnych funduszy, w tym w stosownych przypadkach przez korzystanie z funduszu InvestEU;
 - (ii) koordynację, rozgraniczenie funduszy i komplementarność między nimi i w razie potrzeby koordynację między programami krajowymi i regionalnymi;
 - (iii) komplementarność między funduszami i innymi instrumentami Unii, w tym strategicznymi projektami zintegrowanymi realizowanymi w ramach programu LIFE oraz strategicznymi projektami przyrodniczymi;
- c) wstępną alokację finansową z poszczególnych funduszy według celu polityki na szczeblu krajowym, przy poszanowaniu przepisów dotyczących poszczególnych funduszy w odniesieniu do koncentracji tematycznej;
- d) w stosownych przypadkach podział środków finansowych według kategorii regionów sporządzony na podstawie art. 102 ust. 2 oraz kwoty alokacji, które proponuje się przenieść między kategoriami regionów zgodnie z art. 105;

- e) kwoty, które mają zostać wniesione na poczet funduszu InvestEU według funduszu i kategorii regionów;
- f) wykaz planowanych programów w ramach funduszy wraz z odnośnymi wstępnymi alokacjami finansowymi według funduszu i z odpowiadającym wkładem krajowym według kategorii regionów;
- g) podsumowanie działań, które dane państwo członkowskie podejmuje, aby zwiększyć swoje zdolności administracyjne w zakresie wdrażania funduszy.

W odniesieniu do celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg) umowa partnerstwa zawiera wyłącznie wykaz planowanych programów.

Artykuł 9

Zatwierdzenie umowy partnerstwa

1. Komisja ocenia umowę partnerstwa i jej zgodność z niniejszym rozporządzeniem i przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy. W swojej ocenie Komisja uwzględnia w szczególności odnośne zalecenia dla poszczególnych krajów.
2. Komisja może zgłosić swoje uwagi w ciągu trzech miesięcy od daty przedłożenia umowy partnerstwa przez państwo członkowskie.
3. Państwo członkowskie dokonuje przeglądu umowy partnerstwa, uwzględniając uwagi zgłoszone przez Komisję.
4. Komisja przyjmuje decyzję w drodze aktu wykonawczego w sprawie zatwierdzenia umowy partnerstwa nie później niż w terminie czterech miesięcy od daty przedłożenia przez państwo członkowskie swojej umowy partnerstwa. Umowa partnerstwa nie może być zmieniana.
5. Jeśli zgodnie z art. 7 ust. 4 umowa partnerstwa jest zawarta w programie, Komisja przyjmuje decyzję w drodze aktu wykonawczego w sprawie zatwierdzenia takiego programu nie później niż w terminie sześciu miesięcy od daty przedłożenia przez państwo członkowskie swojego programu.

Artykuł 10

Korzystanie z EFRR, EFS+, Funduszu Spójności i EFMR poprzez fundusz InvestEU

1. Państwa członkowskie mogą przydzielić, w umowie partnerstwa lub we wniosku o zmiany w programie, kwotę z EFRR, EFS+, Funduszu Spójności i EFMR, która ma zostać wniesiona do InvestEU i zrealizowana na podstawie gwarancji budżetowych. Kwota, która ma zostać wniesiona do InvestEU, nie przekracza 5 % całkowitej alokacji w ramach poszczególnych funduszy, z wyjątkiem należycie uzasadnionych przypadków. Takie wkłady nie stanowią przesunięcia środków w myśl art. 21.
2. W przypadku umowy partnerstwa można dokonywać alokacji środków danego roku kalendarzowego i przyszłych lat kalendarzowych. W przypadku wniosku o zmiany w programie można dokonywać alokacji wyłącznie środków przyszłych lat kalendarzowych.
3. Kwota, o której mowa w ust. 1, jest wykorzystywana w celu tworzenia rezerw na część gwarancji UE w ramach puli państwa członkowskiego.
4. W przypadku braku zawarcia do dnia 31 grudnia 2021 r. umowy o przyznanie wkładu, określonej w art. [9] [rozporządzenia w sprawie InvestEU], na kwotę, o której mowa w ust. 1, przydzieloną w umowie partnerstwa, państwo członkowskie składa wniosek o zmiany w programie lub programach w celu wykorzystania odnośnej kwoty.

W chwili przyjęcia decyzji o zmianach w programie zawarta zostaje umowa o przyznanie wkładu na kwotę, o której mowa w ust. 1, przydzieloną we wniosku o zmiany w programie.

5. W przypadku braku zawarcia umowy w sprawie gwarancji, określonej w art. [9] [rozporządzenia w sprawie InvestEU], w terminie dziewięciu miesięcy od daty zatwierdzenia umowy o przyznanie wkładu odnośne kwoty wpłacone na rzecz wspólnego funduszu rezerw jako rezerwa zostają przesunięte z powrotem na rzecz programu lub programów, a państwo członkowskie składa odpowiedni wniosek o zmiany w programie.
6. W przypadku braku pełnego wykonania umowy w sprawie gwarancji, określonej w art. [9] [rozporządzenia w sprawie InvestEU], w terminie czterech lat od daty jej podpisania, państwo członkowskie może wnioskować o to, by kwoty zadeklarowane w umowie w sprawie gwarancji, lecz nieobejmujące pożyczek bazowych lub innych instrumentów obarczonych ryzykiem były traktowane zgodnie z ust. 5.
7. Środki wypracowane przez fundusz InvestEU lub przypisane kwotom wniesionym do tego funduszu i zrealizowane na podstawie gwarancji budżetowych udostępnia się państwu członkowskiemu i wykorzystuje na potrzeby wsparcia w ramach tego samego celu lub celów w formie instrumentów finansowych.
8. Komisja ponownie ujmuje w budżecie wniesione kwoty, których nie wykorzystano na rzecz InvestEU, w roku, w którym zatwierdzona zostaje odnośna zmiana w programie. Takie ponowne ujęcie w budżecie nie może dotyczyć okresu po 2027 r.

Termin umorzenia w odniesieniu do kwoty ponownie ujętej w budżecie zgodnie z art. 99 zaczyna się od roku, w którym wkład został ponownie ujęty w budżecie.

ROZDZIAŁ II

Warunki podstawowe i ramy wykonania

Artykuł 11 **Warunki podstawowe**

1. Dla poszczególnych celów szczegółowych w niniejszym rozporządzeniu określono warunki konieczne do ich skutecznego i efektywnego osiągnięcia („warunki podstawowe”).
W załączniku III określono horyzontalne warunki podstawowe mające zastosowanie do wszystkich celów szczegółowych i kryteria niezbędne do oceny ich spełnienia.
W załączniku IV określono tematyczne warunki podstawowe odnoszące się do EFRR, Funduszu Spójności i EFS+ i kryteria niezbędne do oceny ich spełnienia.
2. Przy przygotowywaniu programu lub wprowadzaniu nowego celu szczegółowego w ramach zmian w programie państwo członkowskie ocenia, czy spełnione zostały warunki podstawowe związane z wybranym celem szczegółowym. Warunek podstawowy uważa się za spełniony, gdy spełnione zostały wszystkie odnośne kryteria. Państwo członkowskie określa w każdym programie lub w zmianach do programu spełnione i niespełnione warunki podstawowe, a w przypadku gdy uważa, że warunek podstawowy został spełniony, podaje uzasadnienie.
3. W sytuacji gdy warunek podstawowy nie został spełniony w momencie zatwierdzenia programu lub zmian do programu, państwo członkowskie informuje Komisję, gdy tylko uzna, że warunek podstawowy został spełniony, i podaje uzasadnienie.
4. W terminie trzech miesięcy od otrzymania informacji, o której mowa w ust. 3, Komisja dokonuje oceny i powiadamia państwo członkowskie, gdy zgadza się co do spełnienia.

Jeśli Komisja nie zgadza się z oceną dokonaną przez państwo członkowskie, informuje o tym takie państwo członkowskie i umożliwia mu zgłoszenie swoich uwag w terminie jednego miesiąca.

5. Do czasu poinformowania państwa członkowskiego przez Komisję o spełnieniu warunku podstawowego zgodnie z ust. 4, we wnioskach o płatność nie można podawać wydatków dotyczących operacji związanych z celem szczegółowym.

Akapit pierwszy nie ma zastosowania do operacji przyczyniających się do spełnienia odnośnego warunku podstawowego.

6. Państwo członkowskie zapewnia spełnienie warunków podstawowych i ich stosowanie przez cały okres programowania. Informuje Komisję o wszelkich zmianach mających wpływ na spełnienie warunków podstawowych.

Jeśli Komisja uważa, że warunek podstawowy nie jest już spełniony, informuje o tym państwo członkowskie i umożliwia mu zgłoszenie swoich uwag w terminie jednego miesiąca. Jeśli Komisja stwierdzi, że warunek podstawowy pozostaje niespełniony, we wnioskach o płatność nie można podawać wydatków dotyczących operacji związanych z celem szczegółowym począwszy od dnia, w którym Komisja informuje o tym państwo członkowskie.

7. Załącznik IV nie ma zastosowania do programów wspieranych z EFMR.

Artykuł 12 **Ramy wykonania**

1. Państwo członkowskie ustanawia ramy wykonania, które umożliwiają monitorowanie, sprawozdawczość na temat wyników programu oraz ocenę takich wyników w okresie jego wdrażania i przyczynia się do pomiaru ogólnych wyników funduszy.

Ramy wykonania obejmują:

- a) wskaźniki produktu i wskaźniki rezultatu powiązane z celami szczegółowymi określonymi w rozporządzeniach dotyczących poszczególnych funduszy;
 - b) cele pośrednie dotyczące wskaźników produktu, które to cele pośrednie mają zostać osiągnięte do końca 2024 r.; oraz
 - c) cele końcowe dotyczące wskaźników produktu i wskaźników rezultatu, które to cele końcowe mają zostać osiągnięte do końca 2029 r.
2. Cele pośrednie i cele końcowe określa się w odniesieniu do poszczególnych celów szczegółowych w ramach programu, z wyjątkiem pomocy technicznej i celu szczegółowego dotyczącego deprywacji materialnej określonego w art. [4 lit. c) ppkt (vii)] rozporządzenia w sprawie EFS+.
 3. Cele pośrednie i cele końcowe umożliwiają Komisji i państwu członkowskiemu mierzenie postępów w osiąganiu celów szczegółowych. Spełniają one wymogi określone w art. [33 ust. 3] rozporządzenia finansowego.

Artykuł 13 **Metody ustanawiania ram wykonania**

1. Metody ustanawiania ram wykonania obejmują:
 - a) kryteria stosowane przez państwo członkowskie przy wyborze wskaźników;
 - b) wykorzystywane dane lub dowody, zapewnienie jakości danych i metodę obliczeniową;

- c) czynniki mogące wpływać na osiągnięcie celów pośrednich i celów końcowych oraz sposób ich uwzględniania.
2. Na wniosek Komisji państwo członkowskie udostępnia wspomniane wyżej metody.

Artykuł 14 **Przegląd śródokresowy**

1. Państwo członkowskie dokonuje przeglądu poszczególnych programów wspieranych z EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności, biorąc pod uwagę następujące elementy:
- a) wyzwania stwierdzone w odnośnych zaleceniach dla poszczególnych krajów przyjętych w 2024 r.;
 - b) sytuację społeczno-gospodarczą danego państwa członkowskiego lub regionu;
 - c) postępy w osiąganiu celów pośrednich;
 - d) w stosownych przypadkach – wynik dostosowania technicznego, o którym mowa w art. 104 ust. 2.
2. Do dnia 31 marca 2025 r. państwo członkowskie przedkłada Komisji wniosek o zmiany w poszczególnych programach zgodnie z art. 19 ust. 1. Państwo członkowskie uzasadnia takie zmiany na podstawie elementów określonych w ust. 1.

Zmieniony program zawiera informacje o:

- a) alokacjach środków finansowych według priorytetów obejmujących kwoty na lata 2026 i 2027;
 - b) zmienionych lub nowych celach końcowych;
 - c) w stosownych przypadkach – zmienionych alokacjach zasobów finansowych wynikających z dostosowania technicznego, o którym mowa w art. 104 ust. 2, w tym kwot na lata 2025, 2026 i 2027.
3. Jeśli w wyniku przeglądu przedłożony zostanie nowy program, plan finansowy zgodnie z art. 17 ust. 3 lit. f) pkt (ii) obejmuje pulę środków finansowych dla każdego z funduszy począwszy od roku zatwierdzenia programu.

ROZDZIAŁ III

Działania związane z należyтым zarządzaniem gospodarczym

Artykuł 15

Działania łączące skuteczność funduszy z należyтым zarządzaniem gospodarczym

1. Komisja może zwrócić się do państwa członkowskiego o dokonanie przeglądu i zaproponowanie zmian w odnośnych programach, jeżeli jest to niezbędne, aby wspierać wykonanie stosownych zaleceń Rady.

Komisja może to uczynić, aby:

- a) wspierać wykonanie odnośnego zalecenia dla danego kraju przyjętego zgodnie z art. 121 ust. 2 TFUE oraz odnośnego zalecenia Rady przyjętego zgodnie z art. 148 ust. 4 TFUE, skierowanych do danego państwa członkowskiego;
- b) wspierać wykonanie odnośnych zaleceń Rady skierowanych do danego państwa członkowskiego i przyjętych zgodnie z art. 7 ust. 2 lub art. 8 ust. 2 rozporządzenia

Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011³⁹, pod warunkiem że takie zmiany uznaje się za konieczne, aby pomóc skorygować zakłócenia równowagi makroekonomicznej.

2. Komisja uzasadnia wniosek skierowany do państwa członkowskiego zgodnie z ust. 1, wraz z odniesieniem do koniecznego wsparcia wykonania odnośnych zaleceń, i wskazuje w nim stosowne programy lub priorytety oraz charakter zakładanych zmian.
3. Państwo członkowskie przekazuje swoją odpowiedź na wniosek, o którym mowa w ust. 1, w terminie dwóch miesięcy od jego otrzymania i opisuje w niej zmiany, które uważa za niezbędne w odnośnych programach, podaje powody wprowadzenia takich zmian, wskazuje programy, których te zmiany dotyczą, określa charakter proponowanych zmian i ich zakładany wpływ na wykonanie zaleceń i na wdrożenie funduszy. W stosownych przypadkach Komisja zgłasza uwagi w terminie jednego miesiąca od dnia otrzymania takiej odpowiedzi.
4. Państwo członkowskie przedkłada wniosek o zmiany w stosownych programach w terminie dwóch miesięcy od daty przekazania odpowiedzi, o której mowa w ust. 3.
5. Jeśli Komisja nie zgłosiła uwag lub jeśli jest przekonana, że wszelkie zgłoszone uwagi zostały należycie uwzględnione, przyjmuje decyzję zatwierdzającą takie zmiany w stosownych programach w terminie określonym w art. [19 ust. 4].
6. Jeśli państwo członkowskie nie podejmie skutecznych działań w odpowiedzi na wniosek, o którym mowa w ust. 1, w terminach określonych w ust. 3 i 4, Komisja może zawiesić wszystkie lub część płatności na rzecz odnośnych programów lub priorytetów zgodnie z art. 91.
7. Komisja proponuje Radzie zawieszenie wszystkich lub części zobowiązań lub płatności w odniesieniu do co najmniej jednego programu państwa członkowskiego w następujących przypadkach:
 - a) jeżeli Rada zdecyduje zgodnie z art. 126 ust. 8 lub art. 126 ust. 11 TFUE, że dane państwo członkowskie nie podjęło skutecznych działań w celu skorygowania nadmiernego deficytu;
 - b) jeżeli Rada przyjmie dwa następujące po sobie zalecenia w ramach tej samej procedury dotyczącej zakłócenia równowagi zgodnie z art. 8 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011⁴⁰ z racji tego, że państwo członkowskie przedstawiło niewystarczający plan działań naprawczych;
 - c) jeżeli Rada przyjmie dwie następujące po sobie decyzje w ramach tej samej procedury dotyczącej zakłócenia równowagi zgodnie z art. 10 ust. 4 rozporządzenia (UE) nr 1176/2011 stwierdzające, że dane państwo członkowskie nie zastosowało się do zaleceń, ponieważ nie podjęło zalecanych działań naprawczych;
 - d) jeżeli Komisja stwierdzi, że państwo członkowskie nie zastosowało środków, o których mowa w rozporządzeniu Rady (WE) nr 332/2002⁴¹, i w związku z tym postanowi nie zatwierdzić wypłaty pomocy finansowej przyznanej temu państwu członkowskiemu;

³⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania (Dz.U. L 306 z 23.11.2011, s. 25).

⁴⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania (Dz.U. L 306 z 23.11.2011, s. 25).

⁴¹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 332/2002 z dnia 18 lutego 2002 r. ustanawiające instrument średnioterminowej pomocy finansowej dla bilansów płatniczych państw członkowskich (Dz.U. L 53 z 23.2.2002).

- e) jeżeli Rada uzna, że dane państwo członkowskie nie przestrzega programu dostosowań makroekonomicznych, o którym mowa w art. 7 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 472/2013⁴², lub działań wymaganych na mocy decyzji Rady przyjętej zgodnie z art. 136 ust. 1 TFUE.

Pierwszeństwo daje się zawieszeniu zobowiązań; zawieszenie płatności następuje wyłącznie wtedy, gdy konieczne jest bezzwłoczne działanie oraz w przypadku istotnej niezgodności. Zawieszenie płatności ma zastosowanie do wniosków o płatności przedłożonych w odniesieniu do danych programów po dacie decyzji o zawieszeniu.

Z uwagi na wyjątkową sytuację gospodarczą lub w następstwie uzasadnionego wniosku, który dane państwo członkowskie skierowało do Komisji w terminie 10 dni od daty przyjęcia decyzji lub zalecenia, o których mowa w poprzednim akapicie, Komisja może zalecić Radzie, by anulowała zawieszenie, o którym mowa w tym samym akapicie.

8. Propozycja Komisji w odniesieniu do zawieszenia zobowiązań, jest uznawana za przyjętą przez Radę, o ile ta nie podejmie, w drodze aktu wykonawczego, decyzji o odrzuceniu takiej propozycji kwalifikowaną większością w ciągu miesiąca od przedłożenia tej propozycji przez Komisję.

Zawieszenie zobowiązań stosuje się wobec zobowiązań dla funduszy dla danego państwa członkowskiego od dnia 1 stycznia roku następującego po decyzji o zawieszeniu.

Rada przyjmuje decyzję, w drodze aktu wykonawczego, w sprawie wniosku Komisji, o którym mowa w ust. 7, w odniesieniu do zawieszenia płatności.

9. Zakres i poziom zawieszenia zobowiązań lub płatności, które ma zostać nałożone, jest proporcjonalny, zgodny z zasadą równego traktowania państw członkowskich i uwzględniający sytuację gospodarczą i społeczną w danym państwie członkowskim, w szczególności poziom bezrobocia, poziom ubóstwa lub wykluczenia społecznego w stosunku do średniej unijnej oraz wpływ takiego zawieszenia na gospodarkę tego państwa członkowskiego. W sposób szczególny brany jest pod uwagę wpływ zawiesznień na programy o krytycznym znaczeniu dla przeciwdziałania niekorzystnym warunkom gospodarczym lub społecznym.

10. Zawieszeniu zobowiązań podlega nie więcej niż 25 % zobowiązań dotyczących następnego roku kalendarzowego dla funduszy lub 0,25 % nominalnego PKB, w zależności od tego, która z tych wartości jest niższa, w jednym z następujących przypadków:

- a) w pierwszym przypadku niezgodności z procedurą nadmiernego deficytu, o czym mowa w ust. 7 lit. a);
- b) w pierwszym przypadku niezgodności dotyczącej planu działań naprawczych w ramach procedury nadmiernego deficytu, o czym mowa w ust. 7 lit. b);
- c) w przypadku niezgodności z zalecanym działaniem naprawczym zgodnie z procedurą nadmiernego deficytu, o czym mowa w ust. 7 lit. c);
- d) w pierwszym przypadku niezgodności, o jakim mowa w ust. 7 lit. d) i e).

W przypadku utrzymującej się niezgodności zawieszenie zobowiązań może przekroczyć maksymalne wartości procentowe podane w akapicie pierwszym.

⁴² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 472/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru gospodarczego i budżetowego nad państwami członkowskimi należącymi do strefy euro dotkniętymi lub zagrożonymi poważnymi trudnościami w odniesieniu do ich stabilności finansowej (Dz.U. L 140 z 27.5.2013, s. 1).

11. Rada znosi zawieszenie zobowiązań na wniosek Komisji, zgodnie z procedurą określoną w ust. 8, w następujących przypadkach:
- a) jeżeli procedura nadmiernego deficytu zostaje zawieszona zgodnie z art. 9 rozporządzenia Rady (WE) nr 1467/97⁴³ lub Rada zdecydowała zgodnie z art. 126 ust. 12 TFUE o uchyleniu decyzji w sprawie istnienia nadmiernego deficytu;
 - b) jeżeli Rada przyjęła plan działań naprawczych przedstawiony przez dane państwo członkowskie zgodnie z art. 8 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1176/2011 lub zawieszona zostaje procedura dotycząca nadmiernego zakłócenia równowagi zgodnie z art. 10 ust. 5 wspomnianego rozporządzenia, albo Rada zamknęła procedurę dotyczącą nadmiernego zakłócenia równowagi zgodnie z art. 11 tego rozporządzenia;
 - c) jeżeli Komisja stwierdziła, że państwo członkowskie podjęło właściwe środki, o których mowa w rozporządzeniu (WE) nr 332/2002;
 - d) jeżeli Komisja stwierdziła, że dane państwo członkowskie zastosowało stosowne środki w celu realizacji programu dostosowań, o którym mowa w art. 7 rozporządzenia (UE) nr 472/2013, lub środki wymagane na mocy decyzji Rady zgodnie z art. 136 ust. 1 TFUE.

Komisja, po zniesieniu zawieszenia zobowiązań przez Radę, ponownie ujmuje w budżecie zawieszone zobowiązania zgodnie z art. [8] rozporządzenia Rady (UE, Euratom) [.../ (rozporządzenie w sprawie WRF)].

Zawieszonych zobowiązań nie można ponownie zapisać w budżecie po roku 2027.

Termin umorzenia w odniesieniu do kwoty ponownie ujętej w budżecie zgodnie z art. 99 zaczyna się od roku, w którym zawieszone zobowiązanie zostało ponownie zapisane w budżecie.

Na wniosek Komisji Rada podejmuje decyzję dotyczącą zniesienia zawieszenia płatności, jeśli spełnione zostały obowiązujące warunki określone w akapicie pierwszym.

12. Komisja informuje na bieżąco Parlament Europejski o stosowaniu niniejszego artykułu. W szczególności jeżeli jeden z warunków określonych w ust. 7 jest spełniony dla któregoś państwa członkowskiego, Komisja bezzwłocznie powiadamia Parlament Europejski i przekazuje szczegóły dotyczące funduszy oraz programów, których może dotyczyć zawieszenie zobowiązań.

Parlament Europejski może zaprosić Komisję do ustrukturyzowanego dialogu na temat zastosowania niniejszego artykułu, mając na względzie przekazane informacje, o których mowa w akapicie pierwszym.

Komisja przekazuje Parlamentowi Europejskiemu i Radzie wniosek w sprawie zawieszenia zobowiązań bądź wniosek w sprawie zniesienia takiego zawieszenia.

13. Ust. 1–12 nie mają zastosowania do priorytetów lub programów objętych zakresem art. [4 lit. c) ppkt (v)(ii)] rozporządzenia w sprawie ESF+.

⁴³ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1467/97 z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie przyspieszenia i wyjaśnienia procedury nadmiernego deficytu (Dz.U. L 209 z 2.8.1997, s. 6).

TYTUŁ III PROGRAMOWANIE

ROZDZIAŁ I Przepisy ogólne dotyczące funduszy polityki spójności

Artykuł 16 **Przygotowanie i przedłożenie programów**

1. Państwa członkowskie przygotowują programy w celu wdrażania funduszy dla okresu od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2027 r.
2. Państwa członkowskie przedkładają programy Komisji nie później niż w terminie trzech miesięcy od daty przedłożenia umowy partnerstwa.
3. Państwa członkowskie przygotowują programy zgodnie ze wzorem programu podanym w załączniku V.

W przypadku FAM, FBW i IZGW państwo członkowskie przygotowuje programy według wzoru programu podanego w załączniku VI.

Artykuł 17 **Treść programów**

1. Każdy program zawiera strategię dotyczącą wkładu programu do osiągnięcia celów polityki i do informowania o rezultatach.
2. Program składa się z priorytetów. Każdy priorytet odnosi się do pojedynczego celu polityki lub do pomocy technicznej. Priorytet odnoszący się do celu polityki obejmuje co najmniej jeden cel szczegółowy. Do tego samego celu polityki może odnosić się więcej niż jeden priorytet.

W przypadku programów wspieranych ze środków EFMR każdy priorytet może odnosić się do co najmniej jednego celu polityki. Cele szczegółowe odnoszą się do obszarów wsparcia określonych w załączniku [III] do rozporządzenia w sprawie EFMR.

W przypadku programów wspieranych z FAM, FBW i IZGW program obejmuje cele szczegółowe.

3. Każdy program zawiera:
 - a) podsumowanie głównych wyzwań przy uwzględnieniu:
 - (i) różnic społecznych, gospodarczych i terytorialnych, z wyjątkiem programów wspieranych ze środków EFMR;
 - (ii) niewydolności rynku, potrzeb w zakresie inwestycji i komplementarności z innymi formami wsparcia;
 - (iii) wyzwań stwierdzonych w odnośnych zaleceniach dla poszczególnych krajów i innych odnośnych zaleceniach Unii skierowanych do państw członkowskich;
 - (iv) wyzwań w zakresie zdolności administracyjnych i sprawowania rządów;
 - (v) wniosków z dotychczasowych doświadczeń;
 - (vi) strategii makroregionalnych i strategii na rzecz basenu morskiego, w których uczestniczą państwa członkowskie i regiony;

- (vii) w przypadku programów wspieranych z FAM, FBW i IZGW – postępów we wdrażaniu odnośnego dorobku prawnego UE i planów działania;
- b) uzasadnienie wybranych celów polityki, odnośnych priorytetów, celów szczegółowych i form wsparcia;
- c) w odniesieniu do każdego priorytetu, z wyjątkiem pomocy technicznej, cele szczegółowe;
- d) w odniesieniu do poszczególnych celów szczegółowych:
 - (i) związane rodzaje działań, w tym wykaz planowanych operacji o znaczeniu strategicznym oraz ich zakładany wkład w realizację wspomnianych celów szczegółowych oraz strategii makroregionalnych i strategii na rzecz basenu morskiego w stosownych przypadkach;
 - (ii) wskaźniki produktu i wskaźniki rezultatu wraz z odnośnymi celami pośrednimi i celami końcowymi;
 - (iii) główne grupy docelowe;
 - (iv) szczególne terytoria docelowe, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania zintegrowanych inwestycji terytorialnych, rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność lub innych narzędzi terytorialnych;
 - (v) przedsięwzięcia międzyregionalne i transnarodowe z udziałem beneficjentów znajdujących się w co najmniej jednym innym państwie członkowskim;
 - (vi) planowane wykorzystanie instrumentów finansowych;
 - (vii) rodzaje interwencji i orientacyjny podział zaprogramowanych środków według rodzaju interwencji lub obszaru wsparcia;
- e) planowane wykorzystanie pomocy technicznej zgodnie z art. 30–32 i odnośne rodzaje interwencji;
- f) plan finansowy zawierający:
 - (i) tabelę określającą łączne alokacje finansowe dla każdego z funduszy i każdej kategorii regionu w odniesieniu do całego okresu programowania i według roku, w tym wszelkie kwoty przeniesione zgodnie z art. 21;
 - (ii) tabelę określającą łączne alokacje finansowe dla każdego priorytetu według funduszu i kategorii regionu oraz wkład krajowy wraz z informacją, czy składa się on z wkładu publicznego i prywatnego;
 - (iii) w przypadku programów wspieranych z EFMR – tabelę określającą dla każdego rodzaju obszaru wsparcia kwotę łącznych alokacji finansowych wsparcia z funduszu i kwotę wkładu krajowego;
 - (iv) w przypadku programów wspieranych z FAM, FBW i IZGW – tabelę określającą, według celu szczegółowego, łączne alokacje finansowe według rodzaju działania, wkład krajowy i czy składa się on z wkładu publicznego i prywatnego;
- g) działania podejmowane w celu zaangażowania właściwych partnerów, o których mowa w art. 6, w przygotowanie programu, oraz rolę takich partnerów we wdrażaniu, monitorowaniu i ocenie programu;
- h) w przypadku każdego warunku podstawowego, ustanowionego zgodnie z art. 11, załącznikiem III i załącznikiem IV – ocenę, czy warunek podstawowy jest spełniony w momencie przedłożenia programu;

- i) zakładane podejście do informowania o programie i jego eksponowania poprzez określenie jego celów, grup docelowych, kanałów komunikacyjnych, zasięgu w mediach społecznościowych, planowanego budżetu i odnośnych wskaźników monitorowania i oceny;
 - j) instytucję zarządzającą, instytucję audytową i organ otrzymujący płatności od Komisji.
- Lit. c) i d) niniejszego ustępu nie mają zastosowania do celu szczegółowego określonego w art. [4 lit. c) ppkt (vii)] rozporządzenia w sprawie ESF+.
4. Na zasadzie odstępstwa od ust. 3 lit. d), w odniesieniu do poszczególnych celów szczegółowych programów wspieranych z FAM, FBW i IZGW należy podać, co następuje:
- a) opis początkowej sytuacji, wyzwań i odpowiedzi wspieranych z funduszu;
 - b) wskazanie celów operacyjnych;
 - c) orientacyjny wykaz działań i ich zakładany wkład w osiągnięcie celów szczegółowych i celów operacyjnych;
 - d) w stosownych przypadkach uzasadnienie wsparcia operacyjnego, działań szczególnych, pomocy w sytuacjach nadzwyczajnych i działań, o których mowa w art. [16 i 17] rozporządzenia w sprawie FAM;
 - e) wskaźniki produktu i wskaźniki rezultatu wraz z odnośnymi celami pośrednimi i celami końcowymi;
 - f) orientacyjny podział zaprogramowanych środków według rodzaju interwencji.
5. Rodzaje interwencji opierają się na nomenklaturze określonej w załączniku I. W przypadku programów wspieranych z FAM, FBW i IZGW rodzaje interwencji opierają się na nomenklaturze określonej w rozporządzeniach dotyczących poszczególnych funduszy.
6. W przypadku programów EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności przedłożonych zgodnie z art. 16 tabela, o której mowa w ust. 3 lit. f) ppkt (ii), zawiera kwoty wyłącznie na lata 2021–2025.
7. Państwo członkowskie informuje Komisję o wszelkich zmianach w informacjach, o których mowa w ust. 3 lit. j), bez konieczności wprowadzania zmian do programu.

Artykuł 18

Zatwierdzenie programów

1. Komisja ocenia program i jego zgodność z niniejszym rozporządzeniem i rozporządzeniami dotyczącymi poszczególnych funduszy, a także jego spójność z umową partnerstwa. W swojej ocenie Komisja uwzględnia w szczególności odnośne zalecenia dla poszczególnych krajów.
2. Komisja może zgłosić swoje uwagi w ciągu trzech miesięcy od daty przedłożenia programu przez państwo członkowskie.
3. Państwo członkowskie dokonuje przeglądu programu, uwzględniając uwagi zgłoszone przez Komisję.
4. Komisja przyjmuje decyzję w drodze aktu wykonawczego w sprawie zatwierdzenia programu nie później niż w terminie sześciu miesięcy od daty przedłożenia programu przez państwo członkowskie.

Artykuł 19 **Zmiana programów**

1. Państwo członkowskie może przedłożyć uzasadniony wniosek o zmiany w programie wraz ze zmienionym programem, opisującym zakładany wpływ takich zmian na osiągnięcie celów.
2. Komisja ocenia zmiany i ich zgodność z niniejszym rozporządzeniem i rozporządzeniami dotyczącymi poszczególnych funduszy, w tym z wymogami na poziomie krajowym, i może zgłosić uwagi w terminie trzech miesięcy od daty przedłożenia zmienionego programu.
3. Państwo członkowskie dokonuje przeglądu zmienionego programu i uwzględnia uwagi zgłoszone przez Komisję.
4. Komisja zatwierdza zmiany w programie nie później niż sześć miesięcy po ich przedłożeniu przez państwo członkowskie.
5. W okresie programowania państwo członkowskie może dokonać przesunięcia kwoty wynoszącej do 5 % początkowej alokacji dla danego priorytetu i nie więcej niż 3 % budżetu programu na rzecz innego priorytetu tego samego funduszu w ramach tego samego programu. W przypadku programów wspieranych z EFRR i EFS+ przesunięcie dotyczy wyłącznie alokacji dla tej samej kategorii regionu.

Takie przesunięcia nie mają wpływu na ubiegłe lata. Uważa się je za nieistotne i nie wymagają one decyzji Komisji w sprawie zmiany programu. Muszą one jednak być zgodne ze wszystkimi wymogami regulacyjnymi. W stosownych przypadkach państwo członkowskie przedkłada Komisji zmienioną tabelę, o której mowa w art. 17 ust. 3 lit. f) ppkt (ii), lit. f) ppkt (iii) lub lit. f) ppkt (iv).
6. Zatwierdzenie przez Komisję nie jest wymagane w przypadku korekt o czysto typograficznym lub redakcyjnym charakterze, które nie mają wpływu na wdrażanie programu. Państwa członkowskie informują Komisję o takich korektach.
7. Zmiany w programach wspieranych z EFMR dotyczące wprowadzenia wskaźników nie wymagają zgody Komisji.

Artykuł 20 **Wspólne wsparcie z EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności**

1. EFRR, EFS+ i Fundusz Spójności mogą wspólnie wspierać programy w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu”.
2. EFRR i EFS+ mogą finansować, w komplementarny sposób oraz z zastrzeżeniem ograniczenia w wysokości do 10 % wsparcia z tych funduszy na rzecz każdego priorytetu danego programu, część lub całość operacji, w przypadku której koszty kwalifikują się do wsparcia z innego funduszu w oparciu o zasady kwalifikowalności mające zastosowanie do tego funduszu, pod warunkiem że koszty te są konieczne do wdrożenia.

Artykuł 21 **Przesunięcie środków**

1. Państwa członkowskie mogą wnioskować o przesunięcie do 5 % alokacji finansowych dla programu z dowolnego z podanych funduszy do dowolnego innego funduszu w ramach zarządzania dzielonego lub do dowolnego instrumentu w ramach zarządzania bezpośredniego lub zarządzania pośredniego.
2. Przesunięte środki są realizowane zgodnie z zasadami funduszu lub instrumentu, do którego zostają przesunięte, a w przypadku przesunięć do instrumentów w ramach zarządzania

bezpośredniego lub zarządzania pośredniego są realizowane na korzyść danego państwa członkowskiego.

3. We wnioskach przewidzianych w ust. 1 określa się łączną przesuniętą kwotę dla każdego roku według funduszu i kategorii regionu, a w stosownych przypadkach taki wniosek jest należycie uzasadniony i załącza się do niego zmieniony program lub zmienione programy, z którego (których) ma nastąpić przesunięcie środków zgodnie z art. 19 wraz ze wskazaniem, do jakiego innego funduszu lub instrumentu ma nastąpić przesunięcie tych kwot.
4. Komisja może zakwestionować wniosek o przesunięcie w odnośnym zmienionym programie, w przypadku gdy szkodziłoby to osiągnięciu celów programu, z którego ma nastąpić przesunięcie środków.
5. Przesunięciu podlegać mogą wyłącznie środki przyszłych lat kalendarzowych.

ROZDZIAŁ II

Rozwój terytorialny

Artykuł 22

Zintegrowany rozwój terytorialny

Państwo członkowskie wspiera zintegrowany rozwój terytorialny w oparciu o strategię rozwoju lokalnego lub terytorialnego poprzez:

- a) zintegrowane inwestycje terytorialne;
- b) rozwój lokalny kierowany przez społeczność; lub
- c) inne narzędzia terytorialne wspierające inicjatywy opracowane przez państwo członkowskie na rzecz inwestycji zaprogramowanych z myślą o EFRR w ramach celu polityki, o którym mowa w art. 4 ust. 1 lit. e).

Artykuł 23

Strategie terytorialne

1. Strategie terytorialne realizowane zgodnie z art. 22 lit. a) lub c) zawierają następujące elementy:
 - a) obszar geograficzny, którego dotyczy dana strategia;
 - b) analizę potrzeb rozwojowych i potencjału danego obszaru;
 - c) opis zintegrowanego podejścia do stwierdzonych potrzeb rozwojowych i potencjału;
 - d) opis włączenia partnerów zgodnie z art. 6 w przygotowanie strategii i jej wdrożenie.Strategie terytorialne mogą również zawierać wykaz operacji, które mają być wspierane.
2. Za opracowanie strategii terytorialnych odpowiadają właściwe organy lub instytucje miejskie, lokalne lub inne organy lub instytucje terytorialne.
3. W sytuacji gdy strategia terytorialna nie zawiera wykazu operacji, które mają uzyskać wsparcie, właściwe miejskie, lokalne lub inne terytorialne organy lub instytucje dokonują wyboru operacji lub biorą udział w takim wyborze.

Wybrane operacje muszą być zgodne ze strategią terytorialną.
4. W sytuacji gdy miejskie, lokalne lub inne terytorialne organy lub instytucje wykonują zadania wchodzące w zakres odpowiedzialności instytucji zarządzającej inne niż wybór operacji, taki

organ lub instytucja jest określana przez instytucję zarządzającą jako instytucja pośrednicząca.

5. Wsparcie może być udzielane na rzecz przygotowania i opracowania strategii terytorialnych.

Artykuł 24

Zintegrowana inwestycja terytorialna

1. Jeśli strategia realizowana zgodnie z art. 23 wiąże się z inwestycjami, które otrzymują wsparcie z co najmniej jednego z funduszy, z więcej niż jednego programu lub z więcej niż jednego priorytetu tego samego programu, działania można realizować jako zintegrowaną inwestycję terytorialną („ZIT”).
2. Instytucja zarządzająca zapewnia, aby system elektroniczny programu lub programów przewidywał identyfikację operacji oraz produktów i rezultatów przyczyniających się do ZIT.

Artykuł 25

Rozwój lokalny kierowany przez społeczność

1. Z funduszy EFRR, EFS+ i EFMR można wspierać rozwój lokalny kierowany przez społeczność.
2. Państwo członkowskie dopilnowuje, aby rozwój lokalny kierowany przez społeczność:
 - a) koncentrował się na obszarach poniżej szczebla regionalnego;
 - b) był kierowany przez lokalne grupy działania, w których skład wchodzi przedstawiciele publicznych i prywatnych lokalnych interesów społeczno-gospodarczych i w których to grupach żadna pojedyncza grupa interesu nie kontroluje procesu podejmowania decyzji;
 - c) odbywał się na podstawie zintegrowanych strategii zgodnie z art. 26;
 - d) wspierał tworzenie sieci kontaktów, innowacyjne elementy w kontekście lokalnym i w stosownych przypadkach współpracę z innymi podmiotami terytorialnymi.
3. Jeśli wsparcie strategii, o których mowa w ust. 2 lit. c), dostępne jest z więcej niż jednego funduszu, właściwe instytucje zarządzające organizują wspólny proces zaproszenia do wyboru takich strategii i powołują wspólny komitet dla wszystkich funduszy, których to dotyczy, w celu monitorowania wdrażania tych strategii. Właściwe instytucje zarządzające mogą wybrać jeden z takich funduszy w celu pokrycia wszystkich kosztów przygotowania, zarządzania i kosztów aktywizacji, o których mowa w art. 28 ust. 1 lit. a) i c), związanych z takimi strategiami.
4. Jeśli wdrażanie danej strategii wiąże się ze wsparciem z więcej niż jednego funduszu, właściwe instytucje zarządzające mogą wyznaczyć jeden z takich funduszy jako fundusz główny.
5. Do takiej strategii zastosowanie mają przepisy dotyczące funduszu głównego. Instytucje odpowiedzialne za pozostałe fundusze postępują zgodnie z decyzjami i kontrolami zarządczymi, które podejmuje i przeprowadza właściwa instytucja funduszu głównego.
6. Instytucje funduszu głównego przekazują instytucjom pozostałych funduszy informacje niezbędne do monitorowania i dokonywania płatności zgodnie z przepisami określonymi w rozporządzeniach dotyczących poszczególnych funduszy.

Artykuł 26

Strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność

1. Właściwe instytucje zarządzające zapewniają, aby każda strategia, o której mowa w art. 25 ust. 2 lit. c), zawierała następujące elementy:
 - a) obszar geograficzny i populację, których dotyczy dana strategia;
 - b) opis procesu zaangażowania społeczności w opracowywanie strategii;
 - c) analizę potrzeb rozwojowych i potencjału danego obszaru;
 - d) cele strategii, w tym wymierne cele końcowe dotyczące rezultatów oraz odnośne planowane działania;
 - e) ustalenia w zakresie zarządzania, monitorowania i oceny, pokazujące potencjał lokalnej grupy działania w zakresie realizacji takiej strategii;
 - f) plan finansowy, w tym planowaną alokację z każdego odnośnego funduszu i programu.
2. Właściwe instytucje zarządzające określają kryteria wyboru takich strategii, powołują komitet odpowiedzialny za dokonanie takiego wyboru i zatwierdzają strategię wybrane przez ten komitet.
3. Właściwe instytucje zarządzające dokonują pierwszej rundy wyboru strategii i dopilnowują, aby wybrane lokalne grupy działania mogły wypełnić przypisane im zadania określone w art. 27 ust. 3 w terminie 12 miesięcy od daty zatwierdzenia odnośnego programu lub, w przypadku strategii wspieranych z więcej niż jednego funduszu, w terminie 12 miesięcy od daty zatwierdzenia ostatniego odnośnego programu.
4. W decyzji w sprawie zatwierdzenia strategii określa się alokację każdego funduszu i danego programu oraz określa się obowiązki w zakresie zadań dotyczących zarządzania i kontroli w ramach programu lub programów.

Artykuł 27

Lokalne grupy działania

1. Lokalne grupy działania opracowują i realizują strategię, o których mowa w art. 25 ust. 2 lit. c).
2. Instytucje zarządzające zapewniają, aby lokalne grupy działania wybrały jednego partnera w ramach grupy jako partnera wiodącego w kwestiach administracyjnych i finansowych albo zrzeszyły się w ustanowionej na podstawie prawa wspólnej strukturze.
3. Lokalne grupy działania, wyłącznie, wykonują następujące zadania:
 - a) rozwijanie zdolności podmiotów lokalnych do opracowywania i wdrażania operacji;
 - b) opracowanie niedyskryminującej i przejrzystej procedury wyboru oraz kryteriów, które pozwalają uniknąć konfliktu interesów i zapewniają, aby żadna pojedyncza grupa interesu nie kontrolowała decyzji w sprawie wyboru;
 - c) opracowanie i publikowanie zaproszeń do składania wniosków;
 - d) wybór operacji i ustalanie kwoty wsparcia oraz przedstawianie wniosków podmiotowi odpowiedzialnemu za ostateczną weryfikację kwalifikowalności przed ich zatwierdzeniem;
 - e) monitorowanie postępów w osiąganiu celów wyznaczonych w strategii;
 - f) ocena realizacji strategii.

4. W przypadku gdy lokalne grupy działania wykonują zadania nieobjęte ust. 3, za które odpowiada instytucja zarządzająca lub agencja płatnicza, grupy te zostają wyznaczone przez instytucję zarządzającą jako instytucje pośredniczące zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy.
5. Lokalna grupa działania może być beneficjentem i może wdrażać operacje zgodnie ze strategią.

Artykuł 28

Wsparcie z funduszy na rzecz rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność

1. Państwo członkowskie dopilnowuje, aby wsparcie z funduszy na rzecz rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność obejmowało:
 - a) budowanie zdolności i działania przygotowawcze wspierające opracowywanie i przyszłe wdrażanie strategii;
 - b) wykonanie operacji, w tym działania w zakresie współpracy i przygotowania do nich, wybrane na podstawie strategii rozwoju lokalnego;
 - c) zarządzanie strategią, jej monitorowanie i ocenę oraz aktywizację.
2. Wsparcie, o którym mowa w ust. 1 lit. a), spełnia kryteria kwalifikowalności niezależnie od tego, czy strategia zostanie następnie wybrana do finansowania.

Wsparcie, o którym mowa w ust. 1 lit. c), nie przekracza 25 % całkowitego wkładu publicznego na rzecz strategii.

ROZDZIAŁ III

Pomoc techniczna

Artykuł 29

Pomoc techniczna z inicjatywy Komisji

1. Z inicjatywy Komisji fundusze mogą wspierać działania w zakresie przygotowania, monitorowania, kontroli, audytu, oceny, komunikacji, w tym komunikacji instytucjonalnej na temat priorytetów politycznych Unii, eksponowania i wszystkich działań w zakresie pomocy administracyjnej i technicznej niezbędnych do wykonania niniejszego rozporządzenia, w stosownych przypadkach z państwami trzecimi.
2. Takie działania mogą obejmować przyszłe i ubiegłe okresy programowania.
3. Komisja określa swoje plany, gdy przewiduje się wkład z funduszy zgodnie z art. [110] rozporządzenia finansowego.
4. Działania, o których mowa w niniejszym artykule, mogą – w zależności od wyznaczonego im celu – być finansowane jako wydatki operacyjne albo administracyjne.

Artykuł 30

Pomoc techniczna państw członkowskich

1. Z inicjatywy państwa członkowskiego fundusze mogą wspierać działania, które mogą dotyczyć poprzednich i kolejnych okresów programowania, niezbędne do skutecznego zarządzania takimi funduszami i ich wykorzystania.

2. Każdy z funduszy może wspierać działania w zakresie pomocy technicznej kwalifikowalne w ramach dowolnego z pozostałych funduszy.
3. W ramach każdego programu pomoc techniczna przyjmuje formę priorytetu dotyczącego pojedynczego funduszu.

Artykuł 31

Finansowanie ryczałtowe pomocy technicznej państw członkowskich

1. W stosownych przypadkach pomoc techniczna dla każdego programu jest zwracana według stawki ryczałtowej przez zastosowanie wartości procentowych określonych w ust. 2 do wydatków kwalifikowalnych zawartych w każdym wniosku o płatność zgodnie z art. 85 ust. 3 lit. a) lub c).
2. Odsetek zwracanych funduszy na pomoc techniczną wynosi:
 - a) w przypadku wsparcia z EFRR w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” oraz w przypadku wsparcia z Funduszu Spójności: 2,5 %;
 - b) w przypadku wsparcia z EFS+: 4 % i w przypadku programów objętych zakresem art. 4 ust. 1 lit. c) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie EFS+: 5 %;
 - c) w przypadku wsparcia z EFMR: 6 %;
 - d) w przypadku wsparcia z FAM, FBW i IZGW: 6 %.
3. Szczegółowe przepisy regulujące pomoc techniczną na rzecz programów Interreg określono w rozporządzeniu w sprawie EWT.

Artykuł 32

Finansowanie niepowiązane z kosztami pomocy technicznej państw członkowskich

W uzupełnieniu art. 31 państwo członkowskie może zaproponować podjęcie dodatkowych działań w zakresie pomocy technicznej, aby wzmocnić zdolność organów państwa członkowskiego, beneficjentów i stosownych partnerów niezbędną do skutecznego zarządzania funduszami i ich wykorzystania.

Wsparcie takich działań jest realizowane w drodze finansowania niepowiązanego z kosztami zgodnie z art. 89.

TYTUŁ IV

MONITOROWANIE, OCENA, KOMUNIKACJA I EKSPONOWANIE

ROZDZIAŁ I Monitorowanie

Artykuł 33

Komitet monitorujący

1. Państwo członkowskie powołuje komitet monitorujący realizację programu („komitet monitorujący”) w terminie trzech miesięcy od daty powiadomienia danego państwa członkowskiego o decyzji w sprawie zatwierdzenia programu.

Państwo członkowskie może ustanowić jeden komitet monitorujący dla więcej niż jednego programu.

2. Każdy komitet monitorujący przyjmuje swój regulamin.
3. Komitet monitorujący zbiera się co najmniej raz w roku i dokonuje przeglądu wszystkich kwestii mających wpływ na postępy w osiąganiu celów programu.
4. Państwo członkowskie publikuje regulamin wewnętrzny komitetu monitorującego i wszystkie dane i informacje wymieniane z komitetem monitorującym na stronie internetowej, o której mowa w art. 44 ust. 1.
5. Ust. 1–4 nie mają zastosowania do programów objętych zakresem art. [4 lit. c) ppkt (vi)] rozporządzenia w sprawie ESF+ i odnośnej pomocy technicznej.

Artykuł 34

Skład komitetu monitorującego

1. O składzie komitetu monitorującego decyduje państwo członkowskie, które zapewnia zrównoważoną reprezentację przedstawicieli stosownych organów państwa członkowskiego i instytucji pośredniczących oraz przedstawicieli partnerów, o których mowa w art. 6.
Każdy członek komitetu monitorującego ma jeden głos.
Państwo członkowskie publikuje wykaz członków komitetu monitorującego na stronie internetowej, o której mowa w art. 44 ust.1.
2. Przedstawiciele Komisji uczestniczą w pracach komitetu monitorującego, pełniąc rolę doradcą.

Artykuł 35

Funkcje komitetu monitorującego

1. Komitet monitorujący rozpatruje:
 - a) postępy w realizacji programu i osiąganiu celów pośrednich i celów końcowych;
 - b) wszelkie kwestie mające wpływ na wyniki programu i środki podjęte w celu zaradzenia tym kwestiom;
 - c) wkład programu w sprostanie wyzwaniom stwierdzonym w odnośnych zaleceniach dla poszczególnych krajów;
 - d) elementy oceny *ex ante* wymienione w art. 52 ust. 3 i dokument strategiczny, o którym mowa w art. 53 ust. 2;
 - e) postępy w dokonywaniu ocen, sporządzaniu sprawozdań podsumowujących oceny i w działaniach następnych podjętych w związku z ustaleniami;
 - f) realizację działań w zakresie komunikacji i eksponowania;
 - g) w stosownych przypadkach postępy w prowadzeniu operacji o znaczeniu strategicznym;
 - h) spełnienie warunków podstawowych i ich stosowanie przez cały okres programowania;
 - i) w stosownych przypadkach postępy w budowaniu zdolności administracyjnych instytucji publicznych i beneficjentów.
2. Komitet monitorujący zatwierdza:
 - a) metodę i kryteria stosowane przy wyborze operacji, w tym wszelkie zmiany takiej metody i kryteriów, po konsultacjach z Komisją zgodnie z art. 67 ust. 2, nie naruszając przepisów art. 27 ust. 3 lit. b), c) i d);

- b) roczne sprawozdania z realizacji celów dotyczące programów wspieranych z EFRR, FAM, FBW i IZGW i końcowe sprawozdanie z realizacji celów dotyczące programów wspieranych z EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności;
- c) plan oceny i wszelkie zmiany w tym planie;
- d) wszelkie wnioski instytucji zarządzającej w sprawie zmian w programie, w tym w sprawie przesunięć zgodnie z art. 19 ust. 5 i art. 21.

Artykuł 36

Roczny przegląd realizacji celów

1. Raz w roku organizowane jest posiedzenie w sprawie przeglądu z udziałem Komisji i danego państwa członkowskiego w celu zbadania wyników poszczególnych programów.
Corocznemu posiedzeniu w sprawie przeglądu przewodniczy Komisja lub, jeśli wniesie o to państwo członkowskie, współprzewodniczy państwo członkowskie i Komisja.
2. W przypadku programów wspieranych z FAM, FBW i IZGW co najmniej dwa razy w okresie programowania organizowane jest spotkanie w sprawie przeglądu.
3. W przypadku programów wspieranych z EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności nie później niż miesiąc przed corocznym posiedzeniem w sprawie przeglądu państwo członkowskie przekazuje Komisji informacje o elementach wymienionych w art. 35 ust. 1.
W odniesieniu do programów objętych zakresem art. [4 ust. 1) lit. c) ppkt (vii)] rozporządzenia w sprawie ESF+ przekazywane informacje ograniczają się do art. 35 ust. 1 lit. a), b), e), f) i h).
4. Wyniki corocznego posiedzenia w sprawie przeglądu zapisuje się w uzgodnionym protokole.
5. Państwo członkowskie podejmuje działania następcze w związku z kwestiami podniesionymi przez Komisję i informuje ją o podjętych działaniach w terminie trzech miesięcy.
6. W przypadku programów wspieranych z EFRR, FAM, FBW i IZGW państwo członkowskie przedkłada roczne sprawozdanie z realizacji celów zgodnie z rozporządzeniami dotyczącymi poszczególnych funduszy.

Artykuł 37

Przekazywanie danych

1. Instytucja zarządzająca przekazuje Komisji drogą elektroniczną dane zbiorcze dotyczące poszczególnych programów do dnia 31 stycznia, 31 marca, 31 maja, 31 lipca, 30 września i 30 listopada każdego roku według wzoru podanego w załączniku VII.
Pierwsze przekazanie danych nastąpi do dnia 31 stycznia 2022 r., a ostatnie – do dnia 31 stycznia 2030 r.
W przypadku programów objętych zakresem art. 4 ust. 1 lit. c) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie ESF+ dane są przekazywane raz w roku do dnia 30 listopada.
2. Dane są przekazywane dla poszczególnych priorytetów według celu szczegółowego i kategorii regionu i dotyczą:
 - a) liczby wybranych operacji, ich łącznego kosztu kwalifikowalnego, wkładu z funduszy i łącznych wydatków kwalifikowalnych zgłoszonych instytucji zarządzającej przez beneficjentów, wszystkie w podziale według rodzaju interwencji;

- b) wartości wskaźników rezultatu i wskaźników produktu dla wybranych operacji oraz wartości uzyskane w wyniku operacji.
3. W przypadku instrumentów finansowych przekazywane są również dane dotyczące:
- a) wydatków kwalifikowalnych w podziale według rodzaju produktu finansowego;
 - b) kwot kosztów zarządzania i opłat za zarządzanie, zadeklarowanych jako wydatki kwalifikowalne;
 - c) kwot zaangażowanych środków prywatnych i publicznych, uzupełniających środki pochodzące z funduszy, w podziale według rodzaju produktu finansowego;
 - d) odsetek oraz innych zysków generowanych przez wsparcie z funduszy na rzecz instrumentów finansowych, o których to odsetkach i zyskach mowa w art. 54, oraz zwróconych środków związanych ze wsparciem z funduszy, o których to zwróconych środkach mowa w art. 56.
4. Dane przekazywane zgodnie z niniejszym artykułem powinny być wiarygodne i aktualizowane na koniec każdego miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym następuje ich przekazanie.
5. Instytucja zarządzająca publikuje wszystkie dane przekazane Komisji na stronie internetowej, o której mowa w art. 44 ust. 1.
6. W przypadku programów wspieranych z EFMR Komisja przyjmuje akt wykonawczy zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 109 ust. 2, w celu ustanowienia wzoru, który będzie stosowany na potrzeby wykonywania niniejszego artykułu.

Artykuł 38

Końcowe sprawozdanie z realizacji celów

- 1. W przypadku programów wspieranych z EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności każda instytucja zarządzająca przedkłada Komisji końcowe sprawozdanie z realizacji celów programu do dnia 15 lutego 2031 r.
- 2. Końcowe sprawozdanie z realizacji celów zawiera ocenę osiągnięcia celów programu na podstawie elementów wymienionych w art. 35 ust. 1, z wyjątkiem informacji przekazywanych zgodnie z art. 35 ust. 1 lit. d).
- 3. Komisja analizuje końcowe sprawozdanie z realizacji celów i zgłasza instytucji zarządzającej wszelkie uwagi w terminie pięciu miesięcy od daty otrzymania końcowego sprawozdania z realizacji celów. Jeżeli takie uwagi zostaną sformułowane, instytucja zarządzająca dostarcza wszelkich koniecznych informacji dotyczących tych uwag i, w stosownych przypadkach, w ciągu trzech miesięcy informuje Komisję o podjętych działaniach. Komisja informuje państwo członkowskie o przyjęciu sprawozdania.
- 4. Instytucja zarządzająca publikuje końcowe sprawozdania z realizacji celów na stronie internetowej podanej w art. 44 ust. 1.
- 5. W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego artykułu Komisja przyjmuje akt wykonawczy ustanawiający wzór końcowego sprawozdania z realizacji celów. Taki akt wykonawczy jest przyjmowany zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 108.

ROZDZIAŁ II

Ocena

Artykuł 39

Oceny dokonywane przez państwo członkowskie

1. Instytucja zarządzająca dokonuje oceny programu. W każdej ocenie analizowana jest skuteczność programu, jego wydajność, przydatność, spójność i europejska wartość dodana w celu poprawy jakości opracowywania programów i ich realizacji.
2. Do dnia 30 czerwca 2029 r. instytucja zarządzająca dokonuje ponadto oceny każdego programu pod kątem oceny jego wpływu.
3. Instytucja zarządzająca powierza przeprowadzenie oceny funkcjonalnie niezależnym ekspertom.
4. Instytucja zarządzająca lub państwo członkowskie zapewnia niezbędne procedury generowania i gromadzenia danych koniecznych do dokonania oceny.
5. Instytucja zarządzająca lub państwo członkowskie sporządza plan oceny. Może on obejmować więcej niż jeden program. W przypadku FAM, FBW i IZGW taki plan przewiduje ocenę śródokresową, którą należy zakończyć do dnia 31 marca 2024 r.
6. Instytucja zarządzająca przedkłada plan oceny komitetowi monitorującemu nie później niż rok po zatwierdzeniu programu.
7. Instytucja zarządzająca publikuje wszystkie wyniki oceny na stronie internetowej, o której mowa w art. 44 ust. 1.

Artykuł 40

Ocena dokonywana przez Komisję

1. Do końca 2024 r. Komisja przeprowadzi ocenę śródokresową skuteczności, wydajności, przydatności, spójności i europejskiej wartości dodanej każdego funduszu. Komisja może wykorzystywać dostępne już wszystkie istotne informacje zgodnie z art. [128] rozporządzenia finansowego.
2. Komisja przeprowadza ocenę retrospektywną skuteczności, wydajności, przydatności, spójności i europejskiej wartości dodanej każdego funduszu do dnia 31 grudnia 2031 r.

ROZDZIAŁ III

Eksponowanie, przejrzystość i komunikacja

SEKCJA I

EKSPONOWANIE WSPARCIA Z FUNDUSZY

Artykuł 41

Rozpoznawalność

Każde państwo członkowskie zapewnia:

- a) eksponowanie wsparcia we wszystkich działaniach związanych z operacjami wspieranymi z funduszy, ze szczególnym naciskiem na operacje o znaczeniu strategicznym;

- b) informowanie obywateli Unii o roli osiągnięć dokonanych w ramach funduszy za pośrednictwem jednego portalu internetowego zapewniającego dostęp do wszystkich programów, w których uczestniczy dane państwo członkowskie.

Artykuł 42
Emblemat Unii

Państwa członkowskie, instytucje zarządzające i beneficjenci używają emblematu Unii Europejskiej zgodnie z załącznikiem VIII w trakcie realizowania działań związanych z eksponowaniem, przejrzystością i komunikacją.

Artykuł 43
Specjaliści ds. komunikacji oraz sieci zraszające takich specjalistów

1. Każde państwo członkowskie wyznacza koordynatora ds. komunikacji odpowiedzialnego za działania w zakresie eksponowania, przejrzystości i komunikacji w związku ze wsparciem z funduszy, w tym w odniesieniu do programów w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg), w przypadku których w danym państwie członkowskim zlokalizowana jest instytucja zarządzająca. Specjalista ds. komunikacji odpowiada za koordynację działań związanych z komunikacją i eksponowaniem w odniesieniu do wszystkich programów.

Koordynator ds. komunikacji bierze udział w działaniach w zakresie eksponowania, przejrzystości i komunikacji następujących organów:
 - a) przedstawicielstw Komisji Europejskiej i biur kontaktowych Parlamentu Europejskiego w państwach członkowskich; a także Centrów informacyjnych Europe Direct i innych sieci; instytucji edukacyjnych i badawczych;
 - b) innych odpowiednich partnerów i organów.
2. Każda instytucja zarządzająca wyznacza specjalistę ds. komunikacji w ramach poszczególnych programów.
3. Komisja prowadzi sieć zraszającą specjalistów ds. komunikacji, specjalistów ds. komunikacji w ramach poszczególnych programów i przedstawicieli Komisji w celu wymiany informacji na temat działań w zakresie eksponowania, przejrzystości i komunikacji.

SEKCJA II
PRZEJRZYSTOŚĆ PROCESU REALIZACJI FUNDUSZY I KOMUNIKACJA NA TEMAT PROGRAMÓW

Artykuł 44
Zakres odpowiedzialności instytucji zarządzającej

1. Instytucja zarządzająca zapewnia, aby w ciągu sześciu miesięcy od zatwierdzenia programu powstała strona internetowa udostępniająca informacje o programach, za które instytucja zarządzająca odpowiada. Takie informacje opisują cele poszczególnych programów, dostępne możliwości finansowania i osiągnięcia.
2. Instytucja zarządzająca publikuje na stronie internetowej, o której mowa w ust. 1, na co najmniej miesiąc przed ogłoszeniem zaproszenia do składania wniosków, zwięzłe podsumowanie planowanych i opublikowanych zaproszeń do składania wniosków wraz z informacjami na temat:

- a) obszaru geograficznego, którego dotyczy zaproszenie do składania wniosków;
- b) celu polityki lub celu szczegółowego;
- c) rodzaju kwalifikujących się wnioskodawców;
- d) łącznej kwoty wsparcia w ramach zaproszenia do składania wniosków;
- e) daty rozpoczęcia i zakończenia zaproszenia do składania wniosków.

3. Instytucja zarządzająca sporządza wykaz operacji wybranych do uzyskania wsparcia z funduszy. Taki wykaz jest publicznie dostępny na stronie internetowej w co najmniej jednym języku urzędowym Unii i jest aktualizowany przez instytucję zarządzającą co najmniej raz na trzy miesiące. Każda operacja posiada swój niepowtarzalny kod. Wykaz zawiera następujące informacje:

- a) w przypadku podmiotów prawnych – nazwę beneficjenta;
- b) jeśli beneficjent jest osobą fizyczną – imię i nazwisko beneficjenta;
- c) w przypadku operacji EFMR związanych ze statkiem rybackim – numer identyfikacyjny w rejestrze floty rybackiej UE, o którym mowa w rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) 2017/218⁴⁴;
- d) nazwę operacji;
- e) cel operacji i jej osiągnięcia;
- f) datę rozpoczęcia operacji;
- g) zakładaną lub faktyczną datę ukończenia operacji;
- h) łączny koszt operacji;
- i) dany fundusz;
- j) dany cel szczegółowy;
- k) stopę współfinansowania unijnego;
- l) oznaczenie lokalizacji lub oznaczenie geograficzne dla danej operacji lub państwa;
- m) w przypadku operacji mobilnych lub operacji obejmujących kilka lokalizacji – lokalizację beneficjenta, w której beneficjent jest podmiotem prawnym, lub region na poziomie NUTS 2, gdzie beneficjent jest osobą fizyczną;
- n) rodzaj interwencji w przypadku operacji zgodnie z art. 67 ust. 3 lit. g).

Dane, o których mowa w akapicie pierwszym lit. b), c) i k), są usuwane po dwóch latach od daty wstępnej publikacji na stronie internetowej.

W odniesieniu do programów wspieranych z EFMR dane, o których mowa w akapicie pierwszym lit. b) i c), są publikowane tylko pod warunkiem, że taka publikacja jest zgodna z przepisami prawa krajowego o ochronie danych osobowych.

4. Dane, o których mowa w ust. 2 i 3, publikowane są na stronie internetowej w formacie otwartym przeznaczonym do odczytu komputerowego, jak określono w art. 5 ust. 1

⁴⁴ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2017/218 z dnia 6 lutego 2017 r. w sprawie unijnego rejestru floty rybackiej (Dz.U. L 34 z 9.2.2017, s. 9).

dyrektywy 2003/98/WE⁴⁵ Parlamentu Europejskiego i Rady, co pozwala na ich sortowanie, przeszukiwanie, ekstrakcję, porównywanie i ponowne wykorzystanie.

5. Instytucja zarządzająca informuje beneficjentów, że dane zostaną podane do wiadomości publicznej przed ich publikacją zgodnie z niniejszym artykułem.
6. Instytucja zarządzająca zapewnia, aby wszelkie materiały związane z komunikacją i eksponowaniem na poziomie beneficjentów były udostępniane na wniosek unijnych instytucji, organów lub agencji i aby Unii udzielono nieodpłatnej, niewyłącznej i nieodwołalnej licencji na korzystanie z takich materiałów oraz wszelkich wcześniej istniejących praw wynikających z takiej licencji zgodnie z załącznikiem VIII.

Artykuł 45

Zakres odpowiedzialności beneficjentów

1. Beneficjenci i organy wdrażające instrumenty finansowe podają informację o wsparciu na rzecz operacji z funduszy, w tym środków ponownie wykorzystanych zgodnie z art. 56, poprzez:
 - a) zamieszczenie na oficjalnej stronie internetowej lub stronach mediów społecznościowych beneficjenta, o ile takie strony istnieją, krótkiego opisu operacji, proporcjonalnego do skali pomocy, zawierającego jego cele i rezultaty, oraz podkreślającego wsparcie finansowe ze strony Unii;
 - b) wydanie oświadczenia podkreślającego wsparcie z funduszy w wyraźny sposób w dokumentach i materiałach informacyjnych dotyczących wykonania operacji, wykorzystywanych przez opinię publiczną lub uczestników;
 - c) umieszczenie w miejscach publicznych tablic lub billboardów natychmiast po rozpoczęciu fizycznej realizacji operacji obejmujących inwestycje rzeczowe lub zakup sprzętu, w odniesieniu do:
 - (i) wspieranych z EFRR i Funduszu Spójności operacji, których łączny koszt przekracza 500 000 EUR;
 - (ii) wspieranych z EFS+, EFMR, FAM, FBW i IZGW operacji, których łączny koszt przekracza 100 000 EUR;
 - d) w przypadku operacji niewchodzących w zakres lit. c), umieszczenie w miejscach publicznych co najmniej jednego wydrukowanego plakatu lub elektronicznego wyświetlacza o wymiarze minimum A3, na którym znajdują się informacje o operacji, ze szczególnym naciskiem na informacje o wsparciu z funduszy;
 - e) w przypadku operacji o znaczeniu strategicznym i operacji, których łączny koszt przekracza 10 000 000 EUR zorganizowanie wydarzenia poświęconego komunikacji i terminowe zaangażowanie Komisji i odpowiedzialnej instytucji zarządzającej.

Wymóg ten nie ma zastosowania w przypadku operacji wspieranych w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. c) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie EFS+.
2. W przypadku funduszy małych projektów beneficjent zapewnia przestrzeganie przez ostatecznych odbiorców wymogów określonych w ust. 1.

⁴⁵ Dyrektywa 2003/98/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego (Dz.U. L 345 z 31.12.2003, s. 90).

W przypadku instrumentów finansowych beneficjent zapewnia przestrzeganie przez ostatecznych odbiorców wymogów określonych w ust. 1 lit. c).

3. Jeżeli beneficjent nie spełnia swoich zobowiązań wynikających z art. 42 lub ust. 1 i 2 niniejszego artykułu, państwo członkowskie może zastosować korektę finansową poprzez anulowanie do 5 % wsparcia z funduszy na daną operację.

TYTUŁ V

WSPARCIE FINANSOWE Z FUNDUSZY

ROZDZIAŁ I

Formy wkładu Unii

Artykuł 46

Formy wkładu Unii do programów

Wkład Unii może występować w następujących formach:

- a) finansowanie niezwiązane z kosztami odnośnych operacji zgodnie z art. 89 i w oparciu o:
 - (i) spełnienie warunków;
 - (ii) osiągnięcie rezultatów;
- b) zwrot kosztów kwalifikowalnych faktycznie poniesionych przez beneficjentów lub partnerów prywatnych w ramach operacji PPP i opłaconych w ramach realizowanych operacji;
- c) koszty jednostkowe zgodnie z art. 88, obejmujące wszystkie koszty kwalifikowalne lub pewne szczególne ich kategorie, jasno określone z góry poprzez odniesienie do stawki jednostkowej;
- d) płatności ryczałtowe zgodnie z art. 88, obejmujące ogólnie wszystkie koszty kwalifikowalne lub pewne szczególne ich kategorie, jasno określone z góry;
- e) finansowanie według stawek ryczałtowych zgodnie z art. 88, obejmujące szczególne kategorie kosztów kwalifikowalnych, jasno określonych z góry, z zastosowaniem wielkości procentowej;
- f) połączenie form, o których mowa w lit. a)–e).

ROZDZIAŁ II Formy wsparcia ze strony państw członkowskich

Artykuł 47

Formy wsparcia

Państwa członkowskie wykorzystują wkład z funduszy, aby zapewnić beneficjentom wsparcie w formie dotacji, nagród lub instrumentów finansowych, bądź też ich kombinacji.

SEKCJA I FORMY DOTACJI

Artykuł 48 **Formy dotacji**

1. Dotacje przyznane przez państwa członkowskie beneficjentom mogą przyjmować następujące formy:
 - a) zwrot kosztów kwalifikowalnych rzeczywiście poniesionych przez beneficjenta lub partnera prywatnego w ramach operacji PPP i opłaconych w okresie realizacji operacji, łącznie z wkładami rzeczowymi i amortyzacją;
 - b) koszty jednostkowe;
 - c) płatności ryczałtowe;
 - d) finansowanie według stawek ryczałtowych;
 - e) kombinacja form, o których mowa w lit. a)–d), pod warunkiem że każda z nich dotyczy innej kategorii kosztów, lub w przypadku gdy są one stosowane do odrębnych projektów stanowiących część operacji lub do kolejnych etapów operacji.

W przypadku gdy całkowity koszt operacji nie przekracza kwoty 200 000 EUR, wkład przyznany beneficjentowi z EFRR, EFS+, FAM, FBW i IZGW przyjmuje formę stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych i stawek ryczałtowych, z wyjątkiem operacji, których wsparcie stanowi pomoc państwa. W przypadku stosowania finansowania według stawek ryczałtowych, kategorie kosztów, do których stosuje się daną stawkę ryczałtową, mogą podlegać zwrotowi zgodnie z akapitem pierwszym lit. a).

Dodatki i wynagrodzenia wypłacane uczestnikom mogą być ponadto zwracane zgodnie z akapitem pierwszym lit. a).

2. Kwoty dotyczące form dotacji, o których mowa w ust. 1 lit. b), c) i d), ustala się w jeden z następujących sposobów:
 - a) za pomocą rzetelnej, sprawiedliwej i weryfikowalnej metody obliczeń w oparciu o:
 - (i) dane statystyczne, inne obiektywne informacje lub ocenę ekspercką;
 - (ii) zweryfikowane dane historyczne poszczególnych beneficjentów;
 - (iii) zastosowanie zwykłej praktyki księgowania kosztów poszczególnych beneficjentów;
 - b) projekt budżetu ustalany indywidualnie dla każdego przypadku i uzgadniany *ex ante* przez organ dokonujący wyboru operacji, której całkowity koszt nie przekracza 200 000 EUR;
 - c) zgodnie z zasadami stosowania odpowiednich stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych i stawek ryczałtowych mających zastosowanie w ramach polityk Unii w odniesieniu do podobnego rodzaju operacji;
 - d) zgodnie z zasadami stosowania odpowiednich stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych i stawek ryczałtowych mających zastosowanie w ramach systemów dotacji finansowanych w całości przez państwo członkowskie w odniesieniu do podobnego rodzaju operacji;
 - e) stosując stawki oraz konkretne metody ustalone na mocy niniejszego rozporządzenia lub rozporządzeń dotyczących poszczególnych funduszy.

Artykuł 49

Finansowanie w oparciu o stawki ryczałtowe w przypadku kosztów pośrednich w odniesieniu do dotacji

W przypadku gdy stosowana jest stawka ryczałtowa na pokrycie kosztów pośrednich operacji, oblicza się ją w jeden z następujących sposobów:

- a) według stawki ryczałtowej w wysokości do 7 % bezpośrednich kosztów kwalifikowalnych, w którym to przypadku państwo członkowskie nie jest zobowiązane do dokonania obliczeń w celu ustalenia stawki mającej zastosowanie;
- b) według stawki ryczałtowej w wysokości do 15 % kwalifikowalnych bezpośrednich kosztów personelu, w którym to przypadku państwo członkowskie nie jest zobowiązane do dokonania obliczeń w celu ustalenia stawki mającej zastosowanie;
- c) według stawki ryczałtowej w wysokości do 25 % bezpośrednich kosztów kwalifikowalnych, pod warunkiem że stawka ta jest obliczana zgodnie z art. 48 ust. 2 lit. a).

Ponadto, w przypadku gdy państwo członkowskie obliczyło stawkę ryczałtową zgodnie z art. 67 ust. 5 lit. a) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, stawka ta może być stosowana w odniesieniu do podobnych operacji do celów lit. c).

Artykuł 50

Koszty bezpośrednie personelu w odniesieniu do dotacji

1. Bezpośrednie koszty personelu danej operacji można obliczać według stawki ryczałtowej w wysokości do 20 % kosztów bezpośrednich innych niż bezpośrednie koszty personelu tej operacji, przy czym państwo członkowskie nie jest zobowiązane do dokonania żadnych obliczeń w celu ustalenia stawki mającej zastosowanie, pod warunkiem że koszty bezpośrednie operacji nie obejmują zamówień publicznych na roboty budowlane lub zamówień na dostawy lub usługi, których wartość przekracza progi określone w art. 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE⁴⁶ lub w art. 15 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE⁴⁷.

W przypadku FAM, FBW i IZGW wszelkie koszty, których dotyczą zamówienia publiczne oraz bezpośrednie koszty personelu operacji, są wyłączone z podstawy obliczania stawki ryczałtowej.

2. Do celów ustalenia bezpośrednich kosztów personelu stawka godzinowa może zostać obliczona w jeden z następujących sposobów:
 - a) przez podzielenie najbardziej aktualnych udokumentowanych rocznych kosztów zatrudnienia brutto przez 1 720 godzin w przypadku osób pracujących w pełnym wymiarze czasu pracy lub przez odpowiedni proporcjonalny odsetek 1 720 godzin w przypadku osób pracujących w niepełnym wymiarze czasu pracy;
 - b) przez podzielenie najbardziej aktualnych udokumentowanych miesięcznych kosztów zatrudnienia brutto przez miesięczny czas pracy danej osoby zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami krajowymi, o których mowa w umowie o pracę.

⁴⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 65).

⁴⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylająca dyrektywę 2004/17/WE (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 243).

3. Jeżeli stosowana jest stawka godzinowa obliczona zgodnie z ust. 2, łączna liczba zadeklarowanych godzin na osobę w danym roku lub miesiącu nie może przekraczać liczby godzin wykorzystanej do obliczenia tej stawki godzinowej.
4. Jeżeli roczne koszty zatrudnienia brutto nie są dostępne, można je wyliczyć na podstawie dostępnych udokumentowanych kosztów zatrudnienia brutto lub umowy o pracę, odpowiednio dostosowanych do 12-miesięcznego okresu.
5. Koszty personelu dotyczące osób, które wykonują zlecenia dotyczące operacji w niepełnym wymiarze czasu pracy, można obliczyć jako stały odsetek kosztów zatrudnienia brutto proporcjonalny do stałego odsetka godzin przepracowanych miesięcznie przy danej operacji, bez obowiązku ustanawiania oddzielnego systemu rejestracji czasu pracy. Pracodawca wydaje przeznaczony dla pracowników dokument określający ten stały odsetek godzin.

Artykuł 51

Finansowanie w oparciu o stawki ryczałtowe w przypadku kosztów kwalifikowanych innych niż bezpośrednie koszty personelu w odniesieniu do dotacji

1. Stawka ryczałtowa w wysokości do 40 % bezpośrednich kwalifikowalnych kosztów personelu może zostać wykorzystana do pokrycia pozostałych kosztów kwalifikowalnych operacji. Państwo członkowskie nie jest zobowiązane do dokonania żadnych obliczeń w celu ustalenia stawki mającej zastosowanie.
2. W przypadku operacji wspieranych z FAM, FBW, IZGW, EFS+ oraz EFRR wynagrodzenia i dodatki wypłacane uczestnikom uznaje się za dodatkowe koszty kwalifikowalne nieobjęte stawką ryczałtową.
3. Stawka ryczałtowa, o której mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, nie ma zastosowania do kosztów personelu obliczonych na podstawie stawki ryczałtowej, o której mowa w art. 50 ust. 1.

SEKCJA II

INSTRUMENTY FINANSOWE

Artykuł 52

Instrumenty finansowe

1. Instytucje zarządzające mogą zapewnić wkład z programu, w ramach jednego lub kilku programów, na rzecz instrumentów finansowych ustanowionych na poziomie krajowym, regionalnym, transnarodowym lub transgranicznym i zarządzanych przez instytucję zarządzającą lub na jej odpowiedzialność, które to instrumenty finansowe przyczyniają się do osiągnięcia celów szczegółowych.
2. Instrumenty finansowe zapewniają wsparcie ostatecznym odbiorcom wyłącznie w przypadku nowych inwestycji uznawanych za finansowo wykonalne, tak jak generowanie dochodów lub oszczędności, i które nie otrzymują wystarczającego finansowania ze źródeł rynkowych.
3. Wsparcie z funduszy za pośrednictwem instrumentów finansowych jest oparte na ocenie *ex ante*, sporządzonej przez instytucję zarządzającą. Ocena *ex ante* powinna zostać zakończona przed podjęciem przez instytucję zarządzającą decyzji o dokonaniu wkładów z programu do instrumentów finansowych.

Ocena *ex ante* obejmuje przynajmniej następujące elementy:

- a) proponowaną kwotę wkładu z programu do instrumentu finansowego i oczekiwany efekt mnożnikowy;
- b) proponowane oferowane produkty finansowe, w tym ewentualną potrzebę zróżnicowanego traktowania inwestorów;
- c) zaproponowaną docelową grupę ostatecznych odbiorców;
- d) oczekiwany wkład instrumentu finansowego w osiągnięcie celów szczegółowych.

Ocena *ex ante* może być poddana przeglądowi lub aktualizacji i może obejmować część terytorium lub całe terytorium państwa członkowskiego i opierać się na istniejących lub zaktualizowanych ocenach *ex ante*.

- 4. Wsparcie na rzecz ostatecznych odbiorców może być połączone z dowolną formą wkładu finansowego Unii, w tym z tego samego funduszu, i może obejmować ten sam wydatek. W takim przypadku wsparcie z instrumentu finansowego w ramach funduszy, stanowiące część operacji w ramach instrumentu finansowego, nie jest zgłaszane Komisji do wsparcia w ramach innej formy, z innego funduszu lub instrumentu unijnego.
- 5. Instrumenty finansowe mogą być łączone z dodatkowym wsparciem w ramach programu w formie dotacji jako pojedyncza operacja wspierana z instrumentu finansowego, w ramach jednej umowy w sprawie finansowania, w przypadku gdy obie różne od siebie formy wsparcia są świadczone przez podmiot wdrażający instrument finansowy. W takim przypadku przepisy mające zastosowanie do instrumentów finansowych mają zastosowanie do tej pojedynczej operacji wspieranej z instrumentu finansowego.
- 6. W przypadku połączonego wsparcia, o którym mowa w ust. 4 i 5, dla poszczególnych źródeł wsparcia prowadzi się oddzielną dokumentację.
- 7. Suma wszystkich form połączonego wsparcia nie przekracza całkowitej kwoty danego wydatku. Dotacje nie mogą być wykorzystywane na spłatę wsparcia otrzymanego z instrumentów finansowych. Instrumenty finansowe nie mogą być wykorzystywane w charakterze zaliczkowego finansowania dotacji.

Artykuł 53

Wdrażanie instrumentów finansowych

- 1. Na podstawie instrumentów finansowych, którymi zarządza instytucja zarządzająca, można jedynie udzielić pożyczki lub gwarancji. Instytucja zarządzająca określa w dokumencie strategicznym warunki i zasady dotyczące wkładu z programu do instrumentu finansowego, w tym wszystkie elementy wymienione w załączniku IX.
- 2. Instrumenty finansowe zarządzane na odpowiedzialność instytucji zarządzającej mogą być ustanowione jako:
 - a) inwestycja zasobów programu w kapitał podmiotu prawnego;
 - b) oddzielne bloki finansowania lub rachunki powiernicze w ramach instytucji.
 Instytucja zarządzająca dokonuje wyboru podmiotu wdrażającego dany instrument finansowy. Jeżeli podmiot wybrany przez instytucję zarządzającą wdraża fundusz zarządzający, podmiot ten może również wybrać inne podmioty do celów wdrożenia funduszu szczegółowego.
- 3. Zasady i warunki wkładów z programu do instrumentów finansowych wdrożone zgodnie z ust. 2 określa się w umowach o finansowaniu między:

- a) właściwie umocowanymi przedstawicielami instytucji zarządzającej i podmiotu wdrażającego fundusz zarządzający, w stosownych przypadkach;
- b) właściwie umocowanymi przedstawicielami instytucji zarządzającej, lub – w stosownych przypadkach – podmiotu wdrażającego fundusz zarządzający i podmiotu wdrażającego fundusz szczegółowy.

Przedmiotowe umowy o finansowaniu zawierają wszystkie elementy określone w załączniku IX.

- 4. Odpowiedzialność finansowa instytucji zarządzającej nie może przekraczać kwoty zaangażowanej przez instytucję zarządzającą w instrument finansowy w ramach odpowiednich umów o finansowaniu.
- 5. Podmioty wdrażające dane instrumenty finansowe lub, w przypadku gwarancji, organ udzielający pożyczki bazowej dokonują wyboru ostatecznych odbiorców, z uwzględnieniem celów programu i potencjału w zakresie rentowności inwestycji, opisanych w planie biznesowym lub równoważnym dokumencie. Wybór ostatecznych odbiorców powinien być przejrzysty, uzasadniony charakterem działania i nie prowadzi do powstania konfliktu interesów.
- 6. Krajowe współfinansowanie programu może pochodzić od instytucji zarządzającej lub może mieć miejsce na poziomie funduszy zarządzających, na poziomie funduszy szczegółowych lub na poziomie inwestycji na rzecz ostatecznych odbiorców, zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy. Jeśli współfinansowanie krajowe jest udzielane na poziomie inwestycji na rzecz ostatecznych odbiorców, podmiot wdrażający instrumenty finansowe prowadzi dokumentację wykazującą kwalifikowalność wydatków leżących u podstaw współfinansowania.
- 7. Instytucja zarządzająca, podczas zarządzania instrumentem finansowym zgodnie z ust. 2, lub podmiot wdrażający instrument finansowy, podczas zarządzania instrumentem finansowym zgodnie z ust. 3, prowadzą odrębną rachunkowość lub wprowadzają kod księgowy dla każdego priorytetu i dla każdej kategorii regionu w odniesieniu do każdego wkładu z programu oraz osobno w odniesieniu do środków, o których mowa odpowiednio w art. 54 i 56.

Artykuł 54

Odsetki i inne korzyści generowane dzięki wsparciu z funduszy na rzecz instrumentów finansowych

- 1. Wsparcie z funduszy wypłacone na rzecz instrumentów finansowych zostaje umieszczone na oprocentowanych rachunkach w instytucjach finansowych z siedzibą w państwach członkowskich i jest zarządzane zgodnie z aktywnym zarządzaniem zasobami finansowymi i należytyim zarządzaniem finansami.
- 2. Odsetki i inne zyski związane ze wsparciem z funduszy wypłaconym na rzecz instrumentów finansowych są wykorzystywane w ramach tego samego celu lub tych samych celów co pierwotne wsparcie z tych funduszy, w ramach tego samego instrumentu finansowego albo – po likwidacji instrumentu finansowego – w innych instrumentach finansowych lub innych formach wsparcia, do końca okresu kwalifikowalności.
- 3. Odsetki i inne korzyści, o których mowa w ust. 2, niewykorzystane zgodnie z tym przepisem odejmuje się od wydatków kwalifikowalnych.

Artykuł 55
Zróżnicowane traktowanie inwestorów

1. Wsparcie z funduszy na rzecz instrumentów finansowych przeznaczonych na inwestycje w ostatecznych odbiorców, jak również wszelkiego rodzaju dochody generowane przez te inwestycje, które są związane z tym wsparciem z funduszy, mogą być wykorzystane do celów zróżnicowanego traktowania inwestorów działających zgodnie z zasadą gospodarki rynkowej przez właściwy podział ryzyka i zysków.
2. Poziom takiego zróżnicowanego traktowania nie wykracza poza to, co jest konieczne do stworzenia zachęt do przyciągnięcia środków prywatnych ustanowionych w drodze procedury przetargowej albo niezależnej oceny.

Artykuł 56
Ponowne wykorzystanie środków związanych ze wsparciem z funduszy

1. Środki zwrócone przed końcem okresu kwalifikowalności do instrumentów finansowych pochodzące z inwestycji na rzecz ostatecznych odbiorców lub z uwolnienia zasobów odłożonych zgodnie z ustaleniami zawartymi w umowach gwarancyjnych, w tym spłaty kapitału i wszelkiego rodzaju uzyskane dochody, które można przypisać wsparciu z funduszy, są ponownie wykorzystywane w ramach tych samych lub innych instrumentów finansowych na dalsze inwestycje w ostatecznych odbiorców, w ramach tego samego celu lub celów szczegółowych i wszelkich kosztów zarządzania i opłat za zarządzanie związanych z takimi inwestycjami.
2. Państwa członkowskie przyjmują środki niezbędne do zagwarantowania, że środki, o których mowa w ust. 1, zwrócone do instrumentów finansowych w okresie co najmniej ośmiu lat po zakończeniu okresu kwalifikowalności, są ponownie wykorzystywane zgodnie z celami programu lub programów, w ramach którego zostały utworzone, w ramach tego samego instrumentu finansowego lub, w następstwie wycofania tych środków z instrumentu finansowego – w innych instrumentach finansowych lub innych formach wsparcia.

ROZDZIAŁ III
Zasady kwalifikowalności

Artykuł 57
Kwalifikowalność

1. Kwalifikowalność wydatków ustala się na podstawie przepisów krajowych, z wyjątkiem przypadków, w których szczegółowe przepisy zostały ustanowione w niniejszym rozporządzeniu lub na jego podstawie bądź w rozporządzeniach dotyczących poszczególnych funduszy lub na ich podstawie.
2. Wydatki spełniają kryteria kwalifikowalności do otrzymania wkładu z funduszy, jeżeli zostały poniesione przez beneficjenta lub partnera prywatnego operacji PPP i zapłacone w ramach realizowanych operacji między dniem przedłożenia Komisji programu lub dniem 1 stycznia 2021 r., w zależności od tego, która data jest wcześniejsza, a dniem 31 grudnia 2029 r.

W przypadku kosztów refundowanych zgodnie z art. 48 ust. 1 lit. b) i lit. c) działania stanowiące podstawę do zwrotu przeprowadza się w okresie między dniem przedłożenia programu Komisji lub od dnia 1 stycznia 2021 r., w zależności od tego, która data jest wcześniejsza, a dniem 31 grudnia 2029 r.

3. W przypadku EFRR wydatki w odniesieniu do operacji obejmujących w obrębie państwa członkowskiego więcej niż jedną kategorię regionu określoną w art. 102 ust. 2 przypisuje się do kategorii regionów proporcjonalnie, w oparciu o obiektywne kryteria.
- W odniesieniu do EFS + wydatki związane z operacjami powinny przyczyniać się do realizacji celów szczegółowych programu.
4. Całość lub część operacji może być realizowana poza terytorium państwa członkowskiego, w tym poza terytorium Unii, pod warunkiem że operacja przyczynia się do realizacji celów programu.
5. W przypadku dotacji przyjmujących formy określone w art. 48 ust. 1 lit. b), c) i d) wydatki, które spełniają kryteria kwalifikowalności do wkładu z funduszy, są równe kwotom obliczonym zgodnie z art. 48 ust. 2.
6. Operacje nie mogą zostać wybrane do wsparcia z funduszy, jeśli zostały one fizycznie ukończone lub w pełni zrealizowane przed przedłożeniem do instytucji zarządzającej wniosku o dofinansowanie w ramach programu, niezależnie od tego, czy dokonano wszystkich powiązanych płatności.
7. Wsparcie, które staje się kwalifikowalne w wyniku zmiany programu, spełnia kryteria kwalifikowalności od daty przedłożenia Komisji odnośnego wniosku.
- W odniesieniu do EFRR i Funduszu Spójności dzieje się tak w przypadku dodania do programu nowego rodzaju interwencji, o których mowa w tabeli 1 załącznika I, lub, w przypadku FAM, FBW i IZGW, w rozporządzeniach dotyczących poszczególnych funduszy.
- W przypadku gdy program zostaje zmieniony w celu zapewnienia odpowiedzi na klęski żywiołowe, program może przewidywać, że kwalifikowalność wydatków związanych z tego rodzaju zmianą zaczyna się od daty wystąpienia klęski żywiołowej.
8. W przypadku gdy nowy program zostanie zatwierdzony w kontekście przeglądu śródkresowego zgodnie z art. 14, wydatki spełniają kryteria kwalifikowalności od daty przedłożenia Komisji odnośnego wniosku.
9. Operacja może otrzymać wsparcie z jednego lub większej liczby funduszy lub z jednego programu lub większej ich liczby i z innych instrumentów unijnych. W takich przypadkach wydatki zadeklarowane we wniosku o płatność z jednego z funduszy nie mogą być zgłoszone do otrzymania:
- a) wsparcia z innego funduszu lub z instrumentu unijnego;
 - b) wsparcia z tego samego funduszu w ramach innego programu.

Kwotę wydatków, którą należy podać we wniosku o płatność z funduszu, można wyliczyć w odniesieniu do każdego z funduszy oraz odnośnego programu lub odnośnych programów proporcjonalnie, zgodnie z dokumentem określającym warunki wsparcia.

Artykuł 58

Koszty niekwalifikowalne

1. Następujące koszty nie spełniają kryteriów kwalifikowalności do wkładu z funduszy:
- a) odsetki od zadłużenia, z wyjątkiem dotacji udzielonych w formie dotacji na spłatę odsetek lub dotacji na opłaty gwarancyjne;
 - b) zakup gruntów za kwotę przekraczającą 10 % całkowitych wydatków kwalifikowalnych w ramach danej operacji; w przypadku terenów opuszczonych oraz przemysłowych,

na których znajdują się budynki, limit ten zostaje podniesiony do 15 %. w przypadku gwarancji te wartości procentowe mają zastosowanie do kwoty pożyczki bazowej;

- c) podatek od wartości dodanej („VAT”), z wyjątkiem operacji, których całkowity koszt wynosi mniej niż 5 000 000 EUR.

W przypadku lit. b) ograniczenia nie mają zastosowania do operacji dotyczących ochrony środowiska naturalnego.

- 2. W rozporządzeniach dotyczących poszczególnych funduszy można określić dodatkowe koszty, które nie kwalifikują się do wkładu z każdego z funduszy.

Artykuł 59

Trwałość operacji

- 1. Państwo członkowskie dokonuje zwrotu wkładu z funduszy przeznaczonego na operację obejmującą inwestycje w infrastrukturę lub inwestycje produkcyjne, jeżeli w okresie pięciu lat od płatności końcowej na rzecz beneficjenta lub w okresie ustalonym zgodnie z zasadami pomocy państwa, tam gdzie ma to zastosowanie, zajdzie w odniesieniu do tej operacji którakolwiek z poniższych okoliczności:
 - a) zaprzestano działalności produkcyjnej lub ją relokowano;
 - b) zmiana własności elementu infrastruktury, która daje przedsiębiorstwu lub podmiotowi publicznemu nienależne korzyści;
 - c) istotna zmiana wpływająca na charakter operacji, jej cele lub warunki wdrażania, która to zmiana mogłaby doprowadzić do naruszenia pierwotnych celów operacji.

Państwo członkowskie może skrócić okres ustalony w akapicie pierwszym do trzech lat w przypadkach dotyczących utrzymania inwestycji lub miejsc pracy stworzonych przez MŚP.

- 2. Operacje wspierane z EFS+ zwracają wsparcie ze strony EFS+ tylko wtedy, gdy są one objęte obowiązkiem utrzymania inwestycji zgodnie z zasadami pomocy państwa.
- 3. Ust. 1 i 2 nie mają zastosowania do operacji, w przypadku których zaprzestano działalności produkcyjnej ze względu na upadłość niewynikającą z oszukańczego bankructwa.

Artykuł 60

Przeniesienie

- 1. Wydatki wspierające przeniesienie w rozumieniu art. 2 pkt 26 nie spełniają kryteriów kwalifikowalności do uzyskania wkładu z funduszy.
- 2. W przypadku gdy wkład z funduszy stanowi pomoc państwa, instytucja zarządzająca upewnia się, że wkład nie został przeznaczony na przeniesienie zgodnie z art. 14 ust. 16 rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014.

Artykuł 61

Specjalne zasady kwalifikowalności w przypadku dotacji

- 1. Wkłady rzeczowe w formie prac, towarów, usług, gruntów i nieruchomości, w przypadku których nie dokonano żadnych płatności potwierdzonych fakturami lub dokumentami o równoważnej wartości dowodowej, mogą stanowić wydatki kwalifikowalne, o ile spełnione są następujące warunki:

- a) wydatki publiczne wypłacane na rzecz operacji obejmującej wkłady rzeczowe nie przekraczają łącznych wydatków kwalifikowanych, z wyłączeniem wkładów rzeczowych, na koniec operacji;
- b) wartość przypisana wkładom rzeczowym nie przekracza kosztów ogólnie przyjętych na danym rynku;
- c) wartość i dostarczenie wkładów rzeczowych mogą być poddane niezależnej ocenie i weryfikacji;
- d) w przypadku udostępnienia gruntu lub nieruchomości można dokonać płatności do celów umowy leasingu o nominalnej rocznej wartości nieprzekraczającej jednej jednostki waluty państwa członkowskiego;
- e) w przypadku wkładów rzeczowych w formie nieodpłatnej pracy wartość takiej pracy jest określana z uwzględnieniem zweryfikowanego czasu poświęconego na pracę i wysokości wynagrodzenia za pracę równoważną.

Wartość gruntu lub nieruchomości, o której mowa w akapicie pierwszym lit. d) niniejszego artykułu, musi być poświadczana przez niezależnego, wykwalifikowanego eksperta lub należycie upoważniony organ urzędowy i nie przekracza limitu ustanowionego w art. 58 ust. 1 lit. b).

2. Koszty amortyzacji, w przypadku których nie dokonano żadnych płatności potwierdzonych fakturami, mogą być uznane za kwalifikowalne, w przypadku gdy spełnione są następujące warunki:
 - a) pozwalają na to zasady kwalifikowalności programu;
 - b) kwota wydatków jest należycie uzasadniona dokumentami potwierdzającymi o wartości dowodowej równoważnej fakturom obejmującym koszty kwalifikowalne, jeżeli kwota ta jest zwracana w formie, o której mowa w art. 48 ust. 1 lit. a);
 - c) koszty odnoszą się wyłącznie do okresu wsparcia dla operacji;
 - d) dotacje publiczne nie zostały wykorzystane na uzyskanie zamortyzowanych aktywów.

Artykuł 62

Specjalne zasady kwalifikowalności dotyczące instrumentów finansowych

1. Wydatki kwalifikowalne w ramach instrumentu finansowego stanowi łączna kwota wkładów wypłaconych z programu lub, w przypadku gwarancji – łączna kwota odpisana zgodnie z uzgodnieniami zawartymi w umowach gwarancyjnych na instrument finansowy w okresie kwalifikowalności, jeżeli kwota ta odpowiada:
 - a) płatnościom na rzecz ostatecznych odbiorców, w przypadku pożyczek, inwestycji kapitałowych i quasi-kapitałowych;
 - b) zasobom odpisanym zgodnie z uzgodnieniami zawartymi w umowach gwarancyjnych, zarówno zaległym, jak i takim, których termin zapadalności już upłynął, w celu pokrycia ewentualnych strat wynikających z żądania wypłaty środków z gwarancji, wyliczonych na podstawie współczynnika mnożnikowego, pokrywających wielokrotność kwoty nowych wypłaconych pożyczek bazowych lub inwestycji kapitałowych lub quasi-kapitałowych na rzecz ostatecznych odbiorców;
 - c) płatnościom na rzecz ostatecznych odbiorców, w przypadku gdy instrumenty finansowe łączone są z innymi wkładami Unii w ramach operacji dotyczącej jednego instrumentu finansowego zgodnie z art. 52 ust. 5;

- d) płatnościom z tytułu opłat za zarządzanie i zwrotom kosztów zarządzania poniesionych przez podmioty wdrażające instrument finansowy.
2. Do celów ust. 1 lit. b) współczynnik mnożnikowy ustala się w drodze ostrożnej oceny *ex ante* ryzyka i uzgadnia się go w odpowiedniej umowie o finansowaniu. Współczynnik mnożnikowy można zmienić, jeśli jest to uzasadnione późniejszymi zmianami warunków rynkowych. Taka zmiana nie ma mocy wstecznej.
3. Do celów ust. 1 lit. d) niniejszego ustępu opłaty za zarządzanie są oparte na realizacji celów. W przypadku gdy podmioty wdrażające fundusz zarządzający lub fundusze szczegółowe zgodnie z art. 53 ust. 3 są wyłaniane w drodze bezpośredniego udzielania zamówienia, do kwoty kosztów zarządzania i wnoszonych do tych podmiotów opłat za zarządzanie, które mogą być zadeklarowane jako wydatki kwalifikowalne, ma zastosowanie próg do 5 % całkowitej kwoty wkładów z programu wypłaconych ostatecznym odbiorcom w formie pożyczek, inwestycji kapitałowych i quasi-kapitałowych lub odpisanych zgodnie z uzgodnieniami zawartymi w umowach gwarancyjnych.
- Próg ten nie ma zastosowania, jeśli podmioty wdrażające instrumenty finansowe wyłania się w drodze przetargu konkurencyjnego zgodnie z obowiązującymi przepisami, a w ramach przetargu konkurencyjnego określono potrzebę wyższych kosztów zarządzania i opłat za zarządzanie.
4. Jeżeli opłaty manipulacyjne lub dowolna ich część są pobierane od ostatecznych odbiorców, nie mogą być deklarowane jako wydatki kwalifikowalne.
5. Wydatki kwalifikowalne zgłoszone zgodnie z ust. 1 nie mogą przekraczać całkowitej kwoty wsparcia z funduszy wypłaconego dla celów określonych w tym ustępie oraz odpowiedniego współfinansowania krajowego.

TYTUŁ VI ZARZĄDZANIE I KONTROLA

ROZDZIAŁ I Ogólne zasady dotyczące zarządzania i kontroli

Artykuł 63 **Obowiązki państw członkowskich**

1. Państwo członkowskie dysponuje systemami zarządzania i kontroli w odniesieniu do realizowanych przez siebie programów zgodnie z niniejszym tytułem oraz zapewnia ich funkcjonowanie zgodnie z zasadą należytego zarządzania finansami i kluczowymi wymogami wymienionymi w załączniku X.
2. Państwa członkowskie zapewniają zgodność z prawem i prawidłowość wydatków ujętych w sprawozdaniu finansowym przedłożonym Komisji i podejmują wszelkie niezbędne działania mające na celu zapobieganie nieprawidłowościom oraz wykrywanie i korygowanie nieprawidłowości, w tym nadużyć finansowych, oraz sporządzają sprawozdania na ten temat.
3. Państwa członkowskie na wniosek Komisji podejmują działania niezbędne do zapewnienia skutecznego funkcjonowania swoich systemów zarządzania i kontroli oraz legalności i prawidłowości wydatków zgłoszonych Komisji. Jeżeli działanie to stanowi audyt, urzędnicy Komisji lub jej upoważnieni przedstawiciele mogą wziąć w nim udział.

4. Państwa członkowskie zapewniają jakość i wiarygodność systemu monitorowania i danych dotyczących wskaźników.
5. Państwa członkowskie muszą posiadać systemy i procedury mające na celu zagwarantowanie, że wszystkie dokumenty wymagane na potrzeby ścieżki audytu, o których mowa w załączniku XI, są przechowywane zgodnie z wymogami określonymi w art. 76.
6. Państwa członkowskie przyjmują rozwiązania mające na celu zapewnienie skutecznego badania skarg dotyczących funduszy. Na wniosek Komisji państwa członkowskie badają skargi złożone do Komisji objęte zakresem programów realizowanych przez te państwa oraz informują Komisję o rezultatach tych badań.

Do celów niniejszego artykułu skargi obejmują wszelkie spory pomiędzy potencjalnymi i wybranymi beneficjentami w odniesieniu do zaproponowanych lub wybranych operacji i spory ze stronami trzecimi dotyczące realizacji programu lub operacji w jego ramach, bez względu na kwalifikację prawną środków odwoławczych ustanowionych na mocy prawa krajowego.

7. Państwa członkowskie dopilnowują, aby wszelka wymiana informacji między beneficjentami a instytucjami programu odbywała się za pomocą systemów elektronicznej wymiany danych zgodnie z załącznikiem XII.

W przypadku programów wspieranych z EFMR, FAM, FBW i IZGW akapit pierwszy stosuje się od dnia 1 stycznia 2023 r.

Akapit pierwszy nie ma zastosowania do programów w ramach art. [4 ust. 1 lit. c) ppkt (vii)] rozporządzenia w sprawie EFS+.

8. Państwa członkowskie dopilnowują, aby wszelka oficjalna wymiana informacji z Komisją była dokonywana za pomocą elektronicznego systemu wymiany danych zgodnie z załącznikiem XIII.
9. Każde państwo członkowskie sporządza, po zatwierdzeniu programu i najpóźniej w chwili złożenia wniosku o płatność końcową za pierwszy rok obrachunkowy i nie później niż dnia 30 czerwca 2023 r., opis systemu zarządzania i kontroli zgodnie ze wzorem zawartym w załączniku XIV. Aktualizuje ono ten opis na bieżąco, by odzwierciedlać wszelkie późniejsze zmiany.
10. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 107 w celu uzupełnienia ust. 2 niniejszego artykułu przez określenie kryteriów określania przypadków nieprawidłowości wymagających zgłaszania i danych podlegających przekazaniu.
11. Komisja przyjmuje akt wykonawczy określający format, który ma być stosowany do celów zgłaszania nieprawidłowości, zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 109 ust. 2, w celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego artykułu.

Artykuł 64

Kompetencje i uprawnienia Komisji

1. Komisja upewnia się, że państwa członkowskie utworzyły systemy zarządzania i kontroli zgodne z niniejszym rozporządzeniem oraz że systemy te funkcjonują skutecznie w okresie realizacji programów. Komisja opracowuje strategię audytu oraz plan audytu oparte na ocenie ryzyka.

Komisja i organy audytowe koordynują swoje plany audytu.

2. Audyty Komisji przeprowadza się do trzech lat kalendarzowych następujących po zatwierdzeniu sprawozdania finansowego, w którym ujęto dany wydatek. Okres ten nie ma zastosowania do operacji, w przypadku których istnieje podejrzenie nadużycia finansowego.
3. Do celów przeprowadzania audytów urzędnicy Komisji lub jej upoważnieni przedstawiciele mają dostęp do wszystkich niezbędnych zapisów, dokumentów i metadanych, niezależnie od formy, w jakiej są one przechowywane, odnoszących się do operacji wspieranych z funduszy lub do systemów zarządzania i kontroli, oraz otrzymują kopie w wymaganej formie.
4. W przypadku audytów na miejscu zastosowanie mają również następujące postanowienia:
 - a) z wyjątkiem pilnych przypadków Komisja zawiadamia instytucję programu o audycie z wyprzedzeniem co najmniej 12 dni roboczych. W takich audytach mogą uczestniczyć urzędnicy lub upoważnieni przedstawiciele państwa członkowskiego;
 - b) w przypadku gdy przepisy krajowe zastrzegają pewne działania dla podmiotów specjalnie wyznaczonych przez przepisy krajowe, urzędnicy Komisji oraz upoważnieni przedstawiciele mają dostęp do uzyskanych w ten sposób informacji bez uszczerbku dla kompetencji sądów krajowych i z pełnym uwzględnieniem praw podstawowych zainteresowanych podmiotów prawnych;
 - c) Komisja przekazuje – nie później niż 3 miesiące od ostatniego dnia audytu – właściwemu organowi państwa członkowskiego wstępne ustalenia audytu w przynajmniej jednym z języków urzędowych Unii;
 - d) Komisja przekazuje sprawozdanie z audytu w przynajmniej jednym z języków urzędowych Unii nie później niż 3 miesiące od daty otrzymania kompletnej odpowiedzi od właściwego organu państwa członkowskiego dotyczącej wstępnych ustaleń audytu.

Komisja może przedłużyć terminy określone w lit. c) i d) o dodatkowe trzy miesiące.

Artykuł 65 ***Instytucje programu***

1. Do celów art. [63 ust. 3] rozporządzenia finansowego, państwo członkowskie wyznacza dla każdego programu instytucję zarządzającą oraz instytucję audytową. Jeżeli państwo członkowskie korzysta z możliwości, o której mowa w art. 66 ust. 2, dana jednostka jest identyfikowana jako instytucja programu. Te same instytucje mogą być odpowiedzialne za więcej niż jeden program.
2. Instytucja audytowa jest organem publicznym, funkcjonalnie niezależnym od podmiotów poddanych audytowi.
3. Instytucja zarządzająca może wyznaczyć jedną lub większą liczbę instytucji pośredniczących do pełnienia niektórych zadań na jej odpowiedzialność. Uzgodnienia pomiędzy instytucją zarządzającą i instytucjami pośredniczącymi są ujęte na piśmie.
4. Państwa członkowskie zapewniają, że zasady rozdziału funkcji pomiędzy instytucjami programu i w obrębie instytucji programu są przestrzegane.
5. Podmiot wdrażający współfinansowanie z programu, o którym mowa w art. [11] rozporządzenia UE (...) [w sprawie zasad dotyczących uczestnictwa w programie „Horyzont Europa”], jest uznawany przez instytucję zarządzającą za instytucję pośredniczącą danego programu zgodnie z ust. 3.

ROZDZIAŁ II

Standardowe systemy zarządzania i kontroli

Artykuł 66

Funkcje instytucji zarządzającej

1. Instytucja zarządzająca odpowiada za zarządzanie programem prowadzone z myślą o osiągnięciu celów programu. W szczególności pełni ona następujące funkcje:
 - a) wybór operacji zgodnie z art. 67;
 - b) prowadzenie zadań związanych z zarządzaniem programem zgodnie z art. 68;
 - c) wspieranie działań komitetu monitorującego zgodnie z art. 69;
 - d) prowadzenie nadzoru instytucji pośredniczących;
 - e) rejestracja i przechowywanie danych w systemie elektronicznym, dotyczących każdej operacji, niezbędnych do monitorowania, oceny, zarządzania finansowego, weryfikacji i audytów, a także zapewnianie bezpieczeństwa, integralności i poufności danych oraz uwierzytelnianie użytkowników.
2. Państwo członkowskie może powierzyć prowadzenie zadań w zakresie rachunkowości, o których mowa w art. 70, instytucji zarządzającej lub innemu organowi.
3. W przypadku programów objętych wsparciem z FAM oraz FBW i IZGW zadania w zakresie rachunkowości prowadzone są przez instytucję zarządzającą lub na jej odpowiedzialność.
4. Komisja przyjmuje akt wykonawczy zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 109 ust. 2, w celu zapewnienia jednolitych warunków w odniesieniu do danych elektronicznych, o których mowa w ust. 1 lit. e) i które mają być rejestrowane i przechowywane. Ten akt wykonawczy jest przyjmowany zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 109 ust. 2.

Artykuł 67

Wybór operacji przez instytucję zarządzającą

1. W celu wyboru operacji instytucja zarządzająca określa i stosuje kryteria i procedury, które są niedyskryminacyjne, przejrzyste, gwarantują równouprawnienie płci i uwzględnienie postanowień Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, jak również zasady zrównoważonego rozwoju oraz unijnej polityki w dziedzinie środowiska naturalnego zgodnie z art. 11 i art. 191 ust. 1 TFUE.

Kryteria i procedury zapewniają priorytetowe traktowanie operacji, które maksymalizują wkład funduszy unijnych w realizację celów programu.
2. Na wniosek Komisji instytucja zarządzająca konsultuje się z Komisją i uwzględnia jej uwagi przed przekazaniem wstępnych kryteriów kwalifikacji komitetowi monitorującemu oraz przed wszystkimi późniejszymi zmianami tych kryteriów.
3. Podczas wyboru operacji instytucja zarządzająca:
 - a) zapewnia, że wybrane operacje są zgodne z programem i skutecznie przyczyniały się do realizacji jego celów szczegółowych;
 - b) zapewnia, że wybrane operacje są spójne z odpowiednimi strategiami i dokumentami dotyczącymi planowania ustanowionymi w celu spełnienia warunków podstawowych;

- c) zapewnia, że wybrane operacje stanowią najkorzystniejszą relację między kwotą wsparcia, podejmowanymi działaniami i osiąganymi celami;
 - d) sprawdza, czy beneficjent posiada niezbędne środki i mechanizmy finansowe, aby pokryć koszty operacji i utrzymania;
 - e) zapewnia, że wybrane operacje objęte zakresem stosowania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE⁴⁸ podlegają ocenie oddziaływania na środowisko lub procedurze przeglądu, na podstawie wymogów tej dyrektywy, zmienionej dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/52/UE⁴⁹;
 - f) upewnia się, że jeżeli operacje rozpoczęły się przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie do instytucji zarządzającej, przestrzegano obowiązujących przepisów;
 - g) zapewnia, że wybrane operacje wchodzą w zakres odpowiedniego funduszu i są przypisane do danego rodzaju interwencji lub obszaru do wsparcia z EFMR;
 - h) zapewnia, że operacje nie obejmują działań, które stanowiły część operacji podlegającej przeniesieniu zgodnie z art. 60 lub które stanowiłyby przeniesienie działalności produkcyjnej zgodnie z art. 59 ust. 1 lit. a);
 - i) zapewnia, że wybranych operacji nie dotyczy uzasadniona opinia Komisji w sprawie naruszenia na mocy art. 258 TFUE, która to opinia kwestionuje legalność i prawidłowość wydatków lub realizacji operacji;
 - j) zapewnia, że inwestycje w infrastrukturę o oczekiwanym okresie żywotności co najmniej pięciu lat obejmują kwestie uodpornienia na klimat.
4. Instytucja zarządzająca gwarantuje, że beneficjent otrzymał dokument określający warunki wsparcia dla każdej operacji, w tym szczegółowe wymagania dotyczące produktów lub usług, które mają być dostarczone, plan finansowania, termin wykonania operacji oraz, w stosownych przypadkach, metodę, którą należy stosować do określania kosztów operacji, oraz warunki płatności dotacji.
5. W przypadku operacji, które otrzymały certyfikat „Pieczęć doskonałości”, lub operacji wybranych w ramach programu współfinansowanego z programu „Horyzont Europa” instytucja zarządzająca może podjąć decyzję o przyznaniu bezpośredniego wsparcia z EFRR lub EFS+, pod warunkiem że takie operacje są zgodne z celami programu.
- Zastosowanie mają stawki współfinansowania instrumentu posiadającego certyfikat „Pieczęć doskonałości” lub współfinansowania z programu, ustanowione w dokumencie, o którym mowa w ust. 4.
6. Kiedy instytucja zarządzająca dokonuje wyboru operacji o znaczeniu strategicznym, informuje ona o tym bezzwłocznie Komisję i przedstawia Komisji wszelkie istotne informacje na temat tej operacji.

Artykuł 68

Zarządzanie programem przez instytucję zarządzającą

1. Instytucja zarządzająca:

⁴⁸ Dyrektywa 2011/92/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz.U. L 26 z 28.1.2012, s. 1).

⁴⁹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/52/UE z dnia 16 kwietnia 2014 r. zmieniająca dyrektywę 2011/92/UE w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz.U. L 124 z 25.4.2014, s. 1).

- a) przeprowadza kontrole zarządcze w celu sprawdzenia, czy współfinansowane produkty i usługi zostały dostarczone, czy operacja spełnia obowiązujące przepisy, wymagania programu i warunki wsparcia operacji oraz:
 - (i) jeżeli koszty mają zostać zwrócone zgodnie z art. 48 ust. 1 lit. a) – weryfikuje, czy kwota wydatków deklarowanych przez beneficjentów w odniesieniu do tych kosztów została wypłacona oraz czy beneficjenci prowadzą oddzielne zapisy księgowe dla wszystkich transakcji związanych z operacją;
 - (ii) jeżeli koszty mają zostać zwrócone zgodnie z art. 48 ust. 1 lit. b), c) i d) – weryfikuje, czy spełniono warunki zwrotu wydatków beneficjentowi;
- b) zapewnia, z zastrzeżeniem dostępności finansowania, że beneficjent otrzymał należną kwotę w całości i nie później niż 90 dni od dnia przedłożenia wniosku o płatność;
- c) posiada skuteczne i proporcjonalne środki i procedury zwalczania nadużyć finansowych, uwzględniające stwierdzone rodzaje ryzyka;
- d) zapobiega nieprawidłowościom, wykrywa je i usuwa;
- e) potwierdza, że wydatki ujęte w sprawozdaniu finansowym są zgodne z prawem i prawidłowe;
- f) sporządza deklarację zarządczą zgodnie ze wzorem określonym w załączniku XV;
- g) dostarcza prognozy kwoty wniosków o płatność, które zostaną przedłożone w odniesieniu do bieżącego i kolejnego roku kalendarzowego do dnia 31 stycznia i 31 lipca, zgodnie z załącznikiem VII.

W przypadku akapitu pierwszego lit. b) nie potrąca się ani nie wstrzymuje żadnych kwot ani też nie nakłada się żadnych opłat szczególnych lub innych opłat o równoważnym skutku, które powodowałyby zmniejszenie kwot wypłacanych beneficjentom.

W przypadku operacji PPP instytucja zarządzająca dokonuje płatności na rachunek powierniczy założony w tym celu na rzecz beneficjenta do użytku zgodnie z umową PPP.

2. Kontrola zarządcza, o której mowa w ust. 1 lit. a), opiera się na analizie ryzyka i jest proporcjonalna do zidentyfikowanych zagrożeń określonych w strategii zarządzania ryzykiem.
Kontrole zarządcze obejmują kontrole administracyjne w odniesieniu do każdego wniosku o płatność przedłożonego przez beneficjentów oraz kontrole na miejscu przeprowadzone w odniesieniu do operacji. Kontrole muszą zostać przeprowadzone najpóźniej przed przygotowaniem sprawozdań finansowych zgodnie z art. 92.
3. W przypadku gdy instytucja zarządzająca jest również beneficjentem programu, rozwiązania dotyczące kontroli zarządczych zapewniają rozdzielenie funkcji.
4. Na zasadzie odstępstwa od ust. 2 w rozporządzeniu w sprawie EWT można ustanowić szczegółowe zasady dotyczące kontroli zarządczych mające zastosowanie do programów Interreg.

Artykuł 69

Wspieranie prac komitetu monitorującego przez instytucję zarządzającą

Instytucja zarządzająca:

- a) dostarcza w odpowiednim czasie komitetowi monitorującemu wszelkich informacji niezbędnych mu do wykonywania jego zadań;

- b) zapewnia dalsze działania w związku z decyzjami i zaleceniami komitetu monitorującego.

Artykuł 70 Zadania w zakresie rachunkowości

1. Zadania w zakresie rachunkowości obejmują:
 - a) sporządzanie wniosków o płatności i przedkładanie ich Komisji zgodnie z art. 85 i art. 86;
 - b) sporządzanie sprawozdania finansowego zgodnie z art. 92 oraz prowadzenie rejestru wszystkich elementów sprawozdania finansowego w systemie elektronicznym;
 - c) przeliczanie kwoty wydatków poniesionych w innej walucie na euro z wykorzystaniem miesięcznego obrachunkowego kursu wymiany stosowanego przez Komisję w miesiącu, w którym wydatki zostały zarejestrowane w systemie rachunkowości organu odpowiedzialnego za wykonywanie zadań określonych w niniejszym artykule.
2. Zadania w zakresie rachunkowości nie obejmują kontroli na szczeblu beneficjentów.
3. W drodze odstępstwa od ust. 1 lit. c) w rozporządzeniu w sprawie EWT można ustanowić inną metodę przeliczania kwoty wydatków poniesionych w innej walucie na euro.

Artykuł 71

Funkcje instytucji audytowej

1. Instytucja audytowa jest odpowiedzialna za przeprowadzanie audytu systemów, audytu operacji oraz audytu sprawozdań finansowych w celu dostarczenia Komisji niezależnego poświadczenia dotyczącego skutecznego funkcjonowania systemów zarządzania i kontroli oraz legalności i prawidłowości wydatków ujętych w sprawozdaniu finansowym przedłożonym Komisji.
2. Prace audytowe prowadzone są zgodnie z uznanymi międzynarodowymi standardami audytu.
3. Instytucja audytowa sporządza i przekazuje Komisji:
 - a) roczną opinię z audytu zgodnie z art. [63 ust. 7] rozporządzenia finansowego, zgodnie ze wzorem określonym w załączniku XVI oraz w oparciu o przeprowadzone prace audytowe, obejmujące trzy odrębne elementy:
 - (i) kompletność, prawdziwość i dokładność sprawozdania finansowego,
 - (ii) zgodność z prawem i prawidłowość wydatków ujętych w sprawozdaniu finansowym przedkładanym Komisji;
 - (iii) skuteczne stosowanie systemu zarządzania i kontroli;
 - b) roczne sprawozdanie z kontroli spełniające wymogi przewidziane w art. [63 ust.5 lit. b)] rozporządzenia finansowego, zgodnie ze wzorem określonym w załączniku XVII, oraz towarzyszące opinii z audytu, o której mowa w lit. a), przedstawiające podsumowanie ustaleń, w tym analizę charakteru i zakresu stwierdzonych błędów i braków w systemach, a także proponowane i zrealizowane działania naprawcze oraz ostateczny łączny poziom błędu oraz poziom błędu resztowego w odniesieniu do wydatków ujętych w sprawozdaniu finansowym przedłożonym Komisji.
4. W przypadku programów zgrupowanych na potrzeby audytów operacji zgodnie z art. 73 ust. 2 informacje wymagane na mocy ust. 3 lit. b) można zebrać w jednym sprawozdaniu.

Jeżeli instytucja audytowa korzysta z tej opcji w przypadku programów objętych wsparciem z FAM, FBW i IZGW, informacje wymagane na mocy ust. 3 lit. b) zgłasza się w podziale na fundusz.

5. Instytucja audytowa przekazuje Komisji sprawozdania z audytu systemu niezwłocznie po przeprowadzeniu postępowania kontradyktoryjnego z odpowiednimi jednostkami poddanymi audytowi.
6. Komisja i instytucje audytowe spotykają się w regularnych odstępach czasu i przynajmniej raz w roku, o ile nie uzgodniono inaczej, w celu zbadania strategii audytu, rocznego sprawozdania z kontroli, opinii z audytu, koordynacji planów i metod audytowych oraz wymiany poglądów na temat kwestii związanych z poprawą funkcjonowania systemów zarządzania i kontroli.

Artykuł 72 **Strategia audytu**

1. Instytucja audytowa przygotowuje strategię audytu w oparciu o ocenę ryzyka, biorąc pod uwagę opis systemu zarządzania i kontroli określony w art. 63 ust. 9, obejmującą audyty systemu i audyty operacji. Strategia audytu przewiduje audyty systemu nowych instytucji zarządzających oraz organów odpowiadających za zadania w zakresie rachunkowości w ciągu dziewięciu miesięcy po zakończeniu ich pierwszego roku działalności. Strategię audytu sporządza się zgodnie ze wzorem umieszczonym w załączniku XVIII i aktualizuje co roku po pierwszym rocznym sprawozdaniu z kontroli oraz opinii z audytu przekazanych Komisji. Strategia ta może dotyczyć jednego lub większej liczby programów.
2. Strategia audytu jest przedkładana Komisji na jej wniosek.

Artykuł 73 **Audyty operacji**

1. Audyty operacji dotyczą wydatków zadeklarowanych Komisji w roku obrachunkowym na podstawie próby. Próba ta być reprezentatywna i oparta o statystyczne metody doboru próby.
2. W przypadku gdy populacja obejmuje mniej niż 300 jednostek próby, można zastosować niestatystyczną metodę doboru próby na podstawie profesjonalnej oceny instytucji audytowej. W takich przypadkach wielkość próby musi być wystarczająca do tego, aby instytucja audytowa sporządziła ważną opinię z audytu. Niestatystyczna metoda doboru próby obejmuje minimum 10 % wybranych losowo jednostek próby w populacji w danym roku obrachunkowym.

Próba statystyczna może obejmować jeden lub większą liczbę programów otrzymujących wsparcie z EFRR, Funduszu Spójności i EFS+ oraz –z zastosowaniem stratyfikacji w odpowiednich przypadkach – jeden bądź większą liczbę okresów programowania na podstawie profesjonalnej oceny instytucji audytowej.

Próba operacji wspieranych z FAM, FBW i IZGW oraz EFMR obejmuje operacje wspierane osobno z każdego funduszu.

3. Audyty operacji obejmują weryfikację na miejscu fizycznej realizacji operacji wyłącznie jeśli jest to wymagane w odniesieniu do danego typu operacji.

Rozporządzenie w sprawie EFS+ może określać szczegółowe przepisy dotyczące programów przewidzianych w art. [4 ust. 1 lit. c) ppkt (vii)] rozporządzenia w sprawie EFS+.

4. Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktu delegowanego zgodnie z art. 107 w celu uzupełnienia niniejszego artykułu przez określenie standardowej gotowej metody doboru próby i stosownych procedur w odniesieniu do jednego lub wielu okresów programowania.

Artykuł 74

Uregulowania dotyczące pojedynczego audytu

1. Podczas przeprowadzania audytu Komisja i instytucje audytowe należycie uwzględniają zasady pojedynczego audytu i proporcjonalności w odniesieniu do poziomu ryzyka dla budżetu Unii. Unikają one powielania audytów tych samych wydatków zadeklarowanych Komisji w celu zminimalizowania kosztów kontroli zarządczych i audytów i zmniejszenia obciążenia administracyjnego beneficjentów.

Komisja i instytucje audytowe wykorzystują w pierwszej kolejności wszelkie informacje i dokumentację dostępne w systemie elektronicznym, o którym mowa w art. 66 ust. 1 lit. e), w tym wyniki kontroli zarządczych, i wnioskuje o przekazanie dodatkowych dokumentów i dowodów audytowych od beneficjentów wyłącznie w przypadku, gdy na podstawie profesjonalnego osądu Komisji i instytucji audytowych jest to niezbędne w celu wsparcia rzetelnych wniosków z audytu.

2. W odniesieniu do programów, w przypadku których Komisja stwierdzi, że opinia instytucji audytowej jest wiarygodna, a dane państwo członkowskie bierze udział we wzmocnionej współpracy w zakresie Prokuratury Europejskiej, audyty prowadzone przez Komisję ograniczają się do kontroli prac instytucji audytowej.
3. Operacje, w przypadku których łączne wydatki kwalifikowalne nie przekraczają 400 000 EUR w przypadku EFRR i Funduszu Spójności, 300 000 EUR w przypadku EFS+ lub 200 000 EUR w przypadku EFMR, FAM, FBW oraz IZGW, nie podlegają więcej niż jednemu audytowi przeprowadzonemu przez instytucję audytową albo Komisję przed przedłożeniem sprawozdania finansowego za rok obrachunkowy, w którym operacja została zakończona.

Inne operacje nie podlegają więcej niż jednemu audytowi na rok obrachunkowy przeprowadzanemu przez instytucję audytową albo Komisję przed przedłożeniem sprawozdania finansowego za rok obrachunkowy, w którym operacja została zakończona. Jeśli w danym roku kontrolę przeprowadzał Trybunał Obrachunkowy, operacje nie podlegają w tym roku audytowi przeprowadzanemu przez Komisję ani instytucję audytową, pod warunkiem że rezultaty kontroli przeprowadzonej przez Trybunał Obrachunkowy dla tych operacji mogą być wykorzystane przez instytucję audytową lub Komisję na potrzeby realizacji właściwych im zadań.

4. Niezależnie od przepisów ust. 3 każda operacja może podlegać więcej niż jednemu audytowi, jeżeli instytucja audytowa stwierdzi – na podstawie swojego profesjonalnego osądu – że sporządzenie ważnej opinii z audytu nie jest możliwe.
5. Ust. 2 i 3 nie mają zastosowania w przypadkach, gdy:
 - a) istnieje szczególne ryzyko wystąpienia nieprawidłowości lub nadużyć finansowych;
 - b) konieczne jest ponowne przeprowadzenie prac instytucji audytowej w celu uzyskania pewności co do jej skutecznego funkcjonowania;
 - c) istnieją dowody wskazujące na poważne uchybienie w pracy instytucji audytowej.

Artykuł 75

Kontrola zarządcza i audyty instrumentów finansowych

1. Instytucja zarządzająca przeprowadza kontrole zarządcze na miejscu zgodnie z art. 68 ust. 1 wyłącznie na poziomie instytucji wdrażających instrument finansowy, a w kontekście funduszy gwarancyjnych na poziomie jednostek udzielających nowych pożyczek bazowych.
2. Instytucja zarządzająca nie przeprowadza kontroli zarządczych na szczeblu Europejskiego Banku Inwestycyjnego („EBI”) ani innych międzynarodowych instytucji finansowych, w których państwo członkowskie posiada akcje lub udziały.
EBI lub inne międzynarodowe instytucje finansowe, w których państwo członkowskie posiada akcje lub udziały, przekazują jednak instytucji zarządzającej sprawozdania z kontroli dotyczące wniosków o płatność.
3. Instytucja audytowa przeprowadza audyty systemu i audyty operacji zgodnie z artykułami 71, 73 lub art. 77 na poziomie instytucji wdrażających instrument finansowy, a w kontekście funduszy gwarancyjnych na poziomie jednostek udzielających nowych pożyczek bazowych.
4. Instytucja audytowa nie przeprowadza kontroli na szczeblu EBI ani innych międzynarodowych instytucji finansowych, w których państwo członkowskie posiada akcje lub udziały, w odniesieniu do instrumentów finansowych wdrażanych przez te podmioty.
EBI lub inne międzynarodowe instytucje finansowe, w których państwo członkowskie posiada akcje lub udziały, przekazują jednak Komisji i instytucji audytowej pod koniec każdego roku kalendarzowego roczne sprawozdanie z audytu sporządzone przez audytorów zewnętrznych. Sprawozdanie to obejmuje elementy, o których mowa w załączniku XVII.
5. EBI lub inne międzynarodowe instytucje finansowe przekazują instytucjom programu wszelkie niezbędne dokumenty umożliwiające im wywiązywanie się z nałożonych na nie obowiązków.

Artykuł 76

Dostępność dokumentów

1. Bez uszczerbku dla zasad pomocy państwa instytucja zarządzająca zapewnia, że wszystkie dokumenty uzupełniające dotyczące działań wspieranych z funduszy utrzymywane są na odpowiednim poziomie na okres pięciu lat od dnia 31 grudnia tego roku, w którym instytucja zarządzająca dokonała ostatniej płatności na rzecz beneficjenta.
2. Ten okres może zostać przerwany w przypadku wszczęcia postępowania prawnego albo na należycie uzasadniony wniosek Komisji.

ROZDZIAŁ III

Wiarygodność krajowych systemów zarządzania

Artykuł 77

Udoskonalone proporcjonalne rozwiązania

Państwo członkowskie może zastosować poniższe udoskonalone proporcjonalne rozwiązania dotyczące systemu zarządzania i kontroli danego programu, jeżeli spełnione są warunki określone w art. 78:

- a) w drodze odstępstwa od art. 68 ust. 1 lit. a) i 68 ust. 2 instytucja zarządzająca może stosować jedynie krajowe procedury przeprowadzania kontroli zarządczych;

- b) w drodze odstępstwa od art. 73 ust. 1 oraz 3, instytucja audytowa może ograniczyć działania audytowe do statystycznej próby 30 jednostek próby w odniesieniu do programu lub grupy programów;
- c) Komisja ogranicza swoje własne audyty do dokonania przeglądu prac instytucji audytowej przez ich ponowne przeprowadzenie wyłącznie na szczeblu tej instytucji, chyba że dostępne informacje wskazują na poważne uchybienie w pracy instytucji audytowej.

Do celów lit. b), w przypadku gdy populacja obejmuje mniej niż 300 jednostek próby, instytucja audytowa może zastosować metody niestatystycznego doboru próby zgodnie z art. 73 ust. 2.

Artykuł 78

Warunki stosowania udoskonalonych proporcjonalnych rozwiązań

1. Państwo członkowskie może zastosować udoskonalone proporcjonalne rozwiązania określone w art. 77 w każdym momencie okresu programowania, jeżeli Komisja potwierdziła w swoich rocznych sprawozdaniach z działalności sporządzonych w ciągu ostatnich dwóch lat poprzedzających decyzję podjętą przez państwo członkowskie w celu zastosowania niniejszego artykułu, że system zarządzania i kontroli programu funkcjonuje skutecznie, a całkowity poziom błędów jest niższy niż 2 %. Przy ocenie skuteczności funkcjonowania systemu zarządzania i kontroli programu Komisja bierze pod uwagę udział zainteresowanego państwa członkowskiego we wzmocnionej współpracy w zakresie Prokuratury Europejskiej.
Jeżeli państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z tej możliwości, powiadamia Komisję o stosowaniu proporcjonalnych rozwiązań określonych w art. 77, które mają zastosowanie od początku kolejnego roku obrachunkowego.
2. Na początku okresu programowania państwo członkowskie może stosować rozwiązania, o których mowa w art. 77, pod warunkiem, że spełniono warunki określone w ust. 1 niniejszego artykułu w odniesieniu do podobnego programu realizowanego w latach 2014–2020 oraz w przypadku gdy rozwiązania w zakresie zarządzania i kontroli ustanowione dla programu na lata 2021–2027 opierają się w dużej mierze na tych odnoszących się do poprzedniego programu. W takich przypadkach udoskonalone proporcjonalne rozwiązania mają zastosowanie od początku programu.
3. Państwo członkowskie ustanawia lub odpowiednio aktualizuje opis systemu zarządzania i kontroli oraz strategii audytu, o których mowa w art. 63 ust. 9 i art. 72.

Artykuł 79

Dostosowania podczas okresu programowania

1. W przypadku gdy Komisja lub instytucja audytowa stwierdza, na podstawie przeprowadzonych audytów oraz rocznego sprawozdania z kontroli, że warunki określone w art. 78 nie są spełnione, Komisja zwraca się do instytucji audytowej o przeprowadzenie dodatkowych prac audytowych zgodnie z art. 63 ust. 3 i podjęcie działań naprawczych.
2. W przypadku gdy kolejne roczne sprawozdania z kontroli potwierdzają, że warunki nie są spełnione, co ogranicza stopień pewności dla Komisji dotyczący prawidłowego funkcjonowania systemów zarządzania i kontroli oraz zgodności z prawem i prawidłowości wydatków, Komisja zwraca się do instytucji audytowej z wnioskiem o przeprowadzenie audytów systemów.
3. Komisja może, po umożliwieniu państwu członkowskiemu przedstawienia uwag, poinformować to państwo członkowskie, że udoskonalone proporcjonalne rozwiązania określone w art. 77 nie mają dłużej zastosowania.

TYTUŁ VII
ZARZĄDZANIE FINANSAMI, PRZEDKLADANIE I ANALIZA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH
I KOREKTY FINANSOWE

ROZDZIAŁ I
Zarządzanie finansami

SEKCJA I
OGÓLNE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Artykuł 80
Zobowiązania budżetowe

1. Decyzja w sprawie zatwierdzenia programu zgodnie z art. 18 stanowi decyzję w sprawie finansowania w rozumieniu [art. 110 ust. 3] rozporządzenia finansowego, a powiadomienie zainteresowanego państwa członkowskiego o tej decyzji – zobowiązanie prawne.
W decyzji zostaje określony wkład Unii w podziale na fundusz i rok.
2. Zobowiązania budżetowe Unii w odniesieniu do każdego programu są podejmowane przez Komisję w ratach rocznych dla każdego funduszu w okresie od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2027 r.
3. Na zasadzie odstępstwa od przepisów art. 111 ust. 2 rozporządzenia finansowego zobowiązania budżetowe odnoszące się do pierwszej raty następują po przyjęciu programu przez Komisję.

Artykuł 81
Stosowanie euro

Wszelkie kwoty określone w programach, zgłaszane lub deklarowane Komisji przez państwa członkowskie, są denominowane w euro.

Artykuł 82
Zwrot środków

1. Zwrotu wszelkich środków należnych do budżetu Unii dokonuje się przed terminem płatności wskazanym w nakazie odzyskania środków sporządzonym zgodnie z [art. 98 rozporządzenia finansowego]. Termin płatności przypada na ostatni dzień drugiego miesiąca po dacie sporządzenia nakazu.
2. Wszelkie opóźnienia w zwrocie środków powodują naliczanie odsetek z tytułu zaległych płatności, poczynwszy od terminu płatności do dnia faktycznego dokonania płatności. Stopa takich odsetek wynosi półtora punktu procentowego powyżej stopy stosowanej przez Europejski Bank Centralny w jego głównych operacjach refinansowych w pierwszym dniu roboczym miesiąca, w którym przypada termin płatności.

SEKCJA II

ZASADY DOKONYWANIA PŁATNOŚCI NA RZECZ PAŃSTW CZŁONKOWSKICH

Artykuł 83 **Rodzaje płatności**

Płatności dokonuje się w formie płatności zaliczkowych, płatności okresowych oraz płatności salda sprawozdania finansowego dla danego roku obrachunkowego.

Artykuł 84 **Płatności zaliczkowe**

1. Komisja dokonuje płatności zaliczkowych na podstawie łącznego wsparcia z funduszy określonego w decyzji w sprawie zatwierdzenia programu zgodnie z art. 17 ust. 3 lit. f) ppkt (i).
2. Płatności zaliczkowe w odniesieniu do każdego funduszu są wypłacane w postaci rocznych rat przed dniem 1 lipca każdego roku, z zastrzeżeniem dostępności środków, zgodnie z tym, co następuje:
 - a) 2021: 0,5 %;
 - b) 2022: 0,5 %;
 - c) 2023: 0,5 %;
 - d) 2024: 0,5 %;
 - e) 2025: 0,5 %;
 - f) 2026: 0,5 %

Jeżeli program jest przyjmowany po dniu 1 lipca 2021 r., wcześniejsze raty są wypłacane w roku, w którym przyjęto program.
3. Na zasadzie odstępstwa od ust. 2 szczegółowe zasady dotyczące płatności zaliczkowych w przypadku programów Interreg zostają określone w rozporządzeniu w sprawie EWT.
4. Kwota wypłacona w ramach płatności zaliczkowych zostaje rozliczona w sprawozdaniach finansowych Komisji nie później niż w ostatnim roku obrachunkowym.
5. Wszystkie odsetki narosłe od płatności zaliczkowych wykorzystuje się na dany program w ten sam sposób, co środki z funduszy, i uwzględnia w sprawozdaniach finansowych w ostatnim roku obrachunkowym.

Artykuł 85 **Wnioski o płatność**

1. Państwo członkowskie składa maksymalnie cztery wnioski o płatność na program, na fundusz i na rok obrachunkowy. Każdego roku terminy składania poszczególnych wniosków o płatność są następujące: 30 kwietnia, 31 lipca, 31 października i 26 grudnia.

Ostatni wniosek o płatność złożony najpóźniej dnia 31 lipca uznaje się za ostatni wniosek o płatność w rok obrachunkowy, który zakończył się w dniu 30 czerwca.
2. Wnioski o płatność uznaje się za dopuszczalne, jeśli przedłożony został najbardziej aktualny pakiet dokumentów dotyczących poświadczenia wiarygodności.

3. Wnioski o płatność należy składać do Komisji zgodnie ze wzorem przedstawionym w załączniku XIX; we wnioskach należy uwzględnić, w odniesieniu do każdego priorytetu i każdej kategorii regionu:
 - a) łączną kwotę kwalifikowalnych wydatków poniesionych przez beneficjentów i opłaconych w ramach realizowanych operacji, ujętą w systemie księgowym instytucji wykonującej zadania w zakresie rachunkowości;
 - b) kwotę przeznaczoną na pomoc techniczną obliczoną zgodnie z art. 31 ust. 2;
 - c) łączną kwotę wkładu publicznego, który wpłacono lub który ma zostać wpłacony, ujętą w systemie księgowym instytucji wykonującej zadania w zakresie rachunkowości.
4. Na zasadzie odstępstwa od ust. 3 lit. a) zastosowanie ma, co następuje:
 - a) w przypadku gdy wkład Unii jest wnoszony na mocy art. 46 lit. a), kwotami wyszczególnionymi we wniosku o płatność są kwoty uzasadnione osiągnięciem postępów w spełnianiu warunków lub osiągnięciem rezultatów, zgodnie z decyzją, o której mowa w art. 89 ust. 2);
 - b) w przypadku gdy wkład Unii jest wnoszony na mocy art. 46 lit. c), d) i e), kwotami wyszczególnionymi we wniosku o płatność są kwoty określone zgodnie z decyzją, o której mowa w art. 88 ust. 3);
 - c) dla takich form dotacji, jakie wymieniono w art. 48 ust. 1 lit. b), c) i d), kwotami wyszczególnionymi we wniosku o płatność są koszty obliczone na mającej zastosowanie podstawie.
5. Na zasadzie odstępstwa od ust. 3 lit. c) w przypadku programów pomocy objętych przepisami art. 107 TFUE wkład publiczny odpowiadający wydatkom wyszczególnionym we wniosku o płatność musi zostać uprzednio wypłacony beneficjentom przez podmiot udzielający pomocy.

Artykuł 86

Konkretne elementy dotyczące instrumentów finansowych we wnioskach o płatność

1. Jeśli instrumenty finansowe są wdrażane zgodnie z art. 53 ust. 2, wnioski o płatności przedłożone na mocy załącznika XIX obejmują łączną kwotę wypłaconą lub, w przypadku gwarancji, kwoty zadeklarowane zgodnie z ustaleniami w umowach gwarancyjnych przez instytucję zarządzającą na rzecz ostatecznych odbiorców, o których mowa w art. 62 ust. 1 lit. a), b) i c).
2. Jeśli instrumenty finansowe są wdrażane na mocy art. 53 ust. 3, wnioski o płatność, które obejmują wydatki na instrumenty finansowe, przedkłada się zgodnie z następującymi warunkami:
 - a) kwota uwzględniona w pierwszym wniosku o płatność musi zostać uprzednio wypłacona na rzecz instrumentów finansowych i może stanowić do 25 % łącznej kwoty wkładów z programu przeznaczonych na instrumenty finansowe na mocy odnośnej umowy o finansowaniu, zgodnie z danym priorytetem i kategorią regionu, w stosownych przypadkach;
 - b) kwota uwzględniona w kolejnych wnioskach o płatność przedłożonych w okresie kwalifikowalności obejmuje wydatki kwalifikowalne, o których mowa w art. 62 ust. 1.
3. Kwota uwzględniona w pierwszym wniosku o płatność, o której mowa w ust. 2 lit. a), zostaje rozliczona w sprawozdaniach finansowych Komisji nie później niż w ostatnim roku obrachunkowym.

Ujawnia się ją oddzielnie we wnioskach o płatność.

Artykuł 87

Wspólne zasady dotyczące płatności

1. Z zastrzeżeniem dostępności środków Komisja dokonuje płatności okresowych nie później niż 60 dni od daty otrzymania przez Komisję wniosku o płatność.
2. Każdą płatność przypisuje się do najwcześniej otwartego zobowiązania budżetowego funduszu i kategorii regionu, których to dotyczy. Komisja refunduje jako płatności okresowe 90 % kwot uwzględnionych we wniosku o płatność, co wynika z zastosowania stopy współfinansowania dla każdego priorytetu do całkowitych wydatków kwalifikowanych lub do wkładu publicznego, w stosownych przypadkach. Komisja określa kwoty pozostające do refundacji lub do odzyskania, obliczając saldo sprawozdania finansowego zgodnie z art. 94.
3. Wsparcie z funduszy na rzecz priorytetu w postaci płatności okresowych nie przewyższa kwoty wsparcia z funduszy na rzecz priorytetu określonego w decyzji Komisji w sprawie zatwierdzenia programu.
4. Jeśli wkład Unii przyjmuje formę określoną w art. 46 lit. a) lub jeśli dotacje mają formę wymienioną w art. 48 ust. 1 lit. b), c) i d), Komisja nie wypłaca kwoty wyższej niż kwota, o którą zwróciło się państwo członkowskie.
5. Dodatkowo wsparcie z funduszy na rzecz priorytetu w postaci płatności salda ostatniego roku obrachunkowego nie może przekroczyć żadnej z następujących kwot:
 - a) wkładu publicznego zadeklarowanego we wnioskach o płatność;
 - b) wsparcia z funduszy wypłaconego na rzecz beneficjentów;
 - c) kwoty, o którą zwróciło się państwo członkowskie.
6. Na wniosek państwa członkowskiego płatności okresowe mogą zostać zwiększone o 10 % powyżej stopy współfinansowania mającej zastosowanie do każdego priorytetu w ramach funduszy, jeśli państwo członkowskie spełni jeden z następujących warunków po [dacie przyjęcia niniejszego rozporządzenia]:
 - a) państwo członkowskie otrzymuje pożyczkę od Unii na podstawie rozporządzenia Rady (UE) nr 407/2010;
 - b) państwo członkowskie otrzymuje średnioterminową pomoc finansową w ramach EMS, zgodnie z ustaleniami zawartymi w Porozumieniu ustanawiającym EMS z dnia 2 lutego 2012 r. lub jak określono w rozporządzeniu Rady (WE) nr 332/2002⁵⁰, pod warunkiem wdrożenia programu dostosowań makroekonomicznych;
 - c) pomoc finansowa jest udostępniana danemu państwu członkowskiemu pod warunkiem wdrożenia programu dostosowań makroekonomicznych zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 472/2013⁵¹.

Zwiększona stopa, która nie może przekroczyć 100 %, ma zastosowanie do wniosków o płatność do końca roku kalendarzowego, w którym zakończono świadczenie odnośnej pomocy finansowej.

⁵⁰ Rozporządzenie Rady (WE) nr 332/2002 z dnia 18 lutego 2002 r. ustanawiające instrument średnioterminowej pomocy finansowej dla bilansów płatniczych państw członkowskich (Dz.U. L 53 z 23.2.2002, s. 1).

⁵¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 472/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru gospodarczego i budżetowego nad państwami członkowskimi należącymi do strefy euro dotkniętymi lub zagrożonymi poważnymi trudnościami w odniesieniu do ich stabilności finansowej (Dz.U. L 140 z 27.5.2013, s. 1).

7. Ust. 6 nie ma zastosowania do programów Interreg.

Artykuł 88

Zwrot wydatków kwalifikowalnych w oparciu o koszty jednostkowe, płatności ryczałtowe i stawki ryczałtowe

1. Komisja może refundować wkład Unii na rzecz programu w oparciu o koszty jednostkowe, płatności ryczałtowe i stawki ryczałtowe zwrotu wkładu Unii na rzecz programu.
2. Aby wykorzystać wkład Unii na rzecz programu w oparciu o koszty jednostkowe, płatności ryczałtowe i stawki ryczałtowe, o których mowa w art. 46, państwa członkowskie przedkładają Komisji propozycję zgodnie ze wzorami przedstawionymi w załącznikach V i VI jako część programu lub propozycji jego zmiany.

Kwoty i stawki zaproponowane przez państwo członkowskie zostają ustalone w oparciu o akt delegowany, o którym mowa w ust. 4, lub na podstawie poniższego:

- a) za pomocą rzetelnej, sprawiedliwej i weryfikowalnej metody obliczeń w oparciu o:
 - (i) dane statystyczne, inne obiektywne informacje lub ocenę ekspercką;
 - (ii) sprawdzone dane historyczne;
 - (iii) zastosowanie zwykłej praktyki księgowania kosztów;
 - b) projektów budżetów;
 - c) zasad dotyczących odpowiednich kosztów jednostkowych i płatności ryczałtowych mających zastosowanie w ramach polityk Unii w odniesieniu do podobnego rodzaju operacji;
 - d) zasad dotyczących odpowiednich kosztów jednostkowych i płatności ryczałtowych wykorzystywanych w ramach systemów dotacji finansowanych w całości przez państwo członkowskie w odniesieniu do podobnego rodzaju operacji.
3. Decyzja Komisji w sprawie zatwierdzenia programu lub jego zmiany określa rodzaje operacji objętych zwrotem w oparciu o koszty jednostkowe, płatności ryczałtowe i stawki ryczałtowe, definicję i kwoty objęte kosztami jednostkowymi, płatnościami ryczałtowymi i stawkami ryczałtowymi oraz metody dostosowywania wysokości kwot.

Aby wspierać operacje, w odniesieniu do których Komisja zwraca wydatki na mocy niniejszego artykułu, państwa członkowskie stosują jedną z form dotacji, o których mowa w art. 48 ust. 1.

Celem audytów Komisji lub państw członkowskich jest wyłącznie sprawdzenie, czy spełnione zostały warunki zwrotu dokonywanego przez Komisję.

4. Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktu delegowanego zgodnie z art. 107 w celu uzupełnienia przepisów niniejszego artykułu poprzez określenie kosztów jednostkowych, płatności ryczałtowych i stawek ryczałtowych, ich kwot i metod dostosowywania na sposoby, o których mowa w ust. 2 akapit drugi.

Artykuł 89

Finansowanie niepowiązane z kosztami

1. Aby wykorzystać wkład Unii na rzecz wszystkich lub części priorytetów programu w postaci finansowania niepowiązanego z kosztami, państwa członkowskie przedkładają Komisji propozycję zgodnie ze wzorami przedstawionymi w załącznikach V i VI jako część programu lub propozycji zmiany programu. Propozycja ta zawiera następujące informacje:

- a) wskazanie odnośnego priorytetu i określenie ogólnej kwoty, której dotyczy finansowanie niepowiązane z kosztami; opis części programu i rodzaju operacji objętych finansowaniem niepowiązanym z kosztami;
 - b) opis warunków, jakie należy spełnić, lub rezultatów, które mają zostać osiągnięte, oraz harmonogram;
 - c) wyniki pośrednie, które umożliwiają dokonanie przez Komisję zwrotu;
 - d) jednostki miary;
 - e) harmonogram zwrotu dokonywanego przez Komisję i odpowiednie kwoty powiązane z osiąganiem postępów w spełnianiu warunków lub z osiąganiem rezultatów;
 - f) ustalenia dotyczące weryfikacji pośrednich wyników i spełnienia warunków lub osiągnięcia rezultatów;
 - g) metody dostosowania kwot, w stosownych przypadkach;
 - h) ustalenia służące zapewnieniu, że ścieżka audytu jest zgodna z załącznikiem XI, ze wskazaniem na spełnienie warunków lub osiągnięcie rezultatów.
2. Decyzja Komisji w sprawie zatwierdzenia programu lub wniosek dotyczący jego zmiany zawierają wszystkie elementy wymienione w ust. 1.
 3. Aby wspierać operacje, w odniesieniu do których Komisja zwraca wydatki na mocy niniejszego artykułu, państwa członkowskie stosują jedną z form dotacji, o których mowa w art. 48 ust. 1.
Celem audytów Komisji lub państw członkowskich jest wyłącznie sprawdzenie, czy warunki zwrotu dokonywanego przez Komisję zostały spełnione lub czy osiągnięto rezultaty.
 4. Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktu delegowanego zgodnie z art. 107 w celu uzupełnienia przepisów niniejszego artykułu poprzez określenie kwot finansowania niepowiązanego z kosztami w podziale na rodzaj operacji, metod dostosowywania kwot i warunków, które należy spełnić, lub rezultatów, które należy osiągnąć.

SEKCJA III

WSTRZYMANIA I ZAWIESZENIA

Artykuł 90

Wstrzymanie biegu terminu płatności

1. Komisja może wstrzymać bieg terminu płatności, z wyjątkiem płatności zaliczkowych, maksymalnie na okres sześciu miesięcy, jeśli spełniony jest którykolwiek z następujących warunków:
 - a) dostępne są dowody sugerujące istnienie poważnego uchybienia, w odniesieniu do którego nie wprowadzono środków naprawczych;
 - b) Komisja musi przeprowadzić dodatkowe weryfikacje po uzyskaniu informacji sugerujących, że wydatek ujęty we wniosku o płatność może być związany z nieprawidłowością.
2. Państwo członkowskie może wyrazić zgodę na przedłużenie okresu wstrzymania o trzy miesiące.
3. Komisja ogranicza wstrzymanie do części wydatków, której dotyczą elementy, o których mowa w ust. 1, chyba że określenie takiej części wydatków jest niemożliwe. Komisja

informuje pisemnie państwo członkowskie o przyczynach wstrzymania i wzywa je do zaradzenia sytuacji. Komisja kończy wstrzymanie biegu terminu płatności niezwłocznie po wprowadzeniu środków zaradczych w odniesieniu do elementów, o których mowa w ust. 1.

4. W przepisach dotyczących EFMR można określić konkretne podstawy do wstrzymania płatności powiązane z nieprzestrzeganiem zasad obowiązujących w ramach wspólnej polityki rybołówstwa.

Artykuł 91

Zawieszenie płatności

1. Komisja może zawiesić płatności w całości lub w części po umożliwieniu państwu członkowskiemu zgłoszenia uwag, jeśli spełniony jest którykolwiek z następujących warunków:
 - a) państwo członkowskie nie podjęło niezbędnych działań w celu naprawy sytuacji, co doprowadziło do wstrzymania biegu terminu płatności na podstawie art. 90;
 - b) istnieje poważne uchybienie;
 - c) wydatek ujęty we wniosku o płatność związany jest z nieprawidłowością, która nie została skorygowana;
 - d) Komisja wydała uzasadnioną opinię w odniesieniu do uchybienia zgodnie z art. 258 TFUE, które to uchybienie stwarza zagrożenie dla legalności i prawidłowości wydatku;
 - e) państwo członkowskie nie podjęło niezbędnych działań zgodnie z art. 15 ust. 6.
2. Komisja znosi zawieszenie w całości lub w części płatności w przypadku gdy państwo członkowskie wprowadziło środki zaradcze w odniesieniu do elementów, o których mowa w ust. 1.
3. W przepisach dotyczących EFMR można określić konkretne podstawy do zawieszenia płatności powiązane z nieprzestrzeganiem zasad obowiązujących w ramach wspólnej polityki rybołówstwa.

ROZDZIAŁ II

Przedkładanie i analiza sprawozdań finansowych

Artykuł 92

Zawartość i składanie sprawozdań finansowych

1. W odniesieniu do każdego roku obrachunkowego, w przypadku którego przedłożono wnioski o płatność, państwo członkowskie przekazuje Komisji najpóźniej dnia 15 lutego następujące dokumenty („pakiet dokumentów dotyczących poświadczenia wiarygodności”) odnoszące się do poprzedniego roku obrachunkowego w rozumieniu art. 2 pkt 28:
 - a) sprawozdanie finansowe zgodnie ze wzorem przedstawionym w załączniku XX;
 - b) deklarację zarządczą, o której mowa w art. 68 ust. 1 lit. f), zgodnie ze wzorem przedstawionym w załączniku XV;
 - c) opinię z audytu, o której mowa w art. 71 ust. 3 lit. a), zgodnie ze wzorem przedstawionym w załączniku XVI;
 - d) roczne sprawozdanie z kontroli, o którym mowa w art. 71 ust. 3 lit. b), zgodnie ze wzorem przedstawionym w załączniku XVII.

2. W wyjątkowych przypadkach Komisja może na wniosek zainteresowanego państwa członkowskiego wydłużyć termin, o którym mowa w ust. 1, do dnia 1 marca.
3. Sprawozdanie finansowe obejmuje na poziomie każdego priorytetu i, w stosownych przypadkach, według funduszy i kategorii regionów:
 - a) łączną kwotę kwalifikowalnych wydatków ujętą w systemie księgowym instytucji wykonującej zadania w zakresie rachunkowości, która to kwota została uwzględniona w ostatnim wniosku o płatność za dany rok obrachunkowy, i całkowitą kwotę odpowiadającego jej wkładu publicznego, który wpłacono lub który ma zostać wpłacony;
 - b) kwoty wycofane w trakcie roku obrachunkowego;
 - c) kwoty wkładu publicznego wypłacone na rzecz każdego instrumentu finansowego;
 - d) dla każdego priorytetu – wyjaśnienie różnic pomiędzy kwotami zadeklarowanymi zgodnie z lit. a) a kwotami zadeklarowanymi w odniesieniu do tego samego roku obrachunkowego we wnioskach o płatność.
4. Sprawozdanie finansowe uznaje się za dopuszczalne, jeśli państwo członkowskie wprowadziło niezbędne korekty, aby ograniczyć ryzyko rezydualne dotyczące legalności i prawidłowości wydatku uwzględnionego w sprawozdaniu do poziomu poniżej 2 %.
5. Państwa członkowskie odliczają w sprawozdaniu finansowym w szczególności:
 - a) wydatki nieprawidłowe, które zostały objęte korektami finansowymi zgodnie z art. 97;
 - b) wydatki, które podlegają bieżącej ocenie pod kątem legalności i prawidłowości;
 - c) pozostałe kwoty, w razie konieczności, by ograniczyć błąd rezydualny wydatków zadeklarowanych w sprawozdaniu do 2 %.

W kolejnych latach obrachunkowych państwo członkowskie może uwzględnić we wniosku o płatność wydatek zgodny z akapitem pierwszym lit. b) po potwierdzeniu legalności i prawidłowości tego wydatku.
6. Nie naruszając art. 98, państwo członkowskie może zastąpić nieprawidłowe kwoty wykryte po przedłożeniu sprawozdania finansowego przez dokonanie odpowiednich dostosowań w sprawozdaniu za rok obrachunkowy, w którym wykryto nieprawidłowość.
7. W ramach pakietu dokumentów dotyczących poświadczenia wiarygodności państwo członkowskie przedkłada za ostatni rok obrachunkowy końcowe sprawozdanie z realizacji celów, o którym mowa w art. 38, lub najbardziej aktualne roczne sprawozdanie z wdrażania odnoszące się do EFMR, FAM, FBW i IZGW.

Artykuł 93

Analiza sprawozdań finansowych

Komisja upewnia się, że sprawozdanie jest kompletne, rzetelne i prawdziwe najpóźniej dnia 31 maja roku następującego po zakończeniu danego roku obrachunkowego, chyba że zastosowanie ma art. 96.

Artykuł 94

Obliczanie salda

1. Podczas określania kwoty obciążającej fundusze w danym roku obrachunkowym i wynikających z tego dostosowań dotyczących płatności na rzecz państwa członkowskiego Komisja bierze pod uwagę:

- a) kwoty ujęte w sprawozdaniu finansowym, o których mowa w art. 95 ust. 2 lit. a) i do których stosuje się stopę współfinansowania dla każdego priorytetu;
 - b) łączną kwotę płatności okresowych dokonanych przez Komisję w tym roku obrachunkowym.
2. Jeżeli istnieje kwota podlegająca odzyskaniu od państwa członkowskiego, Komisja wydaje w związku z nią nakaz odzyskania środków, który zostaje wykonany, w miarę możliwości, przez potrącenie jej od kwot należnych państwu członkowskiemu w ramach kolejnych płatności na rzecz tego samego programu. Odzyskanie takie nie stanowi korekty finansowej i nie zmniejsza wsparcia z funduszy na rzecz programu. Odzyskana kwota stanowi dochody przeznaczone na określony cel zgodnie z art. [177 ust. 3] rozporządzenia finansowego.

Artykuł 95

Procedura dotycząca analizy sprawozdań

1. Procedurę określoną w art. 96 stosuje się w którymkolwiek z następujących przypadków:
 - a) instytucja audytowa przedstawiła opinię z audytu z zastrzeżeniami lub negatywną opinię z audytu z przyczyn powiązanych z kompletnością, rzetelnością i prawdziwością sprawozdania finansowego;
 - b) Komisja posiada dowody, które kwestionują wiarygodność opinii z audytu bez zastrzeżeń.
2. We wszystkich pozostałych przypadkach Komisja oblicza kwoty obciążające fundusze zgodnie z art. 94 i dokonuje odpowiednich płatności lub odzyskuje środki przed dniem 1 lipca. Wypłata lub odzyskanie środków oznaczają zatwierdzenie sprawozdania finansowego.

Artykuł 96

Postępowanie kontradiktoryjne dotyczące analizy sprawozdań finansowych

1. Jeśli instytucja audytowa przedstawia opinię z audytu z zastrzeżeniami z przyczyn powiązanych z kompletnością, rzetelnością i prawdziwością sprawozdania finansowego, Komisja zwraca się do danego państwa członkowskiego z prośbą o weryfikację sprawozdania i ponowne przedłożenie dokumentów, o których mowa w art. 92 ust. 1, w terminie jednego miesiąca.

W przypadku gdy w terminie określonym w pierwszym akapicie:

- a) opinia z audytu nie zawiera zastrzeżeń, zastosowanie ma art. 94 i Komisja dokonuje płatności wszelkich dodatkowych należnych kwot lub przystępuje do procedury odzyskania w ciągu dwóch miesięcy;
 - b) opinia z audytu nadal zawiera zastrzeżenia lub państwo członkowskie nie przedłożyło ponownie dokumentów, zastosowanie mają ust. 2, 3 i 4.
2. Jeśli opinia z audytu nadal zawiera zastrzeżenia z przyczyn powiązanych z kompletnością, rzetelnością i prawdziwością sprawozdania finansowego lub jeśli opinia ta nadal jest niewiarygodna, Komisja informuje państwo członkowskie o kwocie obciążającej fundusze w danym roku obrachunkowym.
3. Jeżeli w ciągu jednego miesiąca państwo członkowskie wyrazi zgodę na wspomnianą kwotę, Komisja dokonuje płatności wszelkiej dodatkowej należnej kwoty lub przystępuje do procedury odzyskania zgodnie z art. 94 w ciągu dwóch miesięcy.

4. W przypadku gdy państwo członkowskie nie wyrazi zgody na kwotę, o której mowa w ust. 2, Komisja ustala kwotę obciążającą fundusze dla danego roku obrachunkowego. Takie działanie nie stanowi korekty finansowej i nie zmniejsza wsparcia z funduszy na rzecz programu. Komisja dokonuje płatności wszelkiej dodatkowej należnej kwoty lub przystępuje do procedury odzyskania zgodnie z art. 94 w ciągu dwóch miesięcy.
5. W odniesieniu do ostatniego roku obrachunkowego Komisja dokonuje płatności lub odzyskania salda sprawozdania finansowego w przypadku programów uzyskujących wsparcie w ramach EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności nie później niż dwa miesiące po terminie przyjęcia końcowego sprawozdania z realizacji celów, o którym mowa w art. 38.

ROZDZIAŁ III

Korekty finansowe

Artykuł 97

Korekty finansowe dokonywane przez państwa członkowskie

1. Jeżeli zadeklarowany Komisji wydatek zostanie uznany za nieprawidłowy, państwa członkowskie chronią budżet Unii i stosują korekty finansowe poprzez anulowanie całości lub części wsparcia z funduszy na rzecz operacji lub programu.
2. Korekty finansowe są odnotowywane w sprawozdaniu finansowym za rok obrachunkowy, w którym podjęto decyzję o anulowaniu.
3. Anulowane wsparcie z funduszy może zostać ponownie wykorzystane przez państwo członkowskie w ramach danego programu, z wyjątkiem operacji, która była przedmiotem korekty, lub, w przypadku gdy korekta finansowa dotyczy nieprawidłowości systemowej, operacji, której dotyczyła nieprawidłowość systemowa.
4. W przepisach dotyczących poszczególnych funduszy odnoszących się do EFMR można określić konkretne podstawy do korekt finansowych dokonywanych przez państwa członkowskie w związku z nieprzestrzeganiem zasad obowiązujących w ramach wspólnej polityki rybołówstwa.
5. Na zasadzie odstępstwa od przepisów ust. 1–3 w operacjach obejmujących instrumenty finansowe wkład anulowany zgodnie z niniejszym artykułem w wyniku pojedynczej nieprawidłowości może zostać ponownie wykorzystany w ramach tej samej operacji na następujących warunkach:
 - a) jeżeli nieprawidłowość będąca powodem anulowania wkładu została wykryta na szczeblu ostatecznego odbiorcy: tylko w odniesieniu do innych ostatecznych odbiorców w ramach tego samego instrumentu finansowego;
 - b) jeżeli nieprawidłowość będąca powodem anulowania wkładu została wykryta na szczeblu podmiotu wdrażającego fundusz szczegółowy, instrument finansowy jest wdrażany przez strukturę z funduszem zarządzającym, tylko w odniesieniu do innych podmiotów wdrażających fundusze szczegółowe.

Jeżeli nieprawidłowość będąca powodem anulowania wkładu została wykryta na szczeblu podmiotu wdrażającego fundusz zarządzający lub na szczeblu organu wdrażającego fundusz szczegółowy, a instrument finansowy jest wdrażany przez strukturę bez funduszu zarządzającego, anulowany wkład nie może zostać ponownie wykorzystany w ramach tej samej operacji.

W przypadku korekty finansowej dokonanej w odniesieniu do nieprawidłowości systemowej anulowany wkład nie może zostać ponownie wykorzystany na żadną operację, której dotyczy nieprawidłowość systemowa.

6. Podmioty wdrażające instrument finansowy zwracają państwu członkowskiemu wkłady z programu, których to wkładów dotyczą nieprawidłowości, wraz z odsetkami i wszelkimi innymi zyskami wygenerowanymi dzięki tym wkładom.

Podmioty wdrażające instrumenty finansowe nie zwracają państwu członkowskiemu kwot, o których mowa w pierwszym akapicie, pod warunkiem że podmioty te wykażą w odniesieniu do danej nieprawidłowości, iż spełniają następujące warunki zbiorcze:

- a) nieprawidłowość wystąpiła na poziomie ostatecznych odbiorców lub, w przypadku funduszu zarządzającego, na poziomie podmiotów wdrażających fundusze szczegółowe lub ostatecznych odbiorców;
- b) podmioty wdrażające instrumenty finansowe wykonywały swoje zobowiązania w odniesieniu do wkładów z programu, których to wkładów dotyczą nieprawidłowości, zgodnie z obowiązującymi przepisami i z dbałością o jakość zawodową, przejrzystość i staranność, których oczekuje się ze strony doświadczonego podmiotu zawodowo zajmującego się wdrażaniem instrumentów finansowych;
- c) nie można było odzyskać kwot, których dotyczy nieprawidłowość, niezależnie od faktu, że podmioty wdrażające instrumenty finansowe podjęły z należytą starannością wszystkie mające zastosowanie środki umowne i prawne.

Artykuł 98

Korekty finansowe dokonywane przez Komisję

1. Komisja dokonuje korekt finansowych poprzez zmniejszanie wsparcia z funduszy na rzecz programu, jeśli stwierdzi, że:
 - a) istnieje poważne uchybienie, które stworzyło zagrożenie dla wsparcia z funduszy już wypłaconego na rzecz programu;
 - b) wydatek uwzględniony w zatwierdzonym sprawozdaniu finansowym jest nieprawidłowy i nie został wykryty ani zgłoszony przez państwo członkowskie;
 - c) państwo członkowskie nie wywiązało się ze swoich zobowiązań zawartych w art. 91 przed wszczęciem procedury korekty finansowej przez Komisję.

Jeżeli Komisja dokonuje ryczałtowych lub ekstrapolowanych korekt finansowych, powinna to robić zgodnie z załącznikiem XXI.

2. Przed podjęciem decyzji o dokonaniu korekty finansowej Komisja informuje państwo członkowskie o swoich wnioskach i umożliwia mu zgłoszenie uwag w terminie dwóch miesięcy.
3. Jeżeli państwo członkowskie nie akceptuje wniosków Komisji, wzywane jest do wzięcia udziału w przesłuchaniu przez Komisję, które ma zapewnić, że dostępne są wszystkie istotne informacje i uwagi jako podstawa do formułowania przez Komisję wniosków dotyczących dokonania korekty finansowej.
4. Komisja podejmuje decyzję co do korekty finansowej w drodze aktu wykonawczego w terminie 12 miesięcy od daty przesłuchania lub od daty otrzymania dodatkowych informacji, zgodnie z wymogami Komisji.

Podejmując decyzję w sprawie korekty finansowej, Komisja uwzględnia wszystkie przedstawione informacje i uwagi.

Jeżeli państwo członkowskie wyraża zgodę na korektę finansową w przypadkach, o których mowa w ust. 1 lit. a) i c), przed przyjęciem decyzji, o której mowa w ust. 1, może ono ponownie wykorzystać odnośne kwoty. Możliwości tej nie stosuje się względem korekty finansowej w odniesieniu do przypadków, o których mowa w ust. 1 lit. b).

5. W przepisach dotyczących poszczególnych funduszy odnoszących się do EFMR można określić szczególne podstawy do korekt finansowych dokonywanych przez Komisję w związku z nieprzestrzeganiem zasad obowiązujących w ramach wspólnej polityki rybołówstwa.

ROZDZIAŁ IV

Umorzenie

Artykuł 99

Zasady i reguły umorzenia zobowiązań

1. Komisja dokonuje umorzenia każdej kwoty w ramach programu, która nie została wykorzystana na płatności zaliczkowe zgodnie z art. 84 lub w odniesieniu do której nie złożono wniosku o płatność zgodnie z art. 85 i 86 do dnia 26 grudnia drugiego roku kalendarzowego następującego po roku, w którym podjęto zobowiązania budżetowe na lata 2021–2026.
2. Kwota, która ma zostać objęta płatnością zaliczkową lub wnioskiem o płatność przed upływem terminu określonego w ust. 1 w odniesieniu do zobowiązania budżetowego na 2021, wynosi 60 % tego zobowiązania. 10 % zobowiązania budżetowego na 2021 r. dodaje się do każdego zobowiązania budżetowego na lata 2022–2025 w celu obliczenia kwot, jakie mają zostać pokryte.
3. Część zobowiązań pozostających do spłaty w dniu 31 grudnia 2029 r. zostaje umorzona, jeśli pakiet dokumentów dotyczących poświadczenia wiarygodności i końcowe sprawozdanie z realizacji celów odnoszące się do programów uzyskujących wsparcie w ramach EFS+, EFRR i Funduszu Spójności nie zostały przedłożone Komisji w terminie wyznaczonym w art. 38 ust. 1.

Artykuł 100

Wyjątki od reguł umorzenia zobowiązań

1. Kwotę, której dotyczy umorzenie, pomniejsza się o kwoty równe tej części zobowiązania budżetowego, w odniesieniu do której:
 - a) operacje są zawieszone w wyniku postępowania sądowego lub odwołania administracyjnego o skutku zawieszającym; lub
 - b) niemożliwe było złożenie wniosku o płatność z powodu działania *siły wyższej* mającej poważny wpływ na wdrażanie całości lub części programu.

Organy krajowe powołujące się na działanie *siły wyższej* muszą udowodnić jej bezpośrednie konsekwencje dla realizacji całości lub części programu.

2. Państwo członkowskie przesyła Komisji informacje dotyczące wyjątków, o których mowa w ust. 1 lit. a) i b), najpóźniej dnia 31 stycznia w odniesieniu do kwoty deklarowanej najpóźniej dnia 26 grudnia.

Artykuł 101
Procedura umorzenia zobowiązań

1. Komisja informuje państwo członkowskie o kwocie umorzenia wynikającej z informacji, które uzyskała na dzień 31 stycznia.
2. Państwo członkowskie ma jeden miesiąc na zaakceptowanie kwoty, która ma zostać umorzona, lub przedstawienie swoich uwag.
3. Najpóźniej dnia 30 czerwca państwo członkowskie przedkłada Komisji zmieniony plan finansowy uwzględniający w danym roku kalendarzowym zmniejszoną kwotę wsparcia w odniesieniu do jednego lub kilku priorytetów programu. W przypadku programów, które uzyskują wsparcie z więcej niż jednego funduszu, kwota wsparcia zostaje zmniejszona w podziale na fundusz proporcjonalnie do kwot, których dotyczy umorzenie i które nie zostały wykorzystane w danym roku kalendarzowym.

W przypadku nieprzedłożenia takiego planu Komisja dokonuje zmiany planu finansowego poprzez zmniejszenie wkładu z funduszy w danym roku kalendarzowym. Wspomniane zmniejszenie zostaje przypisane do każdego priorytetu proporcjonalnie do kwot, których dotyczy umorzenie i które nie zostały wykorzystane w danym roku kalendarzowym.

4. Komisja zmienia decyzję w sprawie zatwierdzenia programu nie później niż dnia 31 października.

TYTUŁ VIII
RAMY FINANSOWE

Artykuł 102

Zasięg geograficzny wsparcia w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu”

1. EFRR, EFS+ i Fundusz Spójności wspierają cel „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” we wszystkich regionach odpowiadających poziomowi 2 wspólnej klasyfikacji jednostek terytorialnych do celów statystycznych („regiony na poziomie NUTS 2”) ustanowionej rozporządzeniem (WE) nr 1059/2003 zmienionym rozporządzeniem Komisji (UE) nr 868/2014.
2. Środki z EFRR i EFS+ na cel „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” zostają rozdzielone między następujące trzy kategorie regionów na poziomie NUTS 2:
 - a) regiony słabiej rozwinięte, których PKB na mieszkańca jest niższy niż 75 % średniego PKB UE-27 („regiony słabiej rozwinięte”);
 - b) regiony w okresie przejściowym, których PKB na mieszkańca wynosi między 75 % a 100 % średniego PKB UE-27 („regiony w okresie przejściowym”);
 - c) regiony lepiej rozwinięte, których PKB na mieszkańca jest wyższy niż 100 % średniego PKB UE-27 („regiony lepiej rozwinięte”).

Klasyfikację regionów w ramach jednej z trzech kategorii określa się na podstawie porównania PKB na mieszkańca każdego regionu, mierzonego według standardów siły nabywczej (SSN) i obliczanego na podstawie danych liczbowych Unii za okres 2014–2016, do średniej PKB UE-27 w tym samym okresie odniesienia.

3. Fundusz Spójności wspiera te państwa członkowskie, w których DNB na mieszkańca, mierzony według standardów siły nabywczej (SSN) i obliczany na podstawie danych

liczbowych Unii za okres 2014–2016, wynosi mniej niż 90 % średniego DNB na mieszkańca UE-27 w tym samym okresie odniesienia.

4. Komisja, w drodze aktu wykonawczego, przyjmuje decyzję ustanawiającą wykaz regionów spełniających kryteria jednej z trzech kategorii regionów oraz państw członkowskich spełniających kryteria, o których mowa w ust. 3. Wykaz ten obowiązuje od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2027 r.

Artykuł 103

Zasoby na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej

1. Zasoby na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej dostępne na zobowiązanie budżetowe na okres 2021–2027 wynoszą 330 624 388 630 według cen z 2018 r.
Do celów programowania, a następnie uwzględnienia w budżecie Unii kwota ta podlega indeksacji na poziomie 2 % w skali roku.
2. Komisja, w drodze aktu wykonawczego, przyjmuje decyzję w sprawie rocznego podziału zasobów ogólnych między państwa członkowskie w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu”, pod względem kategorii regionów, wraz z wykazem kwalifikujących się regionów zgodnie z metodyką określoną w załączniku XXII.
W decyzji tej określa się także roczny podział zasobów ogólnych między państwa członkowskie w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg).
3. 0,35 % zasobów ogólnych po odliczeniu wsparcia na rzecz instrumentu „Łącząc Europę”, o którym to wsparciu mowa w art. 104 ust. 4, przeznacza się na pomoc techniczną z inicjatywy Komisji.

Artykuł 104

Zasoby na cel „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” oraz cel „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg)

1. Zasoby na cel „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” ustala się na poziomie 97,5 % zasobów ogólnych (tj. na łączną kwotę 322 194 388 630 EUR) i przydziela się w następujący sposób:
 - a) 61,6 % (tj. łączna kwota 198 621 593 157 EUR) dla regionów słabiej rozwiniętych;
 - b) 14,3 % (tj. łączna kwota 45 934 516 595 EUR) dla regionów w okresie przejściowym;
 - c) 10,8 % (tj. łączna kwota 34 842 689 000 EUR) dla regionów lepiej rozwiniętych;
 - d) 12,8 % (tj. łączna kwota 41 348 556 877 EUR) dla państw członkowskich otrzymujących wsparcie z Funduszu Spójności;
 - e) 0,4 % (tj. łączna kwota 1 447 034 001 EUR) jako dodatkowe zasoby dla regionów najbardziej oddalonych, wskazanych w art. 349 TFUE, oraz regionów na poziomie NUTS 2 spełniających kryteria określone w art. 2 Protokołu nr 6 do Aktu przystąpienia z 1994 r.
2. W 2024 r. Komisja – w ramach dostosowań technicznych na 2025 r., zgodnie z art. [6] rozporządzenia (UE, Euratom) [...] (*rozporządzenie w sprawie WRF*) – dokonuje przeglądu całkowitych alokacji w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” w odniesieniu do każdego państwa członkowskiego na lata 2025–2027.

W swoim przeglądzie Komisja stosuje metodę alokacji określoną w załączniku XXII w oparciu o najbardziej aktualne w tym momencie dostępne statystyki.

W wyniku dostosowania technicznego Komisja zmienia akt wykonawczy określający zmieniony roczny podział, o którym mowa w art. 103 ust. 2.

3. Kwota środków dostępnych dla EFS+ w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” wynosi 88 646 194 590 EUR.

Kwota dodatkowego finansowania dla regionów najbardziej oddalonych, o której mowa w ust. 1 lit. e), przydzielona do EFS+ wynosi 376 928 934 EUR.

4. Kwotę wsparcia z Funduszu Spójności, które ma zostać przekazane na instrument „Łącząc Europę”, ustala się na poziomie 10 000 000 000 EUR. Zostanie ona wydatkowana na projekty dotyczące infrastruktury transportowej poprzez ogłoszenie specjalnych zaproszeń do składania ofert zgodnie z rozporządzeniem (UE) [*numer nowego rozporządzenia w sprawie instrumentu „Łącząc Europę”*] wyłącznie w państwach członkowskich kwalifikujących się do finansowania z Funduszu Spójności.

Komisja przyjmuje akt wykonawczy określający kwoty, które mają zostać przeniesione ze środków przydzielonych każdemu państwu członkowskiemu w ramach Funduszu Spójności do instrumentu „Łącząc Europę” i które to kwoty zostają ustalone pro rata dla całego okresu.

Alokacja w ramach Funduszu Spójności dla każdego państwa członkowskiego zmniejsza się odpowiednio.

Roczne środki odpowiadające wsparciu z Funduszu Spójności, o których mowa w akapicie pierwszym, zapisywane są we właściwych pozycjach budżetu instrumentu „Łącząc Europę” od roku budżetowego 2021.

30 % zasobów przeniesionych do instrumentu „Łącząc Europę” zostaje niezwłocznie po przesunięciu udostępnione wszystkim państwom członkowskim kwalifikującym się do finansowania z Funduszu Spójności na finansowanie projektów dotyczących infrastruktury transportowej zgodnie z rozporządzeniem (UE) [*nowe rozporządzenie w sprawie instrumentu „Łącząc Europę”*].

Do specjalnych zaproszeń do składania wniosków, o których mowa w akapicie pierwszym, mają zastosowanie przepisy dotyczące sektora transportu na mocy rozporządzenia (UE) [*numer nowego rozporządzenia w sprawie instrumentu „Łącząc Europę”*]. Do dnia 31 grudnia 2023 r. wybór projektów kwalifikujących się do finansowania odbywa się z zachowaniem krajowych alokacji w ramach Funduszu Spójności w odniesieniu do 70 % środków przeniesionych do instrumentu „Łącząc Europę”.

Od dnia 1 stycznia 2024 r. zasoby przeniesione do instrumentu „Łącząc Europę”, które nie zostały wykorzystane na zobowiązania podjęte dla projektów dotyczących infrastruktury transportowej, są udostępniane wszystkim państwom członkowskim kwalifikującym się do finansowania z Funduszu Spójności na finansowanie projektów dotyczących infrastruktury transportowej zgodnie z rozporządzeniem (UE) [*numer nowego rozporządzenia w sprawie instrumentu „Łącząc Europę”*].

5. 500 000 000 EUR z zasobów na cel „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” przeznacza się na Europejską inicjatywę miejską zarządzaną bezpośrednio lub pośrednio przez Komisję.
6. 175 000 000 EUR z zasobów EFS+ na cel „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” przeznacza się współpracę transnarodową na rzecz innowacyjnych rozwiązań zarządzaną bezpośrednio lub pośrednio.
7. Zasoby na cel „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg) ustala się na poziomie 2,5 % zasobów ogólnych dostępnych na zobowiązania budżetowe z funduszy na okres 2021–2027 (tj. w łącznej kwocie 8 430 000 000 EUR).

Artykuł 105
Przesunięcia środków

1. W ramach przedłożenia umowy partnerstwa lub w kontekście przeglądu śródkresowego Komisja może przyjąć wniosek państwa członkowskiego o przesunięcie środków:
 - a) w wysokości nie więcej niż 15 % łącznych alokacji dla słabiej rozwiniętych regionów do regionów w okresie przejściowym lub regionów lepiej rozwiniętych oraz z regionów w okresie przejściowym do regionów lepiej rozwiniętych;
 - b) z alokacji dla regionów lepiej rozwiniętych lub regionów w okresie przejściowym do regionów słabiej rozwiniętych.
2. Łączna kwota alokacji przydzielonych każdemu państwu członkowskiemu w odniesieniu do celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” oraz celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg) nie może być przenoszona między tymi celami.

Artykuł 106
Określanie stóp współfinansowania

1. W decyzji Komisji w sprawie zatwierdzenia programu ustala się stopę współfinansowania i maksymalną kwotę wsparcia z funduszy dla każdego priorytetu.
2. W odniesieniu do każdego priorytetu w decyzji Komisji określa się, czy stopa współfinansowania dla tego priorytetu ma być stosowana do:
 - a) całkowitego wkładu obejmującego wkład publiczny i prywatny;
 - b) wkładu publicznego.
3. Stopa współfinansowania dla celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” na poziomie każdego priorytetu nie przewyższa:
 - a) 70 % dla regionów słabiej rozwiniętych;
 - b) 55 % dla regionów w okresie przejściowym;
 - c) 40 % dla regionów lepiej rozwiniętych.

Stopy współfinansowania określone w lit. a) mają zastosowanie również do regionów najbardziej oddalonych.

Stopa współfinansowania dla Funduszu Spójności na poziomie każdego priorytetu nie przewyższa 70 %.

W rozporządzeniu w sprawie EFS+ mogą zostać określone wyższe stopy współfinansowania w przypadku priorytetów służących wsparciu działań innowacyjnych zgodnie z art. [14] tego rozporządzenia.

4. Stopa współfinansowania dla programów Interreg nie przekracza 70 %.

W rozporządzeniu w sprawie EWT mogą zostać określone wyższe stopy współfinansowania w odniesieniu do programów zewnętrznej transgranicznej współpracy w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg).
5. Działania pomocy technicznej realizowane z inicjatywy lub w imieniu Komisji mogą być finansowane w 100 %.

TYTUŁ IX
PRZEKAZANIE UPRAWNIENI, PRZEPISY WYKONAWCZE, PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

ROZDZIAŁ I
Przekazanie uprawnień i przepisy wykonawcze

Artykuł 107
Przekazanie uprawnień

Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 108, wprowadzających zmiany w załącznikach do niniejszego rozporządzenia, w celu dostosowania do zmian pojawiających się w okresie programowania w przypadku elementów niniejszego rozporządzenia innych niż istotne, z wyjątkiem załączników III, IV, X i XXII.

Artykuł 108
Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Uprawnienia do przyjęcia aktów delegowanych, o których mowa w art. 63 ust. 10, art. 73 ust. 4, art. 88 ust. 4, art. 89 ust. 4 i art. 107, powierza się Komisji na czas nieokreślony od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.
3. Przekazanie uprawnień, o których mowa w art. 63 ust. 10, art. 73 ust. 4, art. 88 ust. 4 i art. 89 ust. 1, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna od następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.
4. Przed przyjęciem aktu delegowanego Komisja konsultuje się z ekspertami wyznaczonymi przez każde państwo członkowskie zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym w sprawie lepszego stanowienia prawa z dnia 13 kwietnia 2016 r.
5. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
6. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 63 ust. 10, art. 73 ust. 4, art. 88 ust. 4, art. 89 ust. 4 i art. 107 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski, ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 109
Procedura komitetowa

1. Komisję wspiera komitet. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 4 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

ROZDZIAŁ II

Przepisy przejściowe i końcowe

Artykuł 110

Przepisy przejściowe

Rozporządzenie (UE) nr 1303/2013 i wszelkie akty prawne mające zastosowanie do okresu programowania 2014–2020 nadal mają zastosowanie w odniesieniu do programów i operacji wspieranych z EFRR, EFS+, Funduszu Spójności i EFMR w ramach tego okresu programowania.

Artykuł 111

Warunki dla operacji wdrażanych w etapach

1. Instytucja zarządzająca może przystąpić do wyboru operacji składającej się z drugiego etapu operacji wybranej do uzyskania wsparcia i rozpoczętej na mocy rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, pod warunkiem że spełnione zostały następujące warunki zbiorcze:
 - a) wybrana operacja, która zostanie objęta wsparciem w ramach rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, z finansowego punktu widzenia składa się z dwóch możliwych do zidentyfikowania etapów z odrębnymi ścieżkami audytu;
 - b) całkowity koszt operacji przekracza kwotę 10 mln EUR;
 - c) wydatki uwzględnione we wniosku o płatność w odniesieniu do pierwszego etapu nie zostały uwzględnione w żadnym wniosku o płatność odnoszącym się do drugiego etapu;
 - d) drugi etap operacji jest zgodny z obowiązującymi przepisami i jest kwalifikowalny do uzyskania wsparcia w ramach EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności na mocy przepisów niniejszego rozporządzenia lub rozporządzeń dotyczących poszczególnych funduszy;
 - e) w końcowym sprawozdaniu z wdrażania przedłożonym zgodnie z art. 141 rozporządzenia (WE) nr 1303/2013 państwo członkowskie zobowiązuje się do zakończenia w okresie programowania drugiego i ostatniego etapu i zapewnienia jego operacyjności.
2. Przepisy niniejszego rozporządzenia mają zastosowanie do drugiego etapu operacji.

Artykuł 112

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane w państwach członkowskich zgodnie z Traktatami.

Sporządzono w Strasburgu dnia r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący

W imieniu Rady
Przewodniczący

OCENA SKUTKÓW FINANSOWYCH REGULACJI

1. STRUKTURA WNIOSKU/INICJATYWY

1.1. Tytuł wniosku/inicjatywy

Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu i Migracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Zarządzania Granicami i Wiz

1.2. Obszary polityki, których dotyczy wniosek/inicjatywa (*klaster programów*)

Spójność i wartości

1.3. Wniosek/inicjatywa dotyczy:

☐ nowego działania

☐ nowego działania, będącego następstwem projektu pilotażowego/działania przygotowawczego⁵²

☒ przedłużenia bieżącego działania

☐ połączenia lub przekształcenia co najmniej jednego działania pod kątem innego/nowego działania

1.4. Uzasadnienie wniosku/inicjatywy

1.4.1. *Potrzeby, które należy zaspokoić w perspektywie krótko- lub długoterminowej, w tym szczegółowy terminarz przebiegu realizacji inicjatywy*

W 2019 r. przyjęcie rozporządzenia

W 2020 r. negocjacje w sprawie programów

W dniu 1 stycznia 2021 r. rozpoczęcie nowych programów

1.4.2. *Wartość dodana z tytułu zaangażowania Unii Europejskiej (może wynikać z różnych czynników, na przykład korzyści koordynacyjnych, pewności prawa, większej efektywności lub komplementarności). Na potrzeby tego punktu „wartość dodaną z tytułu zaangażowania Unii” należy rozumieć jako wartość wynikającą z unijnej interwencji wykraczającą poza wartość, która zostałaby wytworzona przez same państwa członkowskie.*

Przyczyny działania na poziomie europejskim (ex ante)

Działanie UE w zakresie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), Funduszu Spójności, EFMR, FAM, FBW i IZGW jest uzasadnione celami określonymi w art. 174 TFUE. Prawo do podejmowania działań jest ustanowione w art. 175 TFUE, który wyraźnie wzywa UE do wdrożenia tej polityki za pomocą funduszy strukturalnych, oraz w związku z art. 177, który określa rolę Funduszu Spójności. Cele EFS, EFRR i Funduszu Spójności są określone odpowiednio w art. 162, 176 i 177 TFUE. Działania związane z rybołówstwem są uzasadnione na mocy art. 39 TFUE.

⁵²

O którym mowa w art. 58 ust. 2 lit. a) lub b) rozporządzenia finansowego.

Art. 174 TFUE stanowi, że szczególną uwagę poświęca się obszarom wiejskim, obszarom podlegającym przemianom przemysłowym i regionom, które cierpią na skutek poważnych i trwałych niekorzystnych warunków przyrodniczych lub demograficznych. Należą do nich najbardziej na północ wysunięte regiony o bardzo niskiej gęstości zaludnienia oraz regiony wyspiarskie, transgraniczne i górskie.

W art. 349 TFUE postanowiono, że wprowadzone zostaną szczególne środki w celu uwzględnienia strukturalnej sytuacji gospodarczej i społecznej regionów najbardziej oddalonych, pogorszonej przez niektóre szczególne cechy, które poważnie szkodzą ich rozwojowi.

Oczekiwana wygenerowana unijna wartość dodana (ex post)

Skuteczność i wydajność: w przypadku gdy działanie UE przynosi lepsze rezultaty. Na przykład w wielu państwach polityka spójności stanowi około 50 % (lub więcej) wartości inwestycji publicznych – bez tych środków te państwa członkowskie nie dysponowałyby zdolnością finansową pozwalającą na dokonanie takich inwestycji. Bez EFRR nie istniałyby ponadto ani nie byłyby utrzymywane strategie inteligentnej specjalizacji (RIS3) w większości regionów, zarówno lepiej, jak i słabiej rozwiniętych.

Wkład na rzecz osiągnięcia celów, które mają znaczenie dla obywateli UE, wspieranie zatrudnienia i wzrostu gospodarczego, ekologiczny i niskoemisyjny wzrost gospodarczy, włączenie społeczne i integracja cudzoziemców, sprawne zarządzanie granicami – wszystkie te kwestie mają znaczenie dla obywateli. Warunki podstawowe ułatwiają ponadto reformy strukturalne i modernizację administracji.

1.4.3. Główne wnioski wyciągnięte z podobnych działań

1) Uproszczenie: potrzeba zmniejszenia obciążeń administracyjnych. Było to najważniejsze i powtarzające się ustalenie. Zbyt skomplikowane systemy zarządzania, kontroli i audytu stanowiły źródło niepewności administracyjnej, powodowały opóźnienia we wdrażaniu i zniechęcały do ubiegania się o wsparcie. W szczególności zalecono korzystanie z uproszczonych form kosztów.

2) Elastyczność w reagowaniu na nowe potrzeby; na przykład z oceny *ex post* EFRR i Funduszu Spójności wynika, że możliwość dostosowania programów w sytuacji kryzysu gospodarczego była jednym z sukcesów w latach 2007–2013 i należy skorzystać z tych pozytywnych doświadczeń.

3) Potencjał instrumentów finansowych: w toku oceny wykazano, że instrumenty finansowe mają potencjał skuteczniejszego finansowania inwestycji w niektórych obszarach polityki, ale występują opóźnienia w realizacji i trudno jest upowszechnić ich stosowanie.

1.4.4. Spójność z innymi właściwymi instrumentami oraz możliwa synergia

Pod względem charakteru wsparcia najbardziej znaczące synergie dotyczą programu „Horyzont Europa” i instrumentu „Łącząc Europę”:

program „Horyzont Europa” będzie koncentrować się na „europejskiej doskonałości” (wytwarzaniu i wykorzystywaniu nowej wiedzy oraz pionierskich badaniach), zaś EFRR na „stosowaniu regionalnym” (upowszechnianiu istniejącej wiedzy i technologii w miejscach, gdzie jest to najbardziej potrzebne, wykorzystywaniu ich

na szczeblu lokalnym za pomocą strategii inteligentnej specjalizacji oraz budowaniu lokalnych systemów innowacji).

Dla zapewnienia spójności z instrumentem „Łącząc Europę”, większa synergia i komplementarność będzie możliwa, jeśli instrument „Łącząc Europę” skoncentruje się w szczególności na „sieci bazowej”, natomiast EFRR i Fundusz Spójności zapewnią również wsparcie dla „sieci kompleksowej”, w tym dostępu do niej na poziomie lokalnym i regionalnym oraz połączeń transportowych na obszarach miejskich.

1.5. Okres trwania działania i jego wpływ finansowy

☐ Ograniczony czas trwania

- ☐ Okres trwania wniosku/inicjatywy: od [DD/MM]RRRR r. do [DD/MM]RRRR r.
- ☒ Okres trwania wpływu finansowego: od 2021 r. do 2027 r. w odniesieniu do środków na zobowiązania oraz od 2021 r. do 2029 r. w odniesieniu do środków na płatności.

☐ Nieograniczony czas trwania

- Wprowadzenie w życie z okresem rozruchu od RRRR r. do RRRR r.,
po którym następuje faza operacyjna.

1.6. Planowane tryby zarządzania⁵³

☐ Bezpośrednie zarządzanie przez Komisję

- ☐ w ramach jej służb, w tym za pośrednictwem jej pracowników w delegaturach Unii;
- ☐ przez agencje wykonawcze;

☒ Zarządzanie dzielone z państwami członkowskimi

☐ Zarządzanie pośrednie poprzez przekazanie zadań związanych z wykonaniem budżetu:

- ☐ państwom trzecim lub organom przez nie wyznaczonym;
- ☐ organizacjom międzynarodowym i ich agencjom (należy wyszczególnić);
- ☐ EBI oraz Europejskiemu Funduszowi Inwestycyjnemu;
- ☐ organom, o których mowa w art. 70 i 71 rozporządzenia finansowego;
- ☐ organom prawa publicznego;
- ☐ podmiotom podlegającym prawu prywatnemu, które świadczą usługi użyteczności publicznej, o ile zapewniają one odpowiednie gwarancje finansowe;
- ☐ podmiotom podlegającym prawu prywatnemu państwa członkowskiego, którym powierzono realizację partnerstwa publiczno-prywatnego oraz które zapewniają odpowiednie gwarancje finansowe;
- ☐ osobom odpowiedzialnym za wykonanie określonych działań w dziedzinie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa na mocy tytułu V Traktatu o Unii Europejskiej oraz określonym we właściwym podstawowym akcie prawnym.
- *W przypadku wskazania więcej niż jednego trybu należy podać dodatkowe informacje w części „Uwagi”.*

⁵³ Wyjaśnienia dotyczące trybów zarządzania oraz odniesienia do rozporządzenia finansowego znajdują się na następującej stronie:
<https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>

2. ŚRODKI ZARZĄDZANIA

2.1. Zasady nadzoru i sprawozdawczości

Określić częstotliwość i warunki

System monitorowania wykorzystuje najlepsze praktyki okresu budżetowego 2014–2020 i będzie w dalszym ciągu opierać się na systemie zarządzania dzielonego. Komitety monitorujące stworzone dla każdego programu będą odgrywać ważniejszą rolę w nadzorze nad wynikami programu i wszystkimi czynnikami mającymi wpływ na te wyniki. W celu zapewnienia przejrzystości dokumenty przedkładane komitetom monitorującym będą musiały być udostępniane publicznie. Uzupełnieniem systemu są roczne posiedzenia Komisji i państw członkowskich dotyczące przeglądu realizacji celów. Wymóg dotyczący rocznego sprawozdania z wdrażania zostanie zniesiony pod warunkiem częstszego przekazywania aktualnych danych. Wymóg dotyczący końcowego sprawozdania z realizacji celów zostaje zachowany.

Definicja powszechnie stosowanych wskaźników przyczyni się do zapewnienia dostępności informacji z monitorowania, które mogą być gromadzone na poziomie Unii.

Dzięki danym elektronicznym możliwe jest zarówno uproszczenie, jak i przejrzystość. W okresie 2014–2020 wymagane było stworzenie systemu elektronicznej wymiany danych między beneficjentami a instytucjami zarządzającymi oraz między różnymi organami w ramach systemu zarządzania i kontroli. W niniejszym rozporządzeniu wymóg ten zostaje utrzymany i rozwinięty w odniesieniu do pewnych aspektów gromadzenia danych. Wszystkie dane niezbędne do monitorowania postępów w realizacji działań, w tym rezultatów i wyników programów, będą obecnie przekazywane drogą elektroniczną. Co dwa miesiące aktualizowana będzie otwarta platforma danych, co oznacza, że możliwe będzie śledzenie rezultatów niemal w czasie rzeczywistym.

2.2. System zarządzania i kontroli

2.2.1. *Uzasadnienie dla trybu/-ów zarządzania, mechanizmów finansowania wykonania, warunków płatności i proponowanej strategii kontroli.*

Biorąc pod uwagę pozytywne rezultaty obniżania poziomów błędów zgłoszone przez Europejski Trybunał Obrachunkowy (oraz brak pewności wynikający z nieobecności podczas pełnego cyklu realizacji programów, a w związku z tym niemożliwości dokonania ostatecznych ustaleń w odniesieniu do wszystkich aspektów), należy utrzymać obowiązujące obecnie podstawowe zasady systemu zarządzania i kontroli oraz zasady zarządzania finansami wprowadzone dla okresu 2014–2020.

Należy jednak również zauważyć, że realizacja ram 2014–2020 rozpoczęła się z opóźnieniem oraz że czasami niektóre wymogi wprowadzały niepotrzebne obciążenia administracyjne. Proponuje się zatem, by zadania i odpowiedzialności różnych organów w ramach systemu zarządzania i kontroli były określane w bardziej przejrzysty sposób, w szczególności w odniesieniu do wyboru operacji i wymogów mających zapewnić zgodność z zasadami należytego zarządzania finansami.

Wszystkie szczegółowe informacje i przepisy dodatkowe uprzednio ujęte w prawodawstwie wtórnym zostają zawarte w tekście ustawodawczym, aby zapewnić przewidywalność. Nie ma wymogu przeprowadzania procedury

wyznaczania; w przepisach zachęca się do utrzymania istniejących systemów. W odniesieniu do programów, w przypadku których system zarządzania i kontroli działa sprawnie i w których to programach osiągane są dobre wyniki, proponuje się jeszcze większe ich uproszczenie. Wymogi wyjaśniono również w odniesieniu do kontroli zarządczych opartych na ocenie ryzyka, uregulowań dotyczących pojedynczego audytu, a także w odniesieniu do wymogów minimalnych dotyczących mniejszych programów, w przypadku których konieczne może okazać się zastosowanie niestatystycznych metod doboru próby.

2.2.2. *Informacje dotyczące zidentyfikowanego ryzyka i systemów kontroli wewnętrznej ustanowionych w celu jego ograniczenia*

Zmiany i uproszczenia rozważane przez Komisję po 2020 r. uwzględniają różne zalecenia Trybunału Obrachunkowego dotyczące przygotowania prawodawstwa na okres po 2020 r., a zwłaszcza te, które wzywają do ponownego rozpatrzenia projektu mechanizmu realizacji funduszy (zalecenie 1 kontroli 2015/AUD/0195) z wykorzystaniem sugestii grupy wysokiego szczebla.

Wysokie poziomy błędów w przeszłości często wynikały z braku pewności prawa i różnych interpretacji tych samych zasad regulujących, jak na przykład w obszarze zamówień publicznych. Komisja wprowadza kilka elementów w nowym rozporządzeniu w sprawie wspólnych przepisów, na przykład kontrole zarządcze oparte na ocenie ryzyka, strategię audytową opartą na analizie ryzyka, regulacje w zakresie potrzeby proporcjonalności statystycznych metod doboru próby i przepisy szczegółowe dotyczące proporcjonalności kontroli oraz polegania na systemach krajowych itd.

Załączniki zawierające szczegółowe informacje na temat istotnych aspektów systemów zarządzania i kontroli mają na celu zagwarantowanie pewności prawa bez konieczności opracowywania dodatkowych wtórnych aktów legislacyjnych lub zbyt długich wytycznych, co zwyczajowo ma miejsce po przyjęciu rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

2.2.3. *Oszacowanie i uzasadnienie efektywności kosztowej kontroli (relacja kosztów kontroli do wartości zarządzanych funduszy powiązanych) oraz ocena prawdopodobnego ryzyka błędów (przy płatności i przy zamykaniu)*

Obowiązujący mechanizm realizacji w ramach zarządzania dzielonego jest czasami poddawany krytyce, w tym ze strony Trybunału Obrachunkowego, ze względu na jego złożoność i podatność na błędy oraz wysokie koszty na wszystkich poziomach kontroli. Komisja uważnie przypatrzyła się tym wszystkim istotnym elementom w celu znalezienia równowagi pomiędzy rozliczalnością, uproszczeniem i osiąganiem rezultatów.

Uproszczenie wprowadzono, aby zapobiegać ryzyku powielania kontroli przeprowadzanych na różnych poziomach w przypadku beneficjentów, a także ryzyku pokrywania się różnych funkcji w strukturze zarządzania i kontroli. Przykładowo po 2020 r. organy certyfikacji (których obecnie jest 210) zostaną zastąpione zadaniem w zakresie rachunkowości, w obrębie którego powielanie kontroli będzie w przyszłości niemożliwe. Wraz ze zmniejszeniem liczby audytów i operacji przeprowadzanych na poziomie beneficjentów proponuje się ponadto usprawnienie działań w zakresie audytu. W istocie przewidziano przepisy szczegółowe dotyczące udoskonalonych proporcjonalnych rozwiązań,

z uwzględnieniem skutecznego działania systemu kontroli i zarządzania programem w przeszłości.

Jeśli chodzi o docelowy poziom ufności, na etapie wniosków ustawodawczych celem jest utrzymanie poziomu błędu poniżej progu istotności wynoszącego 2 %. Inny próg istotności może zostać jedynie omówiony w poszczególnych przypadkach w świetle debaty legislacyjnej, w szczególności jeżeli władza ustawodawcza nie (w pełni) popierałaby proponowany program uproszczeń lub ograniczałaby kontrole, co miałyby konsekwencje dla oczekiwanego poziomu błędu.

2.3. Środki zapobiegania nadużyciom finansowym i nieprawidłowościom

Określić istniejące lub przewidywane środki zapobiegania i ochrony, np. ze strategii zwalczania nadużyć finansowych.

Komisja nadal rozważa dalsze wzmocnienie wszystkich środków wdrożonych przez instytucje zarządzające na rzecz zapobiegania nadużyciom finansowym i nieprawidłowościom po roku 2020.

Instytucje zarządzające będą musiały utrzymać skuteczne i proporcjonalne środki i procedury zwalczania nadużyć finansowych, ze szczególnym uwzględnieniem zidentyfikowanych rodzajów ryzyka nadużyć finansowych.

E-spójność i interaktywne systemy informatyczne pozostaną głównym wymogiem na przyszłość. Instytucje zarządzające będą mogły przedłużyć korzystanie z wprowadzonych już procedur i systemów zapobiegania nieprawidłowościom i nadużyciom finansowym.

3. SZACUNKOWY WPLYW FINANSOWY WNIOSKU/INICJATYWY

3.1. Dział wieloletnich ram finansowych i proponowane nowe linie budżetowe po stronie wydatków

Dział wieloletnich ram finansowych	Linia budżetowa	Rodzaj wydatków	Wkład			
	Numer	Zróżn. / niezróżn. ⁵⁴	państw EFTA ⁵⁵	krajów kandydujących ⁵⁶	państw trzecich	w rozumieniu art. [21 ust. 2 lit. b)] rozporządzenia finansowego
02. Spójność i wartości	05.02: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR)					
	05.03: Fundusz Spójności					
	05.03.YY Wkład na rzecz instrumentu „Łącząc Europę”	Zróżn.	NIE	NIE	NIE	NIE
	07.02: Europejski Fundusz Społeczny (EFS)					

⁵⁴ Zróżn. = Środki zróżnicowane / niezróżn = środki niezróżnicowane

⁵⁵ EFTA: Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu

⁵⁶ Kraje kandydujące oraz w stosownych przypadkach potencjalne kraje kandydujące Bałkanów Zachodnich.

3.2. Szacunkowy wpływ na wydatki

3.2.1. Synteza szacunkowego wpływu na wydatki

w mln EUR według cen bieżących (do trzech miejsc po przecinku)

Dział wieloletnich ram finansowych			02.	Spójność i wartości							
			2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	po 2027 r.	OGÓŁEM
05,02: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR)	Środki na zobowiązania		29 440,110	30 327,771	31 279,590	35 259,611	33 267,540	34 307,819	35 425,598		226 308,000
	Środki na płatności		1 164,755	1 341,699	12 834,033	16 236,551	29 081,391	38 297,376	38 210,997	89 204,236	226 308,000
05,03: Fundusz Spójności	Środki na zobowiązania		4 522,388	4 684,978	4 862,038	5 044,652	5 232,977	5 428,152	5 631,603		35 407,000
	Środki na płatności		175,643	200,023	3 490,734	3 019,315	4 914,058	5 243,048	4 989,748	13 374,217	35 407,000
05.03.YY Wkład na rzecz instrumentu „Łącząc Europę”	Środki na zobowiązania		1 441,457	1 493,281	1 549,717	1 607,923	1 667,949	1 730,159	1 795,007		11 285,000
	Środki na płatności		83,293	504,603	528,852	548,807	569,400	590,655	612,703	7 847,181	11 285,000
07,02: Europejski Fundusz Społeczny (EFS)	Środki na zobowiązania		12 983,946	13 384,351	13 814,025	14 256,194	14 711,141	15 181,257	15 669,085		100 000,000 ⁵⁷
	Środki na płatności		511,825	592,614	5 940,557	7 241,014	12,930766	16 995,138	16 806,577	38 981,508	100 000,000
W tym środki administracyjne finansowane ze środków przydzielonych na program ⁵⁸		Środki na zobowiązania =	40,300	40,600	35,900	36,200	36,500	36,800	37,100		263,400

⁵⁷ Kwota ta nie obejmuje kwoty na opiekę zdrowotną, zatrudnienie i innowacje społeczne (1 174 mln EUR).

⁵⁸ Wsparcie techniczne lub administracyjne oraz wydatki na wsparcie realizacji programów lub działań UE (dawne linie „BA”), pośrednie badania naukowe, bezpośrednie badania naukowe. Wielkość ta jest uwzględniona w wyżej wspomnianych kwotach w podziale na fundusze; obejmuje tylko pomoc techniczną REGIO.

	środki na płatności										
OGÓŁEM⁵⁹ środki przydzielone na program	Środki na zobowiązania		48 388,000	49 891,000	51 506,000	53 169,000	54 880,000	56 648,000	58 522,000		373 000,000
	Środki na płatności		1 935,516	2 638,939	22 794,176	27 045,687	47 432,616	61 126,217	60 620,025	149 407,142	373 000,000

Dział wieloletnich ram finansowych	7	„Wydatki administracyjne”
---	----------	----------------------------------

w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

DG EMPL		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	po 2027 r.	OGÓŁEM
Zasoby ludzkie ⁶⁰		85,657	85,657	85,657	85,657	85,657	85,657	85,657		599,599
Pozostałe wydatki administracyjne ⁶¹										
OGÓŁEM środki na DZIAŁ 7 – DG EMPL	(Środki na zobowiązania ogółem = środki na płatności ogółem)	85,657	85,657	85,657	85,657	85,657	85,657	85,657		599,599

W odniesieniu do EMPL, zob. szczegółowe informacje w odrębnym wniosku COM(2018) 382 final. Pomocy techniczna w ramach instrumentu „Łącząc Europę” nie została uwzględniona w niniejszej ocenie skutków finansowych.

⁵⁹ Suma poszczególnych kwot nie jest równa łącznej kwocie ze względu na zaokrąglenia.

⁶⁰ Takie same wartości liczbowe przedstawiono również w odrębnym wniosku COM(2018) 382 final.

⁶¹ Zob. odrębny wniosek COM(2018) 382 final.

w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

DG REGIO		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	po 2027 r.	OGÓŁEM
Zasoby ludzkie		80,506	82,116	83,758	85,433	87,141	88,883	90,660		598,497
Pozostałe wydatki administracyjne		2,370	2,417	2,465	2,514	2,564	2,615	2,667		17,612
OGÓŁEM środki na DZIAŁ 7 – DG REGIO	(Środki na zobowiązania ogółem = środki na płatności ogółem)	82,876	84,533	86,223	87,947	89,705	91,498	93,327		616,019

w mln EUR według cen bieżących (do trzech miejsc po przecinku)

OGÓŁEM EMPL I REGIO		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	po 2027 r.	OGÓŁEM
Zasoby ludzkie		166,163	167,773	169,415	171,090	172,798	174,540	176,317		1 198,006
Pozostałe wydatki administracyjne		2,370	2,417	2,465	2,514	2,564	2,615	2,667		17,612
OGÓŁEM środki na DZIAŁ 7 wieloletnich ram finansowych	(Środki na zobowiązania ogółem = środki na płatności ogółem)	168,533	170,190	171,880	173,604	175,362	177,155	178,984		1 215,618

w mln EUR według cen bieżących (do trzech miejsc po przecinku)

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	<i>po 2027 r.</i>	OGÓŁEM
OGÓŁEM środki z wszystkich DZIAŁÓW wieloletnich ram finansowych	Środki na zobowiązania	48 556, 533	50 061, 190	51 677, 880	53 332, 604	55 055, 362	56 825, 155	58 700, 984		374 215,618
	Środki na płatności	2 104,0 49	2 809,1 29	22 966, 056	27 219, 291	47 607, 978	61 303, 372	60 799, 009	149 407 ,142	374 215,618

3.2.2. Podsumowanie szacunkowego wpływu na środki administracyjne

- ☐ Wniosek/inicjatywa nie wiąże się z koniecznością wykorzystania środków administracyjnych
- ☒ Wniosek/inicjatywa wiąże się z koniecznością wykorzystania środków administracyjnych, jak określono poniżej:

w mln EUR według cen bieżących (do trzech miejsc po przecinku)

Rok	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	OGÓŁEM
-----	------	------	------	------	------	------	------	--------

DG EMPL

DZIAŁ 7 wieloletnich ram finansowych								
Zasoby ludzkie ⁶²	85,657	85,657	85,657	85,657	85,657	85,657	85,657	599,599
Pozostałe wydatki administracyjne ⁶³								
Suma częściowa DZIAŁU 7 wieloletnich ram finansowych	85,657	85,657	85,657	85,657	85,657	85,657	85,657	599,599

DG REGIO

DZIAŁ 7 wieloletnich ram finansowych								
Zasoby ludzkie	80,506	82,116	83,758	85,433	87,141	88,883	90,660	598,497
Pozostałe wydatki administracyjne	2,370	2,417	2,465	2,514	2,564	2,615	2,667	17,612
Suma częściowa DZIAŁU 7 wieloletnich ram finansowych	82,876	84,533	86,223	87,947	89,705	91,498	93,327	616,019

OGÓŁEM EMPL I REGIO

DZIAŁ 7 wieloletnich ram finansowych								
Zasoby ludzkie	166,163	167,773	169,415	171,090	172,798	174,540	176,317	1 198,006
Pozostałe wydatki administracyjne	2,370	2,417	2,465	2,514	2,564	2,615	2,667	17,612

⁶² Takie same wartości liczbowe przedstawiono również w odrębnym wniosku COM(2018) 382 final.

⁶³ Zob. odrębny wniosek COM(2018) 382 final.

Suma cząstkowa DZIAŁU 7 wieloletnich ram finansowych	168,533	170,190	171,880	173,604	175,362	177,155	178,984	1 215,618
---	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	------------------

DG EMPL

Poza DZIAŁEM 7⁶⁴ wieloletnich ram finansowych								
Zasoby ludzkie	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	35,000
Pozostałe wydatki administracyjne	20,000	20,000	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000	115,000
Suma cząstkowa poza DZIAŁEM 7 wieloletnich ram finansowych	25,000	25,000	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000	150,000

DG REGIO

Poza DZIAŁEM 7⁶⁵ wieloletnich ram finansowych								
Zasoby ludzkie	4,400	4,500	4,600	4,700	4,800	4,900	5,000	32,900
Pozostałe wydatki administracyjne	10,900	11,100	11,300	11,500	11,700	11,900	12,100	80,600
Suma cząstkowa poza DZIAŁEM 7 wieloletnich ram finansowych	15,300	15,600	15,900	16,200	16,500	16,800	17,100	113,400

OGÓŁEM EMPL I REGIO

Poza DZIAŁEM 7⁶⁶ wieloletnich ram finansowych								
Zasoby ludzkie	9,400	9,500	9,600	9,700	9,800	9,900	10,000	67,900

⁶⁴ Wsparcie techniczne lub administracyjne oraz wydatki na wsparcie realizacji programów lub działań UE (dawne linie „BA”), pośrednie badania naukowe, bezpośrednie badania naukowe.

⁶⁵ Wsparcie techniczne lub administracyjne oraz wydatki na wsparcie realizacji programów lub działań UE (dawne linie „BA”), pośrednie badania naukowe, bezpośrednie badania naukowe.

⁶⁶ Wsparcie techniczne lub administracyjne oraz wydatki na wsparcie realizacji programów lub działań UE (dawne linie „BA”), pośrednie badania naukowe, bezpośrednie badania naukowe.

Pozostałe wydatki administracyjne	30,900	31,100	26,300	26,500	26,700	26,900	27,100	195,500
Suma cząstkowa poza DZIAŁEM 7 wieloletnich ram finansowych	40,300	40,600	35,900	36,200	36,500	36,800	37,100	263,400

OGÓŁEM	208,833	210,790	207,780	209,804	211,862	213,955	216,084	1 479,108
---------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	------------------

Potrzeby w zakresie środków na zasoby ludzkie i inne środki o charakterze administracyjnym zostaną pokryte z zasobów dyirekcji generalnej już przydzielonych na zarządzanie tym działaniem lub przesuniętych w ramach dyirekcji generalnej, uzupełnionych w razie potrzeby wszelkimi dodatkowymi zasobami, które mogą zostać przydzielone zarządzającej dyirekcji generalnej w ramach procedury rocznego przydziału środków oraz w świetle istniejących ograniczeń budżetowych.

3.2.2.1. Szacowane zapotrzebowanie na zasoby ludzkie

- ☐ Wniosek/inicjatywa nie wiąże się z koniecznością wykorzystania zasobów ludzkich.
- ☒ Wniosek/inicjatywa wiąże się z koniecznością wykorzystania zasobów ludzkich, jak określono poniżej:

EMPL

Rok	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
• Stanowiska przewidziane w planie zatrudnienia (stanowiska urzędników i pracowników zatrudnionych na czas określony)							
W centrali i w biurach przedstawicielstw Komisji ⁶⁷	599	599	599	599	599	599	599
W delegaturach							
Badania naukowe							
• Personel zewnętrzny (w ekwiwalentach pełnego czasu pracy: EPC) – CA, LA, SNE, INT i JED⁶⁸							
Dział 7							
Finansowanie z DZIAŁU 7 wieloletnich ram finansowych	- w centrali						
	- w delegaturach						
Finansowanie ze środków przydzielonych na program ⁶⁹	- w centrali	99	99	99	99	99	99
	- w delegaturach						
Badania naukowe							
Inne (określić)							
OGÓŁEM	698	698	698	698	698	698	698

REGIO

Rok	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
• Stanowiska przewidziane w planie zatrudnienia (stanowiska urzędników i pracowników zatrudnionych na czas określony)							
W centrali i w biurach przedstawicielstw Komisji ⁷⁰	542	542	542	542	542	542	542
W delegaturach							
Badania naukowe							
• Personel zewnętrzny (w ekwiwalentach pełnego czasu pracy: EPC) – CA, LA, SNE, INT i JED⁷¹							
Dział 7							
Finansowanie z DZIAŁU 7 wieloletnich ram finansowych	- w centrali	38,5	38,5	38,5	38,5	38,5	38,5
	- w delegaturach						

⁶⁷ Dane liczbowe oparte są na środkach przydzielonych w 2018 r. (SEC(2017) 528), z czego potrącane są wydatki dotyczące pracowników przydzielonych do EFG, który jest przedmiotem odrębnego wniosku (COM(2018) 382 final).

⁶⁸ CA = personel kontraktowy; LA = personel miejscowy; SNE = oddelegowany ekspert krajowy; INT = personel tymczasowy; JED = młodszy oddelegowany ekspert.

⁶⁹ W ramach podpułapu na personel zewnętrzny ze środków operacyjnych (dawne linie „BA”).

⁷⁰ Dane liczbowe oparte są na środkach przydzielonych w 2018 r. (SEC(2017) 528). Jeśli chodzi o personel przydzielony do IPA III, zob. odrębny wniosek COM(2018) 382 final.

⁷¹ CA = personel kontraktowy; LA = personel miejscowy; SNE = oddelegowany ekspert krajowy; INT = personel tymczasowy; JED = młodszy oddelegowany ekspert.

Finansowanie ze środków przydzielonych na program ⁷²	- w centrali	71	71	71	71	71	71	71
	- w delegaturach							
Badania naukowe								
Inne (określić)								
OGÓŁEM		651,5	651,5	651,5	651,5	651,5	651,5	651,5

EMPL i REGIO

OGÓŁEM Stanowiska przewidziane w planie zatrudnienia (stanowiska urzędników i pracowników zatrudnionych na czas określony)								
W centrali i w biurach przedstawicielstw Komisji	1141	1141	1141	1141	1141	1141	1141	1141
W delegaturach	0	0	0	0	0	0	0	0
Badania naukowe	0	0	0	0	0	0	0	0
OGÓŁEM personel zewnętrzny (w EPC)	208,5	208,5	208,5	208,5	208,5	208,5	208,5	208,5

SUMA CAŁKOWITA	1349,5	1349,5	1349,5	1349,5	1349,5	1349,5	1349,5	1349,5
-----------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Potrzeby w zakresie zasobów ludzkich zostaną pokryte z zasobów dyrekcji generalnej już przydzielonych na zarządzanie tym działaniem lub przesuniętych w ramach dyrekcji generalnej, uzupełnionych w razie potrzeby wszelkimi dodatkowymi zasobami, które mogą zostać przydzielone zarządzającej dyrekcji generalnej w ramach procedury rocznego przydziału środków oraz w świetle istniejących ograniczeń budżetowych.

Opis zadań do wykonania:

Urzędnicy i pracownicy zatrudnieni na czas określony	- W celu wniesienia wkładu w analizy, negocjacje, zmiany lub opracowywanie propozycji do zatwierdzenia dotyczących programów lub projektów w państwach członkowskich. - W celu wniesienia wkładu w zarządzanie realizacją zatwierdzonych programów/projektów, w monitorowanie tej realizacji i jej ocenę. - W celu zapewnienia zgodności z zasadami dotyczącymi programów.
Personel zewnętrzny	Jak wyżej lub wsparcie administracyjne

⁷²

W ramach podpułapu na personel zewnętrzny ze środków operacyjnych (dawne linie „BA”).

3.2.3. *Udział osób trzecich w finansowaniu*

Wniosek/inicjatywa:

- ☒ nie przewiduje współfinansowania ze strony osób trzecich
- ☐ przewiduje współfinansowanie ze strony osób trzecich szacowane zgodnie z poniższymi szacunkami:

środki w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

Rok	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	OGÓŁEM
Określić organ współfinansujący								
OGÓŁEM środki objęte współfinansowaniem								

3.3. Szacunkowy wpływ na dochody

- ☒ Wniosek/inicjatywa nie ma wpływu finansowego na dochody
- ☐ Wniosek/inicjatywa ma wpływ finansowy określony poniżej:
 - ☐ wpływ na zasoby własne
 - ☐ wpływ na dochody inne

Wskazać, czy dochody są przypisane do linii budżetowej po stronie wydatków ☐

w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

Linia budżetowa po stronie dochodów	Wpływ wniosku/inicjatywy ⁷³						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Artykuł ...							

W przypadku wpływu na dochody przeznaczone na określony cel należy wskazać linie budżetowe po stronie wydatków, które ten wpływ obejmie.

Pozostałe uwagi (np. metoda/wzór użyte do obliczenia wpływu na dochody albo inne informacje).

⁷³ W przypadku tradycyjnych zasobów własnych (opłaty celne, opłaty wyrównawcze od cukru) należy wskazać kwoty netto, tzn. kwoty brutto po odliczeniu 20 % na poczet kosztów poboru.